ROMÂNIA

AGENȚIA NAȚIONALA DE CONTROL AL EXPORTURILOR

RAPORT

PRIVIND CONTROLULEXPORTURILOR DE ARME ÎN ANUL 2002

București
2004

Editat de
Agenția Națională de Control al Exporturilor - ANCEX

Coperta conține un fragment din pictura
„Atacul de la Smârdan” de Nicolae Grigorescu, pictor național român

ISBN 973-0-03502-4

CUPRINS

Cuvânt înainte

Capitolul 1

Cadrul legislativ şi instituțional național 1

1.1. Sistemul național de control al exporturilor 1

1.2. Principiile care stau la baza controlului exporturilor de arme convenționale 4

1.3. Mecanisme şi proceduri de licențiere şi control 4

Capitolul 2

Cadrul internațional privind exporturile de arme 6

2.1. Regimuri şi aranjamente internaționale pentru controlul multilateral al exporturilor 6

2.1.1. Aranjamentul de la Wassenaar pentru controlul exporturilor de arme convenționale şi produse şi tehnologii cu dublă utilizare 6

2.1.2. Grupul Furnizorilor Nucleari 8

2.1.3. Comitetul Zangger 9

2.1.4. Grupul Australia 10

2.1.5. Regimul de Control al Tehnologiilor pentru Rachete 11

2.1.6. Codul Internațional de Conduită împotriva proliferării rachetelor balistice 12

2.2. Cooperarea internațională şi transparența în exporturile de arme 13

2.2.1. Registrul ONU privind transferul de arme convenționale 13

2.2.2. Schimbul de informații în cadrul Aranjamentului de la Wassenaar 14

2.2.3. Codul de Conduită al Uniunii Europene privind exporturile de arme 14

2.3. Embargouri internaționale şi alte măsuri restrictive privind exporturile de arme 15

2.4. Controlul exporturilor de arme de calibru mic şi armament uşor 16

2.4.1. Conferința ONU privind armele de calibru mic şi armament uşor 16

2.4.2. Documentul OSCE privind armele de calibru mic şi armament uşor 17

2.4.3. Uniunea Europeană şi controlul armelor de calibru mic şi armamentului uşor 18
2.4.4. NATO şi controlul armelor de calibru mic şi armamentului uşor 18
Capitolul 3
Acțiuni privind întărirea regimului de control al exporturilor de arme convenționale în anul 2002 19
3.1. Perfecționarea cadrului legislativ 19
3.2. Perfecționarea cadrului organizatoric 20
3.3. Eficientizarea cooperării interinstituționale 20
3.4. Activitatea de control – enforcement 22
3.5. Dezvoltarea relației Guvern-Industrie 23
3.6. Dezvoltarea cooperării internaționale 24
Capitolul 4
Date statistice privind transferurile de produse militare efectuate de România 26
4.1. Autorizarea activităților de comerț exterior 26
4.2. Operațiuni de export 29
4.2.1. Procesarea, examinarea şi avizarea cererilor de licență 29
4.2.2. Licențe individuale de export eliberate 30
4.2.3. Exporturi realizate 33
4.3. Operațiuni de import 39
4.4. Operațiuni necomerciale, de tranzit şi transbordare 41
4.5. Respectarea embargourilor şi altor regimuri restrictive 42
4.6. Controale şi măsuri pentru respectarea legalității 42
Capitolul 5.
Direcții de acțiune şi dezvoltări ale regimului de control al exporturilor 45
ANEXA nr. 1
Codul de conduită al Uniunii Europene privind exporturile de arme 49
ANEXA nr. 2
Embargourile internaționale asupra exporturilor de arme 2002 53
ANEXA nr.3
Lista de armamente, muniții şi alte produse militare 54
ANEXA nr. 4
Principalele companii româneşti care derulează operațiuni de comerț exterior cu produse militare 84
ANEXA nr. 5
Tabel centralizator al exporturilor de produse militare, destinație cu destinație, efectuate de România în anul 2002 85
ANEXA nr. 6
Tipurile de categorii de armamente, muniții şi alte produse militare exportate de România în anul 2002, către fiecare destinație finală 86

ANEXA nr. 7

Selecțiuni din Raportul privind controlul exporturilor de arme 2000-2001 (capitolul 5) **91**

BIBLIOGRAFIE **106**

ABREVIERI UZUALE **107**

„…raportarea la acquis-ul comunitar şi importul practicilor europene avansate reprezintă coloana vertebrală a actualei etape de dezvoltare şi modernizare a controlului exporturilor de produse militare în România.”

CUVÂNT ÎNAINTE

Poate nu întâmplător am finalizat prezentul Cuvânt înainte la 29 martie 2004, moment istoric care marchează aderarea de jure a România la Tratatul Atlanticului de Nord.

Faptul că nu au existat, de-a lungul ultimilor 4 ani, afirmaţii acuzatoare sau dubii referitoare la pretinse încălcări ale embargourilor internaţionale de către firme româneşti exportatoare de arme reprezintă una dintre garanţiile maturizării regimului românesc de control al exporturilor, dar şi o contribuţie la procesul recunoaşterii României ca furnizor de securitate şi stabilitate în regiune.

Intensificarea actelor de terorism şi proliferarea armelor convenţionale, a armelor de distrugere în masă şi a mijloacelor purtătoare reprezintă ameninţări ale păcii şi securităţii internaţionale.

Statele şi organizaţiile internaţionale au elaborat şi pus în practică, cu precădere după 11 septembrie 2001, strategii şi planuri de acţiune pentru prevenirea şi combaterea încercărilor de achiziţionare de materiale NBC sau convenţionale de către terorişti. Responsabilităţile statelor care promovează politici de neproliferare sunt relaţionate direct de aplicarea efectivă a tuturor instrumentelor internaţionale existente. Dintre acestea subliniez rolul tratatelor internaţionale şi mecanismelor de verificare, coordonarea domestică şi internaţională în controlul exporturilor, programele de distrugere de arsenale şi capabilităţi militare, convenirea şi implementarea efectivă a sancţiunilor economice şi regimurilor restrictive asupra transferurilor către state sau entităţi care sprijină înzestrarea reţelelor teroriste.

Unele dintre documentele politice de interes major în convergenţa politicilor de neproliferare l-a reprezentat Declaraţia din decembrie 2000 a Uniunii Europene şi a SUA cu privire la responsabilităţile statelor şi transparenţa în exporturile de arme.

În contextul confirmării responsabilităţilor specifice şi afirmării unei viziuni comune asupra controlului exporturilor de arme, Uniunea Europeană şi SUA au decis să acţioneze în comun pentru încurajarea tuturor statelor exportatoare de arme să implementeze criterii riguroase în procesele domestice de luare a deciziei de aprobare a exporturilor şi o politică de creştere a transparenţei în domeniu. Printre instrumentele recomandate statelor se află furnizarea de date naţionale la Registrul ONU pentru Arme Convenţionale dar şi schimburile de informaţii pe baza Documentului OSCE privind SALW sau cele din cadrul Aranjamentului de la Wassenaar.

Focalizând pe domeniul strict al controlului exporturilor ca instrument efectiv de combatere a terorismului internaţional, 2002 a reprezentat o perioadă de conştientizare şi de creştere a rolului acestui mecanism în politicile naţionale de neproliferare. Includerea terorismului ca o raţiune a regimului de control în Aranjamentul de la Wassenaar prin amendarea Elementelor Iniţiale în decembrie 2001 şi a Liniilor directoare ale MTCR în ianuarie 2003, reprezintă paşi importanţi în contracararea riscului utilizării de către terorişti a armamentelor convenţionale şi a tehnologiilor pentru rachete.

În plus, includerea acestui domeniu preponderent tehnic pe agendele politice ale şefilor de stat, liderilor şi principalilor decidenţi politici ai lumii este o mărturie a impactului pe care întărirea controlului exporturilor îl are în evitarea sau stoparea transferurilor ilicite de produse militare şi arme de distrugere în masă.

Pe tot parcursul de la declaraţii politice la aspectele practice ale controlului exporturilor se constată o deplasare a accentelor către dimensiunea efectivităţii regimurilor naţionale de control al exporturilor.

Astfel, cu toate limitările inerente pentru împiedicarea achiziţiei de către teroriști a produselor și tehnologiilor militare (ca de altfel și în cazul achiziţiei naţiunilor-stat) controlul exporturilor este un instrument a cărui perfecţionare conduce la creşterea contribuţiei sale la lupta împotriva terorismului. În acest sens, una dintre deciziile Plenarei Grupului Australia, din iunie 2002, a stabilit ca procedura „clauza catch-all" să reprezinte una dintre condiţiile de bază ale politicilor celor 33 de state participante. De altfel, acest standard reprezintă și un precedent care a fost ulterior extins și în celelalte regimuri de control al exporturilor la domeniul acumulărilor de arme de distrugere în masă. Spre exemplu, participanţii la Aranjamentul de la Wassenaar au susţinut încă din 2002 necesitatea extinderii clauzei catch-all și la exporturile de produse cu dublă utilizare care au scopuri finale militare.

Aceeaşi Plenară a Grupului Australia a stabilit explicit și un control asupra transferurilor intangibile de tehnologie, ca recomandare pentru statele participante.

Un alt domeniu cristalizat recent în controlul exporturilor este cel al brokerajului de produse militare prin „exportul" unor practici naţionale efective ale unora dintre statele participante la Aranjamentul de la Wassenaar.

În acest context, experienţa românească în materia controlului exporturilor de produse militare a marcat cu 2002 al doilea an consecutiv în care nu au existat nici îndoieli și nici afirmaţii în mass media străină sau naţională referitoare la

pretinse încălcări de embargouri internaţionale de către exportatori români de produse militare.

Confirmări ferme ale acestei teze au venit nu doar din surse oficiale, guvernamentale, ci şi din rapoartele unor ONG-uri care au „fotografiat" conduitele statelor din Europa Centrală şi de Est în domeniul controlului transferurilor de arme. Evoc, în acest sens, scrisoarea deschisă a organizaţiei Human Rights Watch către şefii de state şi guverne din NATO adresată Secretarului General al NATO Lordul George Robertson (disponibilă şi pe site-ul www.hrw.org/press/2002).

Fără a-mi propune realizarea unui tablou complet al evoluţiilor internaţionale înregistrate în cursul anului 2002, voi menţiona acele dezvoltări semnificative ale relaţiilor mondiale de securitate cu impact direct asupra evoluţiei sistemului românesc de control al exporturilor.

În plan internaţional este o certitudine faptul că în anul 2002 s-a cristalizat strategia americană de contracarare a terorismului mondial, iar statele lumii s-au polarizat în ceea ce s-a denumit generic "coaliţia de voinţă". În acest context, adaptarea rapidă a structurilor româneşti cu responsabilităţi în domeniul siguranţei naţionale poate fi sintetizată prin menţionarea aprobării de către Consiliul Suprem de Apărare a Ţării a Strategiei Naţionale de prevenire şi combatere a terorismului. Un mecanism de implementare a acestui document politic este Protocolul general de organizare şi funcţionare a Sistemului de prevenire şi combatere a terorismului, aprobat în cursul anului 2002, la care ANCEX este o componentă distinctă prin responsabilităţile şi mecanismele specifice de supraveghere a transferurilor de produse strategice.

În plan strict normativ, 2002 a reprezentat anul ratificării de către România a Convenţiei internaţionale privind reprimarea finanţării terorismului

(Legea 623/2002), adoptarea legii pentru sancţionarea unor acte de terorism şi a unor fapte de încălcare a ordinii publice (Legea nr.472/2002), precum şi legea pentru prevenirea, combaterea şi sancţionarea spălării banilor (Legea nr.656/2002).

Controlul exporturilor de produse militare reprezintă, cu accente după 11 septembrie 2001, un domeniu evolutiv al neproliferării şi un mecanism de cooperare şi coordonare domestică şi internaţională.

Poziţia şi eforturile SUA au fost orientate, încă din ianuarie 2002 când preşedintele Bush lansa celebra sintagmă "axa răului", către construirea unei reţele de cooperare şi schimb internaţional de informaţii în scopul prevenirii şi combaterii flagelului terorismului.

Dintre dezvoltările pe care le apreciez valoroase pentru progresele controlului exporturilor ale anului 2002 menţionez adoptarea de către Plenara Aranjamentului de la Wassenaar din 11-12 decembrie a Ghidului celor mai bune practici pentru exporturile de arme mici şi armament uşor. Acest document cu valoare de recomandare codifică cele mai avansate practici naţionale ale statelor participante la AW; spre exemplu, sunt inserate criterii legate de circumstanţele specifice statelor potenţial utilizatori finali de SALW şi de riscul diversiunii acestora către zone de conflict armat sau reţele teroriste. În plus, se recomandă notificarea reexporturilor către statul exportator la origine, precum şi crearea unor mecanisme naţionale efective de control al exporturilor de SALW.

În contextul mondial al politicilor de neproliferare, întărirea controlului transferurilor de arme înseamnă combinarea dimensiunilor esenţiale pentru creşterea contribuţiei sistemelor naţionale la stoparea transferurilor către entităţi teroriste:

- *voinţă politică fermă şi pragmatic orientată;*

- *capabilităţi administrative şi expertiză de licenţiere;*
- *controlul şi supravegherea respectării legii prin cooperarea inter-instituţională;*
- *construirea şi gestionarea relaţiei Guvern- Industrie.*

Operaţionalizarea unui regim de control al exporturilor de produse strategice şi a unei autorităţi naţionale eficiente în administrarea acestui domeniu este în prezent una dintre condiţiile pentru admiterea României în Uniunea Europeană. De altfel, certitudinea dobândirii calităţii de membru NATO în noiembrie 2002 a reprezentat finalizarea unui proces amplu de pregătire a instituţiilor responsabile şi în contextul modernizării şi „importului" celor mai avansate standarde în controlul exporturilor.

În anul 2002, Agenţia Naţională de Control al Exporturilor[(1)] a elaborat şi prezentat Guvernului şi Consiliului Suprem de Apărare a Ţării primul raport privind exporturile româneşti de arme convenţionale; un extras din acest raport a fost publicat cu ocazia Conferinţei Naţionale „10 ani de control al exporturilor în România" desfăşurată în perioada 25-28 septembrie 2002.

În iulie 2003, cu ocazia reuniunii bienale privind implementarea Programului de Acţiune al ONU pentru prevenirea, combaterea şi eradicarea traficului ilicit cu arme de calibru mic şi armament uşor sub toate aspectele sale, delegaţia României a prezentat şi versiunea în limba engleză a acestui raport (ambele versiuni sunt disponibile şi pe site-ul Agenţiei, www.ancex.ro).

[(1)] *La data tipăririi prezentului raport, urmare a restructurării guvernului, prin Ordonanţa de urgenţă nr.64/2003 s-au dispus şi măsuri referitoare la Agenţie; aceasta a rămas în subordinea Ministerului Afacerilor Externe dar activitatea de control a agenţiei este coordonată de ministrul delegat pentru coordonarea autorităţilor de control; denumirea agenţiei s-a modificat în Agenţia Naţională de Control al Exporturilor, păstrând toate atribuţiile anterioare.*

Chiar dacă în cursul anului 2002 denumirea agenţiei a fost ANCESIAC s-a considerat oportună utilizarea abrevierii valabile la data tipăririi raportului, respectiv ANCEX.

Raportul de faţă prezintă principalele dezvoltări în politica naţională de control al exporturilor în anul 2002, în mod deosebit măsurile privind cunoaşterea şi respectarea de către companiile româneşti a principiilor şi criteriilor Codului de Conduită al Uniunii Europene privind exporturile de arme care sunt aplicabile ţărilor candidate. Din această perspectivă, eforturile făcute de România au fost evocate şi încurajate în Raportul pe anul 2002 al Comisiei Europene privind progresele înregistrate de România pe calea aderării: „România a confirmat drumul bun în cadrul Politicii Externe şi de Securitate Comună şi a continuat să-şi alinieze politica sa cu cea a Uniunii Europene.(...) România a continuat să respecte sancţiunile internaţionale şi măsurile restrictive impuse de ONU şi UE. (...) România a subscris la conţinutul şi principiile conţinute în Codul de Conduită al UE în exporturile de arme şi continuă să respecte şi să implementeze criteriile Codului."(cap.27).

Datele şi informaţiile cuprinse în partea statistică a prezentului document se bazează pe datele deţinute de ANCEX şi pe raportările periodice ale companiilor autorizate să desfăşoare activităţi de comerţ exterior cu arme convenţionale.

Raportul reprezintă un instrument real al eforturilor pe care România le întreprinde constant pentru promovarea unei politici responsabile în exportul de arme, pentru abordarea unor mecanisme şi proceduri efective de control care să sprijine prevenirea şi combaterea acumulărilor destabilizatoare de arme convenţionale în diferite ţări sau regiuni ale globului.

În anul 2002, ANCEX a continuat să desfăşoare acţiuni concrete în cadrul programului „Transparenţă, cooperare şi comunicare", lansat în aprilie 2001 cu scopul de a dezvolta un comportament responsabil al companiilor româneşti în activităţile incidente domeniului neproliferării şi controlului

exporturilor. Motto-ul acestui Program de construcţie a unei relaţii Guvern – Industrie este „a cunoaşte - a înţelege - a respecta - a acţiona în conformitate cu legea".

În acest context, s-au desfăşurat consultări bilaterale cu responsabilii din controlul exporturilor din SUA, Marea Britanie, Germania, Franţa, Olanda şi Norvegia. De altfel, construcţia şi întreţinerea unei reţele de comunicare cu capitalele statelor din zona euro-atlantică este una dintre valorile adăugate ale dimensiunii externe a controlului exporturilor în România în actuala administraţie.

Un eveniment important pentru întărirea rolului României de lider regional în controlul exporturilor l-a reprezentat seminarul internaţional organizat de ANCEX în colaborare cu Departamentul de Stat şi Departamentul Comerţului ale SUA în perioada 12 – 14 iunie 2002, cu tema „Neproliferarea şi întărirea controlului exporturilor", la care au participat reprezentanţi din 10 state din centrul şi estul Europei.

Activităţile externe bilaterale şi reuniunile regionale reprezintă cu precădere un mecanism de cunoaştere şi premise ale asimilării rapide atât ale celor mai noi evoluţii în termenii dezvoltării materiale (standarde) şi procedurale (uzanţe) cât şi ale aşa-numitelor „lecţii învăţate" care pot fi adaptate ca soluţii optime şi în România.

Din perspectiva participării României la regimurile multilaterale de neproliferare şi de control al exporturilor, 2002 reprezintă începutul unui proces amplu de legiferare aflat încă în curs.

Astfel am stabilit o strategie de reglementare prin legi a participării României la toate regimurile majore de control al exporturilor, ceea ce va permite într-un interval de 3 ani normativizarea tuturor obligaţiilor pe care România şi le-a

asumat şi le îndeplineşte în virtutea participării la aceste mecanisme selecte de cooperare multilaterală.

Un prim rezultat al acestui proces de legiferare l-a reprezentat iniţierea şi adoptarea legii nr. 499/2002 care se referă la plata cotizaţiei anuale a României pentru funcţionarea Secretariatului Aranjamentului de la Wassenaar la Viena; în plus, legea 499/2002 conţine documentul constitutiv al Aranjamentului de la Wassenaar, intitulat Elemente Iniţiale, aşa cum a fost amendat la Plenara AW din decembrie 2001. Indirect, textul legii şi anexa dau satisfacţie nevoii minimale de informare atât a companiilor româneşti, principalii „destinatari finali" ai regimului de control al exporturilor, cât şi a opiniei publice din România care este puţin familiarizată cu conceptele şi standardele acestui domeniu.

De anul 2002 se leagă şi iniţierea proiectului legii privind participarea României la Grupul Australia pentru neproliferarea chimică şi biologică, recent aprobată (Legea nr.92/2004).

Aşa cum mi-am propus şi cum am fost încurajaţi de cititorii primului Raport, prezentul Raport înregistrează progrese în ceea ce priveşte creşterea transparenţei asupra datelor şi informaţiilor privind transferurile de produse militare din şi către România.

Este deja cunoscut faptul că în avangarda principiilor unei guvernări corporatiste se află transparenţa procesului decizional şi asumarea răspunderii - premize majore ale unei administrări eficiente. Iată de ce este problematic procesul de înţelegere a tuturor dezvoltărilor şi evoluţiilor din zona euro-atlantică în vederea pregătirii premizelor domestice ale unor permanente armonizări de detaliu.

Sensul europenizării regimului românesc de control al exporturilor l-am imprimat şi prin studierea şi valorificarea rapoartelor anuale din ultimii ani

elaborate şi prezentate succesiv de 2 raportori europeni, Gary Titley şi Karl von Wogau, în materia evaluării stadiului implementării Codului de Conduită al UE privind exporturile de arme din 1998.

Raportul lui Karl von Wogau[1] supus dezbaterii Parlamentului European în cursul anului 2002 cuprinde o examinare riguroasă a măsurilor, prioritare în viziunea europeană, necesare unei implementări efective a principiilor, criteriilor şi părţii operative ale Codului.

Semnificativ este faptul că raportorul european, subliniind rolul Codului în realizarea unui dialog permanent referitor la responsabilităţile statelor în transferurile de arme, a calificat al patrulea an de implementare a documentului UE (respectiv 2001) ca având rolul de „a consolida poziţia sa ca cel mai cuprinzător regim internaţional de control al exporturilor de arme, furnizând un nivel ridicat de transparenţă internă şi externă, dialog, dinamism şi respectarea notificărilor privind refuzurile."

Pentru sistemul românesc de control al exporturilor aceste aprecieri sunt cu atât mai valoroase cu cât raportarea la acquis-ul comunitar şi importul practicilor europene avansate în domeniu reprezintă coloana vertebrală a actualei etape de dezvoltare şi modernizare a controlului exporturilor de produse militare în România.

Pe de altă parte, Raportul european evocă o diversitate încă nearmonizată şi, în consecinţă, dificil de comparat, a raportărilor naţionale de date statistice legate de exporturile de arme. Domeniile prioritare în interiorul Uniunii dar şi faţă de statele

---

[10] *În elaborarea în special a capitolului 4 am dat valoare aserţiunii raportorului Karl von Wogau care în cel de-al patrulea Raport referitor la implementarea prevederilor paragrafului operativ nr.8 al Codului de Conduită al UE privind exporturile de arme, potrivit căreia „Transparenţa maximă este o condiţie esenţială pentru răspunderea democratică ca cel mai bun garant al păcii şi stabilităţii" (Fourth annual report according to operative provision 8 of the European Union Code of Conduct on arms exports, http://europa.eu.int/eur-lex/pri/en/oj/dat/2002).*

X

asociate la UE sunt: controlul exporturilor de echipamente militare pentru forţele de securitate şi de poliţie, brokerajul de arme, problematica „nucleului dur" de condiţii esenţiale pentru certificatele de utilizare finală şi producţia licenţiată de produse militare. Raportul conţine 9 linii directoare prioritare care vor permite statelor UE şi partenerilor din afara organizaţiei să monitorizeze şi să măsoare progrese obiective în implementarea Codului. Dintre acestea menţionez necesitatea armonizării formatului şi a criteriilor de selecţie a datelor statistice cuprinse în rapoartele naţionale, reglementări internaţionale pentru brokerajul de arme, standardizarea informaţiilor cuprinse în certificatele de utilizare finală, crearea şi implementarea unor mecanisme de consultare cu statele care au refuzat tranzacţii esenţial identice ş.a.

Raportul euro-parlamentarului cuprinde şi un compendium de practici agreate de statele membre în contextul Codului şi tabele extinse cu date şi informaţii referitoare la valorile exporturilor de echipamente militare pentru fiecare destinaţie. Raţiunea pentru care am insistat asupra acestui raport european este una de fond: radiografia europeană a implementării Codului, concluziile şi recomandările parlamentarului european reprezintă cele mai valoroase repere atât pentru evaluarea stadiului actual de maturizare a regimului românesc de control al exporturilor cât şi pentru elaborarea strategiei de dezvoltare a acestui domeniu în perioada imediat următoare. Domenii de acţiune prioritare precum controlul brokerilor, notificarea producţiei de produse şi componente militare, standardizarea certificatului de utilizare finală sunt şi câmpuri de reglementare viitoare în România.

La momentul redactării acestui „Cuvânt înainte" Agenţia a finalizat şi proiectul unei legi organice care va reglementa distinct controlul exporturilor de arme într-o manieră deplin europeană şi profund responsabilă.

Voi evoca în continuare principalele repere ale unei abordări comparative asupra celor două rapoarte elaborate de ANCEX în materia controlului exporturilor de arme în România.

În primul rând trebuie menţionat faptul că Raportul privind controlul exporturilor de arme pe anul 2002 păstrează structura primului raport deoarece aceasta răspunde problematicilor care compun domeniul controlului exporturilor: cadrul legislativ şi instituţional, cooperarea internaţională în materie, activităţi specifice dezvoltărilor sistemului românesc de control al exporturilor în 2002, statistici privind transferurile de arme – care sperăm să rămână capitolul cel mai citit şi comentat – precum şi principalele direcţii de acţiune pentru 2003 – 2004.

Am anexat, ca şi la primul Raport, versiunea în limba română a documentului politic european intitulat Codul de Conduită al Uniunii europene privind exporturile de arme, adoptat de Consiliul UE în iunie 1998 şi andorsat de România o lună mai târziu, subliniind prin însuşi acest fapt importanţa sa crucială în decizia politică de aprobare a transferurilor de arme din România. Am adăugat şi situaţia embargourilor internaţionale, aşa cum au grefat comerţul mondial cu arme în 2002, precum şi o anexă cu companiile româneşti titulare de licenţe de export de produse militare. De asemenea, pentru garantarea înţelegerii contextului românesc al controlului exporturilor am inserat, ca anexă, capitolul 5 (Date statistice) din primul raport în domeniu, disponibil şi pe Internet la www.ancex.ro din martie (versiunea în limba română) respectiv iulie 2003 (versiunea în limba engleză).

Un cuvânt şi despre coperta Raportului, pe care am construit-o cu un fragment din tabloul „Atacul de la Smârdan" al pictorului naţional român Nicolae Grigorescu deoarece nici un alt pictor român de notorietate nu a evocat scene de

război, aspect care ţine cumva, la nivel civilizator, de vocaţia modernă profund paşnică a poporului român şi a elitelor sale.

În mod evident, substanţa creşterii transparenţei se află în dezvoltările capitolului 4 (Date statistice privind transferurile de produse militare efectuate de România).

Prima remarcă o fac în legătură cu diversificarea criteriilor de evocare a universului românesc de companii titulare de licenţe de export. Argumentul principal pentru care am construit acest palier suplimentar se leagă de contextul politico-social al industriei româneşti de apărare. Cu siguranţă germenii soluţiilor viitoare de supravieţuire economică şi de rentabilizare a companiilor româneşti producătoare de armamente convenţionale se află printre noutăţile reflectate şi în planul controlului exporturilor. Altfel spus, în absenţa vreunui „plan Marshall" pentru acest sector al economiei naţionale, variantele pot fi evocate uitându-ne „în grădina proprie". Iată, spre exemplu, printre apariţiile de noutate în domeniu se află companii precum SC Eurocopter Romania SA – primul joint-venture cu capital străin având activităţi în planul producţiei de produse militare, SC MFA Mizil SA- externalizată din CN Romarm SA, SC Stimpex SA – producător şi furnizor de echipamente de protecţie balistică şi NBC ori SC Aerotech SA şi SC EMP Trade SRL.

În al doilea rând, Raportul pentru anul 2002 include, pentru prima dată, volumul total al importurilor de produse şi tehnologii militare în România (136,4 mil.USD). Prin comparaţie cu volumul exporturilor desfăşurate în anul 2002 (43,8 mil.USD) este evident efortul financiar pe care instituţiile de linie din sistemul naţional de apărare l-au făcut în vederea susţinerii unei strategii de înzestrare adaptată, în principal, exigenţelor procesului de aderare la NATO.

Volumul total al exporturilor de produse şi tehnologii militare, deşi nesemnificativ dacă este comparat cu exporturile similare ale statelor puternic înscrise la scară mondială în anul 2002 (aproximativ 0,1% din exporturile SUA , 1,17% din exporturile Franţei, 1,5% din exporturile Marii Britanii, 6,5% din exporturile Italiei sau 10% din exporturile Germaniei) reprezintă eforturile industriei româneşti de a rezista şi de a se adapta la această piaţă.

Din volumul total al exporturilor de produse militare, circa 28,8 milioane USD îl reprezintă volumul exporturilor definitive de produse militare şi componente, iar 14,91 milioane USD (respectiv 34%) reprezintă aportul valoric al operaţiunilor de perfecţionare activă (reparaţii şi lohn). Se creionează astfel, un domeniu distinct de activitate şi de profit pentru companiile româneşti (unele dintre ele la limita supravieţuirii economice). Sistemul lohn, practicat de exemplu de firma Condor SA, a permis utilizarea forţei de muncă înalt calificată a companiei pentru clienţi guvernamentali din Marea Britanie. Este de remarcat de asemenea, faptul că participarea investitorilor străini la companii cum sunt SC Elmet International SA sau SC A-E Electronics SA a permis achiziţionarea de utilaje de înaltă tehnologie şi valorificarea potenţialului uman în producţia de piese şi componente cu specific militar, activitate denumită (conform Codului vamal) perfecţionare activă. De altfel, atragerea investitorilor străini, reprezintă una dintre soluţiile care pot relansa industria românească de apărare. În acelaşi context, aş dori să evoc şi faptul că o cincime din totalul exporturilor româneşti de produse militare în 2002 au reprezentat-o exporturile de componente de produse militare.

Luând în considerare evoluţiile consistente în domeniul SALW, am alocat distinct unele date statistice pentru evidenţierea transferurilor de arme mici, armament uşor şi muniţie (SALW în sens larg). Subliniez însă necesitatea unei permanente raportări la universul românesc al exporturilor de arme care se situează

la un nivel modest de 43,8 mil.USD, prin comparaţie nu doar cu marii exportatori mondiali de arme convenţionale dar chiar şi cu exporturile statelor Europei Centrale şi de Est. În plus, am adăugat date privind proporţia între produse finite şi componente de SALW, care reprezintă o parte însemnată dintre acestea. În orice caz, destinaţia favorită dominantă şi detaşată a acestora rămâne SUA şi pentru 2002 ca şi pentru perioada 2000 – 2001.

Un alt palier de transparenţă construit în conformitate cu practicile avansate europene este dat de evocarea destinaţie cu destinaţie a exporturilor efectiv realizate din România. Remarc două chestiuni esenţiale: prima este aceea că întregul Raport este construit pe datele transferurilor exporturilor şi importurilor efectiv derulate şi nu pe statisticile licenţelor aprobate. În această abordare am acordat valoare principiului efectivităţii.

De altfel, tabelul consolidat al exporturilor statelor membre ale UE pentru 2001 (vezi Anexa II la Raport) cuprinde, secvenţial, valorile licenţelor aprobate în contrast cu cele efectiv realizate. La această constatare a contribuit şi faptul că, potrivit legii române, perioada de valabilitate a licenţelor pentru transferul produselor militare este de 6 luni, fără posibilitatea prelungirii. Partea bună a acestei aparente rigidităţi procedurale este că Agenţia are posibilitatea de a reexamina o licenţă nerealizată la 6 luni de la acordarea ei.

Al doilea aspect esenţial referitor la palierul de transparenţă care evocă exporturile româneşti „destinaţie cu destinaţie" este acela că am optat pentru grupe valorice şi pentru evocarea explicită a categoriilor de produse militare conform HG nr.844/2001, care au fost exportate din România în 2002. În continuarea evocării distribuţiei geografice pe continente a exporturilor româneşti din primul raport, am inserat distribuţia corespunzătoare anului 2002. O analiză comparativă pentru 2000-2001-2002 demonstrează accentuarea trendului

descrescător pentru destinaţii din Africa în contrapartida creşterii proporţiei destinaţiilor din pilonul european al NATO. În mod predictibil analiza comparativă consolidează şi poziţia pieţei SUA ca lider detaşat al destinaţiilor exporturilor de echipament militar din România.

O caracteristică pe care am imprimat-o sistemului românesc de control al exporturilor este strategia pe care o denumesc „no denials"- strategia fără refuzuri. În sinteză, această abordare este consecinţa unei noi culturi a conformităţii (compliance) managerilor de companii româneşti producătoare ori exportatoare de produse militare. Consider că întreaga construcţie a relaţiei Guvern – Industrie şi rolul crucial al consultărilor prelicenţiere se justifică la momentul la care se obţine o predicţie reciprocă în ceea ce priveşte intenţiile de export ale companiilor şi limitările politicii româneşti de control al exporturilor. Altfel spus, chiar dacă legea română nu cuprinde obligaţia legală de a obţine o aprobare prealabilă iniţierii sau încheierii unui contract comercial de vânzare de armament, un manager diligent foloseşte procedura de consultanţă cu experţii Agenţiei în vederea determinării oportunităţii de a încheia un contract din perspectiva respectării embargourilor internaţionale. În mod firesc, rolul Ministerului Afacerilor Externe este dominant în decizia administrativă asupra oportunităţii unui transfer din perspectiva angajamentelor de politică externă.

Pe de altă parte, strategia fără refuzuri evocă şi o altă consecinţă directă a funcţionării regimului de control al exporturilor: îndeplinirea obligaţiilor care revin Agenţiei (în calitate de autoritate naţională) şi în special preşedintelui Agenţiei, în ceea ce priveşte realizarea consensului între instituţiile româneşti contributoare la procesul de aprobare a cererilor de licenţe: Ministerul Apărării Naţionale, Ministerul Economiei şi Comerţului, Ministerul Administraţiei şi Internelor, Ministerul Afacerilor Externe, Autoritatea Naţională a Vămilor şi serviciile

specializate de informaţii.

Nu întotdeauna consensul poate fi realizat la nivelul administrativ de participare a instituţiilor statului la reuniunile Consiliului Interminsterial. Iată de ce, pe parcursul anului 2002, am practicat o uzanţă nouă în situaţiile extrem de rare în care instituţiile statului aveau poziţii diferite pentru aceeaşi cerere de licenţă şi s-ar fi blocat consensul. Nerealizarea consensului între instituţiile reprezentate la nivel de director m-a condus la convocarea Consiliului Interminsterial la nivel de secretar de stat ceea ce a deblocat procesul domestic de aprobare a cererilor de licenţe cu sensibilitate mai ridicată. În plus, Agenţia a iniţiat practica avizării unor licenţe de export în pachet cu monitorizări şi obligaţii suplimentare pentru titularul de licenţă; această ultimă uzanţă a fost convenită între instituţiile componente ale Consiliului Interministerial şi a fost denumită „procedura de monitorizare".

În cadrul mai general al întăririi şi creşterii vigilenţei post-licenţieri, procedura de monitorizare poate cuprinde, între altele: notificarea obligatorie a transportatorului la momentul aprobării licenţei, informare prealabilă transferului propriu-zis, notificarea rutei în special în cazul transportului multimodal, confirmarea intrării în teritoriul vamal al statului de destinaţie finală etc. În administrarea procedurii de monitorizare o importanţă vitală o au comunicarea rapidă şi efectivitatea cooperării inter-agenţii.

Continuarea tipăririi unui raport anual privind controlul exporturilor de arme reprezintă contribuţia specifică României la procesul de întărire a cooperării internaţionale şi de creştere a transparenţei promovat de statele participante la regimurile internaţionale de neproliferare şi control al exporturilor.

Mai mult decât atât, ca urmare a unor reacţii şi comentarii la primul Raport, pe care le-am apreciat ca valoroase, am considerat necesară şi utilă creşterea

transparenţei în ceea ce priveşte unele dintre raportările capitolului 4. În acest context, ţin să menţionez în special observaţiile şi sugestiile formulate de către una dintre cele mai active organizaţii neguvernamentale, Saferworld, care ne-au fost de un real folos în selecţia pentru evocarea anumitor date sau aspecte statistice care să marcheze niveluri suplimentare de transparenţă superioare primului raport.

Un cuvânt călduros de mulţumire doresc să-l transmit echipei Direcţiei Arme Convenţionale din cadrul Agenţiei care a contribuit la redactarea textelor şi valorificarea bazelor de date. În plus, trebuie menţionat faptul că luna septembrie 2002 a marcat nu numai aniversarea a 10 ani de la instituirea regimului românesc de control al exporturilor ci şi o schimbare în managementul structurii responsabile cu controlul exporturilor de arme convenţionale, ale cărei fructe se pot vedea şi în substanţa acestui Raport.

Progresele din Raportul privind controlul exporturilor de arme în anul 2002 semnifică probitatea şi responsabilitatea profesională pe care echipa Agenţiei şi, mai larg, responsabilii din toate instituţiile sistemului naţional de apărare, le demonstrează în activitatea zilnică de administrare a unui domeniu extrem de sensibil.

Ca şi în cazul Primului Raport, sugestiile şi recomandările cititorilor avizaţi vor menţine un ritm european al transparenţei în cursul pregătirii Raportului controlului exporturilor de arme pentru 2003.

Nineta BĂRBULESCU

Preşedinte ANCEX

Bucureşti, 29 martie 2004

Capitolul 1

Cadrul legislativ şi instituțional național

1.1. *Sistemul național de control al exporturilor*

O etapă importantă în evoluția sistemului național de control al exporturilor de produse strategice, stabilit în anul 1992, a fost reprezentată de adoptarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.158/1999 privind regimul exporturilor şi importurilor de produse strategice. Prin intrarea în vigoare a Legii nr.387 la 5 noiembrie 2003, OUG nr.158/1999 a fost parțial abrogată şi la data elaborării şi publicării prezentului raport, acest act normativ reglementează exclusiv controlul exporturilor şi importurilor de armamente, muniții şi alte produse militare.

OUG nr.158/1999 cuprinde reglementări privind autorizarea şi licențierea operațiunilor de transfer, stabileşte conținutul şi dimensiunile domeniilor de responsabilitate ale autorității naționale în domeniu şi perfecționează mecanismele şi procedurile de control, în concordanță cu evoluțiile pe plan internațional şi cu practica altor state cu sisteme dezvoltate de control, în primul rând cu cele membre ale Uniunii Europene.

Armele convenționale supuse regimului de control al exporturilor sunt prevăzute în lista anexă la Hotărârea Guvernului nr.844/2001.

Urmare a experienței acumulate în aplicarea regimului de control cât şi a necesității armonizării politicii naționale de control cu liniile directoare adoptate în cadrul regimurilor internaționale de neproliferare şi control al exporturilor, în anul 2002 au fost aduse îmbunătățiri la legislația secundară care au vizat în principal eficientizarea procedurilor şi întărirea garanțiilor sistemului de control al exporturilor în ansamblul său. Elementele de noutate sunt prezentate detaliat în capitolul 4.

ANCEX - în calitate de autoritate națională în domeniul controlului exporturilor şi importurilor de produse strategice, are următoarele atribuții:

- inițiază proiecte de acte normative, elaborează reglementări proprii şi comune cu alte autorități abilitate în domeniu, potrivit legii, şi colaborează cu acestea pentru aplicarea prevederilor legale în domeniile sale de activitate;
- aplică liniile directoare şi listele de produse strategice supuse controlului destinației finale ale regimurilor internaționale de neproliferare şi de control al exporturilor;
- autorizează persoanele care efectuează, conform legii, operațiuni de comerț exterior cu produse strategice;
- verifică, scriptic sau faptic, atunci când este necesar, aspectele relevante privind încheierea, derularea sau finalizarea operațiunilor de comerț exterior cu produse strategice, precum şi respectarea destinației şi utilizării finale ale acestora;
- verifică conformitatea şi exactitatea declarațiilor persoanelor care desfăşoară operațiuni de comerț exterior cu produse strategice;
- evaluează şi acceptă, după caz, certificatul internațional de import sau documente echivalente emise sau certificate de autoritățile competente din țările partenerilor importatori, în vederea eliberării licențelor de export de produse strategice;
- eliberează certificatul internațional de import sau alt document echivalent şi certificatul de control al livrării pentru importurile de produse strategice;
- examinează şi aprobă, cu avizul Consiliului Interministerial, constituit potrivit legii, cererile de licență de export şi de import de produse strategice;
- eliberează licențele de export sau de import de produse strategice;
- examinează şi aprobă cererile de permis pentru operațiuni necomerciale, de tranzit internațional şi de transbordare pe teritoriul României;
- eliberează permise pentru operațiuni necomerciale, permise de tranzit internațional, permise de transbordare pe teritoriul României, precum şi documentele solicitate de partenerii externi pentru operațiuni necomerciale de transfer pe teritoriul României;

- dispune, în cazul încălcării regimului de control al exporturilor şi importurilor de produse strategice, oprirea sau interzicerea derulării operaţiunilor de export, import, tranzit internaţional, transbordare sau alte transferuri de produse strategice, precum şi sancţionarea, potrivit legii, a persoanelor care se fac vinovate de aceste încălcări;
- elaborează raportul anual privind exporturile de produse strategice;
- organizează, cu sprijinul ministerelor şi instituţiilor implicate, programe de informare a agenţilor economici în legătură cu principiile, obiectivele, normele şi procedurile privind regimul de control al exporturilor şi importurilor de produse strategice;
- controlează modul de îndeplinire a obligaţiilor şi angajamentelor asumate de România prin acordurile, convenţiile, tratatele şi angajamentele internaţionale în domeniu;
- controlează respectarea embargourilor şi regimurilor restrictive impuse comerţului cu produse strategice prin rezoluţiile Consiliului de Securitate al Organizaţiei Naţiunilor Unite, deciziile OSCE, acţiunile şi poziţiile comune adoptate de Consiliul Uniunii Europene sau impuse de state cu care România are acorduri de parteneriat în acest domeniu;
- împreună cu ministerele şi instituţiile implicate, reprezintă România în cadrul activităţilor desfăşurate de regimurile internaţionale de neproliferare şi de control al exporturilor, în organizaţiile şi organismele internaţionale cu responsabilităţi în domeniu;

- cooperează cu autorităţile similare din alte state, în scopul:
  - informării reciproce şi consultării în cazul cererilor de licenţă sau de permise, dacă există indicii temeinice privind posibilitatea utilizării acestora în alte scopuri decât cele declarate;
  - actualizării şi aplicării uniforme a reglementărilor în materie, inclusiv a listelor de produse strategice;
  - sesizării încălcărilor regimului de control în vederea sancţionării acestora de către organele competente din fiecare ţară;
- iniţiază actualizarea listelor de produse strategice supuse regimului de control la export şi import, în conformitate cu obligaţiile şi angajamentele internaţionale asumate de România;
- răspunde de preluarea *acquis*-ului comunitar în domeniu;
- iniţiază, împreună cu Ministerul Afacerilor Externe şi cu alte instituţii interesate, acţiuni de promovare a intereselor specifice României în relaţiile cu organizaţiile şi regimurile internaţionale de neproliferare şi de control al exporturilor.

Enumerarea atribuţiilor Agenţiei în calitate de autoritate naţională a fost consolidată şi cu cele mai recente dezvoltări şi practici preluate în ultimii ani.

Întărirea sistemului de control al exporturilor reprezintă şi rezultanta eforturilor depuse de câteva instituţii cheie ale statului, reprezentate în Consiliul Interministerial pentru controlul exporturilor şi importurilor de produse strategice.

Consiliul Interministerial este o componentă importantă a sistemului naţional de control şi potrivit legii este alcătuit din reprezentanţi, cel puţin la nivel de director, din Agenţia Naţională de Control al Exporturilor, Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Apărării Naţionale, Ministerul Finanţelor Publice, Ministerul Economiei şi Comerţului, Ministerul Administraţiei şi Internelor, Ministerul Integrării Europene, Serviciul Român de Informaţii, Serviciul de Informaţii Externe şi Comisia Naţională pentru Controlul Activităţilor Nucleare.

Principiile, reglementările, procedurile şi mecanismele elaborate de ANCEX în concordanţă cu liniile directoare şi criteriile utilizate de regimurile internaţionale de neproliferare şi de control al exporturilor se constituie de asemenea în elemente importante ale sistemului de control al exporturilor de arme.

1.2. *Principiile care stau la baza controlului exporturilor de arme convenţionale*

Principiile aplicate în examinarea cererilor de licenţă în cazul exporturilor de arme convenţionale sunt cele prevăzute în Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr.158/1999. Licenţele de export de arme convenţionale sunt eliberate numai după o evaluare completă a tuturor circumstanţelor în care se realizează exporturile şi având în vedere stricta respectare a:

- orientărilor fundamentale ale politicii externe a României;

- intereselor economice şi de securitate naţională;
- obiectivelor neproliferării armelor de distrugere în masă, a mijloacelor purtătoare de asemenea arme şi a altor produse strategice utilizate în scopuri militare destabilizatoare;
- tratatelor şi acordurilor internaţionale la care România este parte;
- angajamentelor internaţionale asumate de România;
- principiului cooperării cu statele care promovează o politică asemănătoare de neproliferare în domeniu.

Evaluarea fiecărei cereri de licenţă se bazează pe utilizarea principiilor şi criteriilor stipulate în Codul de Conduită al Uniunii Europene privind exporturile de arme. Astfel, cererile de licenţă de export nu pot fi aprobate, spre exemplu, în cazul în care destinaţiile finale sunt reprezentate de state care sunt supuse unor regimuri de embargo sau sancţiuni, sunt implicate în conflicte armate cu alte state, sunt scena unor conflicte interne armate, sprijină terorismul şi crima organizată sau aduc grave încălcări drepturilor omului.

1.3. *Mecanisme şi proceduri de licenţiere şi control*

Operaţiunile comerciale de transfer de arme convenţionale pot fi efectuate, potrivit legii, numai de persoanele rezidente în România care sunt autorizate de către ANCEX sau de către Ministerul Apărării Naţionale, după caz. Autorizaţia se eliberează numai persoanelor juridice care îndeplinesc condiţiile cerute de lege şi reprezintă un acord de principiu, dar nu suficient, din partea autorităţilor statului în baza căruia se pot derula operaţiuni concrete de transfer de arme convenţionale. Persoana juridică titulară a unei autorizaţii poate derula o operaţiune de transfer de arme convenţionale numai în condiţiile obţinerii unei licenţe de export sau import, eliberată de ANCEX, în condiţiile legii.

În anul 2002 ANCEX a eliberat autorizaţii unui număr de 38 de companii pentru derularea de operaţiuni de transfer de arme convenţionale, iar Ministerul Apărării Naţionale a eliberat 6 astfel de autorizaţii pentru instituţiile din domeniul apărării, ordinii publice şi siguranţei naţionale.

Licenţa reprezintă principalul document de control, cererea de licenţă fiind supusă unei examinări complexe în cadrul ANCEX.

În examinarea pluridisciplinară şi multicriterială a cererilor de licenţă se au în vedere, în principal:

- rezoluţiile Consiliului de Securitate al ONU privind instituirea regimurilor de embargo la transferurile de arme, muniţii, materiale şi servicii aferente;
- deciziile politice ale OSCE, prevederile cuprinse în reglementările şi poziţiile comune ale UE privind embargourile impuse asupra unei zone sau regiuni şi măsurile necesare pentru întărirea controlului exporturilor de arme convenţionale în scopul prevenirii acumulărilor destabilizatoare de asemenea arme;
- principiile şi criteriile Codului de Conduită al Uniunii Europene privind exporturile de arme;
- angajamentele rezultate din parteneriatele strategice şi speciale încheiate de România cu alte state;
- interesele politice, economice şi de securitate ale ţării noastre;
- prevederile acordurilor, tratatelor şi convenţiilor internaţionale în domeniul neproliferării şi al controlului armelor convenţionale;
- hotărârile adoptate în cadrul Aranjamentului de la Wassenaar şi a altor regimuri internaţionale de control al exporturilor de produse strategice;
- datele şi informaţiile rezultate din cooperarea bilaterală şi multilaterală în domeniu;
- bonitatea şi comportamentul partenerilor angajaţi în relaţia comercială de transfer;
- credibilitatea utilizatorului final şi utilizarea finală a produselor care fac obiectul transferului.

Cererile de licenţă, susţinute de documente originale şi autentice privind utilizatorul şi utilizarea finală sunt examinate caz cu caz, iar transferurile de arme convenţionale sunt derulate numai pe baza unei licenţe individuale de export sau import, eliberate de ANCEX. Criteriile menţionate sunt valabile şi în cazul eliberării permiselor pentru operaţiuni necomerciale în regim temporar sau definitiv, tranzit internaţional sau transbordare, cu deosebirea procedurală că solicitanţii de permise pentru operaţiunile menţionate nu trebuie să fie anterior autorizaţi pentru a desfăşura astfel de operaţiuni.

Documentul de verificare a livrării, pe care titularul unei licenţe de export trebuie să îl prezinte în original în interval de 4 luni de la data livrării, reprezintă un mecanism important în finalizarea unei operaţiuni de export de arme convenţionale, acesta confirmând că produsele au ajuns la destinaţia declarată şi dând garanţia că operaţiunea s-a derulat în conformitate cu prevederile legale.

Utilizarea acestui mecanism legal asigură astfel evitarea de către România a unor consecinţe nefaste la nivel internațional rezultate din deturnarea unor transferuri de arme către zone de conflict sau organizații care sprijină terorismul .

Capitolul 2
Cadrul internațional privind exporturile de arme

2.1. *Regimuri şi aranjamente internaționale pentru controlul multilateral al exporturilor*

2.1.1. Aranjamentul de la Wassenaar pentru controlul exporturilor de arme convenționale şi de produse şi tehnologii cu dublă utilizare

Aranjamentul de la Wassenaar (AW) pentru controlul exporturilor de arme convenționale şi produse şi tehnologii cu dublă utilizare, creat în 1996 ca succesor al COCOM (desființat în 1994), își propune să contribuie la întărirea securității şi stabilității la nivel regional şi internațional prin promovarea transparenței şi responsabilității, a schimbului de date şi a coordonării multilaterale în transferurile de arme. Prin aceasta, statele membre sprijină eforturile comunității internaționale de prevenire a acumulărilor destabilizatoare de asemenea arme.

România este membru fondator al AW fiind admisă la reuniunea inaugurală din 1996. Pentru România, calitatea de stat participant al AW are o importanță deosebită în plan politic şi economic.

Participarea României la Aranjamentul de la Wassenaar pentru controlul exporturilor de arme convenționale şi de produse şi tehnologii cu dublă utilizare –Elemente inițiale–, adoptat la 11-12 iulie 1996 şi amendat la 6-7 decembrie 2001 a fost aprobată prin Legea nr. 499 din 11 iulie 2002, care reglementează şi contribuția anuală a României la funcționarea Secretariatului AW.

Prin participarea la un grup de elită al producătorilor şi exportatorilor de produse şi tehnologii avansate, România își aduce contribuția la pacea şi securitatea regională şi internațională, ceea ce favorizează procesul integrării în structurile economice şi de securitate europene şi euro-atlantice. În mod evident, această calitate facilitează modernizarea şi retehnologizarea structurilor naționale de apărare şi securitate cu produse militare la standarde UE şi NATO.

La Plenara AW din decembrie 2002 au fost adoptate „Liniile directoare şi criteriile care trebuie respectate în aprobarea exporturilor de arme de calibru mic şi armament uşor" şi „Declarația de înțelegere privind activitatea de brokeraj cu arme".

Liniile directoare şi criteriile care trebuie respectate în exporturile de SALW (arme de calibru mic şi armament uşor) cuprind modalitățile de evaluare a exporturilor de SALW, în conformitate cu documentele AW: „Elemente Inițiale", „Îndrumar pentru analiza obiectivă a posibilelor acumulări destabilizatoare de arme convenționale", cu amendamentele lor ulterioare, precum şi metodele de prevenire a transferurilor ilicite de SALW.

Statele participante au fost de acord ca exporturile de SALW să fie evaluate luând în considerare următoarele:

- criteriile de evaluare a statului importator de SALW;
- criteriile de evaluare a riscurilor exporturilor de SALW;
- garanții privind drepturile statelor participante la AW de a re-exporta SALW, în acord cu aranjamentele bilaterale, cu condiția notificării la AW înainte de efectuarea reexporturilor;
- evitarea fabricației nelicențiate de SALW de origine străină;
- evaluarea cu mare atenție a importatorului de SALW atunci când acesta nu este guvernul acelui stat sau agentul său autorizat.

Recunoscând că transferurile ilicite de SALW sunt o serioasă amenințare la adresa păcii şi securității, în special în zonele asediate de conflicte şi tensiuni, şi având în vedere faptul că furtul, corupția sau neglijența sunt pericole care planează asupra depozitelor de SALW administrate defectuos, statele participante au fost de acord asupra următoarelor elemente:

- evaluarea managementului de depozitare şi a procedurilor de securitate ale importatorului, inclusiv abilitatea şi vigilența acestuia de a se proteja contra re-transferurilor neautorizate, pierderilor, furturilor sau deturnărilor;
- marcarea şi înregistrarea SALW;
- elaborarea unei legislații naționale corespunzătoare.

Plenara a adoptat Declarația de înțelegere privind activitatea de brokeraj cu arme, document care reflectă interesul statelor AW pentru a stabili elementele strict esențiale pentru o legislație națională eficientă în domeniu.

În scopul dezvoltării unui prag minim pentru statele AW privind brokerajul internațional cu arme convenționale, statele participante vor elabora măsuri specifice atât în legislație cât şi pentru proceduri. Acestea trebuie să se refere la:

- procedura de înregistrare a brokerilor de arme;
- procedura de licențiere sau autorizare a brokerajului, sau

- declararea numelor şi adreselor brokerilor, a documentelor tranzacţiei, a licenţelor de import şi export sau autorizaţiile aferente.

Statele participante AW au convenit de asemenea să analizeze şi să revizuiască liniile directoare privind exporturile de sisteme portabile antiaeriene (MANPADS) pentru a preveni utilizarea acestor sisteme în acţiuni teroriste.

A fost adoptat de către Plenara AW din 2002 şi un program de acţiune pentru perfecţionarea sistemului informatic (WAIS) al Aranjamentului de la Wassenaar. România este conectată la WAIS prin trei terminale, două la sediul ANCEX (Direcţia Arme Convenţionale şi Direcţia Produse şi Tehnologii cu Dublă Utilizare) şi unul la Ministerul Afacerilor Externe (Oficiul Neproliferare şi Controlul Armamentelor).

S-a convenit totodată ca în anul 2003 statele participante să desfăşoare un proces cuprinzător de evaluare a procedurilor şi obiectivelor Aranjamentului de la Wassenaar. Pentru anul 2003 s-au stabilit grupuri de lucru pe probleme specifice (*task force*) în vederea evaluării procedurilor şi obiectivelor Aranjamentului de la Wassenaar. România a fost desemnată în calitate de coordonator al task force-ului privind documentaţia de control al exporturilor.

Documentele Plenarei Aranjamentului de la Wassenaar pot fi găsite într-un volum reprezentativ şi consistent pe internet la adresa: www.wassenaar.org.

2.1.2. Grupul Furnizorilor Nucleari

Grupul Furnizorilor Nucleari (NSG), creat în anul 1978, la Londra, cunoscut şi sub denumirea de Grupul de la Londra, a fost creat ca urmare a unui test nuclear realizat de India, cu scopul de a asigura cadrul necesar pentru controlul exporturilor de produse care servesc în mod exclusiv scopurilor nucleare precum şi a produselor cu dublă utilizare ce pot fi utilizate pentru realizarea armelor nucleare.

NSG impune condiţii transferurilor de produse nucleare, în scopuri paşnice, care urmăresc ca acestea să nu fie deturnate către cicluri negarantate de combustibil nuclear sau utilizate în activităţi explozive. De asemenea, are ca obiectiv prevenirea achiziţionării ilicite de articole şi tehnologii nucleare, precum şi prevenirea dezvoltării şi producerii de arme nucleare de distrugere în masă.

NSG facilitează dezvoltarea comerţului, furnizând mijloace prin care obligaţia de a contribui la dezvoltarea cooperării în domeniul nuclear în scopuri paşnice poate fi implementată într-o manieră concordantă cu normele internaţionale de neproliferare nucleară.

Membrii NSG îşi asumă obligaţia de a îmbunătăţi transparenţa în domeniul controlului exporturilor de materiale nucleare şi de a coopera mai strâns cu statele membre NSG.

NSG este un grup de ţări producătoare de tehnologie nucleară care urmăreşte atingerea obiectivului de neproliferare prin implementarea a două seturi de Linii directoare (publicate în 1978 şi 1992 ca documente AIEA, INFCIRC/254/Part.1 şi INFCIRC/254/Part.2) referitoare la controlul exporturilor de produse nucleare şi cu dublă utilizare. Cele 40 de state membre urmăresc scopul acestui organism prin două mecanisme: aplică Liniile directoare adoptate prin consens şi realizează un schimb specific de informaţii referitor la cele mai importante activităţi, exporturi de materiale şi echipamente nucleare şi cu dublă utilizare, cu statele nemembre NSG. Directivele şi listele de control sunt publicate în INFCIRC 254 de către Agenţia Internaţională pentru Energie Atomică de la Viena.

NSG dispune de un cadru organizatoric adecvat schimbului de informaţii, format din Plenară, grupurile de lucru şi Punctul de Contact, reprezentat de Misiunea Permanentă a Japoniei la Viena. NSG mai dispune şi de un sistem electronic de informare reciprocă (NISS). Grupurile de lucru sunt:

» Grupul Consultativ - desfăşoară activităţi pe probleme tehnice pentru actualizarea listelor instituţionale, în domeniul produselor cu dublă utilizare, pentru activităţi de "outreach" – atragerea de noi state în grup;

» Grupul pentru schimbul de informaţii orientat pe schimbul de informaţii privind dezvoltarea de programe nucleare de către state care nu prezintă garanţii pe linia neproliferării nucleare, tehnica proliferării secundare.

Plenara NSG dezbate şi adoptă, prin consens, măsurile propuse de grupurile de lucru. Ulterior acestea sunt implementate în sistemul naţional de control. Listele cu produse nucleare supuse controlului completează listele altor regimuri de control (WA, ZC, AG, MTCR) şi sunt implementate în cadrul listelor naţionale de control de către statele membre.

România este membru NSG din 1991. Pentru România, calitatea de participant la NSG are o importanţă deosebită în plan politic şi economic, atât prin participarea directă la prevenirea fenomenului de proliferare a armelor nucleare de distrugere în masă, cât şi prin asigurarea accesului la produse şi tehnologii cu dublă utilizare necesare procesului de dezvoltare economică.

În anul 2002, preocupările statelor membre NSG au fost focalizate pe continuarea dezbaterilor privind:

- intensificarea dialogului cu statele nemembre NSG, care deţin tehnologie nucleară, pentru atragerea lor în grup;
- încurajarea statelor pentru semnarea şi implementarea Protocolului Adiţional la Acordul de garanţii AIEA;
- studiul posibilităţii amendării Liniilor directoare ca o consecinţă a creşterii pericolului terorismului nuclear şi introducerea termenului de „terorism nuclear";
- riscurile de transbordare, traficul ilicit cu materiale nucleare şi metode de evitare a licenţierii;
- instituirea unui control al exporturilor mai eficient din partea statelor membre NSG.

În anul 2002 NSG a amendat liniile directoare prin includerea de prevederi care iau în considerare riscul utilizării produselor în acte de terorism, întărirea schimbului de informaţii şi îmbunătăţirea transparenţei în practica statelor membre.

România şi-a îndeplinit consecvent angajamentele ce-i revin în calitate de membru NSG şi a sprijinit iniţiativele menite să eficientizeze controlul exporturilor în vederea prevenirii proliferării nucleare.

2.1.3. Comitetul Zangger

Cunoscut şi sub denumirea de Comitetul Exportatorilor NPT, Comitetul Zangger s-a constituit în 1971, sub preşedinţia prof. Claude Zangger (Elveţia). Principalele state nucleare furnizoare angajate în comerţul nuclear au considerat utilă implementarea Art. III.2 al Tratatului de Neproliferare a Armelor Nucleare "NPT", care a intrat în vigoare în martie 1970, ca o condiţie de bază a exporturilor de articole nucleare.

Obiectivul acestui comitet este neproliferarea armelor nucleare de distrugere în masă prin aplicarea sistemului de garanţii al Agenţiei Internaţionale pentru Energie Atomică de la Viena exporturilor de articole nucleare. Lista acestor articole, denumită şi Listă de declanşare, publicată în 1974 ca document AIEA, este supusă în mod constant la clarificări şi completări succesive. Această listă de articole vine să completeze lista Wassenaar, şi a altor regimuri de control, şi este implementată în cadrul listelor de control naţionale ale statelor membre ZC.

ZC implementează politica de neproliferare a armelor nucleare prin aplicarea liniilor directoare, stabilite prin consens, care fac obiectul a două memorandumuri separate: primul memorandum defineşte materialele sursă, materialele fisionabile speciale, împreună cu condiţiile de export a acestora; al doilea memorandum defineşte exporturile de echipament şi materiale nenucleare.

În cadrul comitetului sunt 35 de state, care sunt părţi la Tratatul de Neproliferare a Armelor Nucleare "NPT" şi reuneşte cea mai mare parte a furnizorilor de materiale şi tehnologii nucleare. România este membră a ZC din 1991.

ZC funcţionează prin intermediul misiunii Permanente a Marii Britanii pe lângă organizaţiile internaţionale de la Viena, care asigură secretariatul şi reprezintă Punctul de Contact. Activitatea ZC se desfăşoară în cadrul reuniunilor bianuale şi a grupului "Prietenii Preşedintelui".

În anul 2002, preocupările statelor membre ZC s-au focalizat pe continuarea dezbaterilor privind:

- urmărirea obiectivelor privind creşterea transparenţei ZC prin explicarea rolului său, a scopului şi funcţiilor, în particular, rolul său de interpret tehnic al Art. III.2 al NPT privind neproliferarea armelor nucleare în activităţile de "outreach";

- crearea de oportunităţi pentru un dialog deschis asupra problemelor de interes comun legate de neproliferarea şi controlul exporturilor nucleare;

- amendarea Listei de declanşare prin introducerea instalaţiilor de separare a izotopilor de plutoniu în listele de control al exporturilor.

La reuniunile Comitetului Zangger din anul 2002 s-a decis rolul organizaţiei în pregătirea viitoarei conferinţe de revizuire a NPT din 2005 şi continuarea eforturilor pentru promovarea transparenţei între statele membre.

România participă activ la luarea deciziilor în cadrul ZC şi sprijină iniţiativele menite să eficientizeze controlul exporturilor în vederea prevenirii proliferării nucleare precum şi să conducă la creşterea cooperării în scopuri paşnice între statele membre.

2.1.4. Grupul Australia

La Plenara Grupului Australia (AG) din 3-6 iunie 2002 de la Paris au fost adoptate noi linii directoare în scopul întăririi controlului exporturilor şi intensificării eforturilor pentru prevenirea proliferării armelor chimice şi biologice. După cum se cunoaşte, la AG au participat, în 2002, 34 de state printre care şi România.

Noile linii directoare conţin prevederi „catch-all" prin care pot fi cerute licenţe la exportul unor produse care nu sunt cuprinse în lista de control dacă există suspiciunea că ele pot fi utilizate pentru producerea armelor chimice şi biologice.

S-a convenit asupra supunerii controlului a transferurilor intangibile de tehnologii utilizate pentru producerea armelor chimice şi biologice, măsuri care reflectă dorinţa statelor participante de a utiliza toate mijloacele puse la dispoziţie pentru a limita proliferarea acestor tipuri de arme.

De asemenea, la Plenara Grupului Australia au fost discutate şi aprobate măsuri privind revizuirea listelor de control prin adăugarea unor toxine şi a unor echipamente biologice.

2.1.5. Regimul de Control al Tehnologiilor pentru Rachete

Începând cu anul 1980 dezvoltarea rachetelor capabile să transporte arme nucleare a devenit o preocupare activă pentru state ca Libia, Irak şi alte ţări în curs de dezvoltare, care au depus eforturi importante pentru procurarea din ţări dezvoltate de echipamente şi tehnologii relevante pentru dezvoltarea tehnicii de rachete.

În aceste circumstanţe, Canada, Franţa, RF a Germaniei, Italia, Japonia, Marea Britanie şi SUA au convenit la 16 aprilie 1987 asupra liniilor directoare privind exportul tehnologiilor pentru rachete, aranjamentul devenind cunoscut sub denumirea de Regimul de Control al Tehnologiilor pentru Rachete (MTCR). La MTCR participă în prezent 34 de state, iar România a solicitat admiterea în regim încă din 1992.

MTCR este o asociaţie informală şi voluntară a ţărilor care împărtăşesc obiectivele neproliferării sistemelor fără pilot de transport al armelor de distrugere în masă (WMD) şi care urmăresc să coordoneze licenţierea exportului naţional astfel încât să prevină proliferarea necontrolată a WMD.

MTCR a fost iniţial creat ca o reacţie la creşterea proliferării WMD, cum ar fi: nucleare, chimice şi biologice. Riscul proliferării WMD a fost recunoscut ca o ameninţare distinctă la adresa păcii şi securităţii internaţionale.

Ameninţarea proliferării sistemelor fără pilot de transport al WMD a determinat multe state, inclusiv partenere MTCR, să introducă, în mod voluntar, măsuri de licenţiere a exporturilor de rachete balistice şi alte vehicule aeriene nepilotate de transport, sau echipamente aferente, materiale şi tehnologii.

Activitatea Regimului de Control al Tehnologiilor pentru Rachete (MTCR) a fost concentrată în anul 2002 pe îmbunătăţirea liniilor directoare şi a listelor de control, precum şi pe intensificarea acţiunilor de convingere a statelor nemembre să aplice liniile directoare şi listele de control în domeniu.

Ultima Plenară a MTCR (a XVII-a) s-a desfăşurat în septembrie 2002, în Polonia, având ca scop revederea activităţilor proprii desfăşurate pentru întărirea eforturilor de prevenire a proliferării rachetelor purtătoare de arme de distrugere în masă. Plenara a pus accentul pe necesitatea depunerii eforturilor în vederea limitării riscului ca produsele controlate şi tehnologiile aferente să ajungă în posesia grupărilor teroriste. La Plenară s-a recunoscut că accentuarea acţiunilor împotriva proliferării rachetelor a fost esenţială la nivel naţional, regional şi internaţional. În acest context, s-a reiterat rolul important al controlului exporturilor, necesitatea impunerii şi implementării lui stricte, cât şi nevoia de întărire şi adaptare a formelor de control în corespondenţă cu dezvoltarea tehnologică, dar şi cu evoluţia mediului de securitate.

Regimul de Control al Tehnologiilor pentru Rachete a lansat un website www.mtcr.info, care conţine listele de produse supuse controlului acestui regim şi alte documente de interes public.

2.1.6. Codul Internaţional de Conduită împotriva proliferării rachetelor balistice

Negocierile începute la Helsinki în anul 2000, privind elaborarea unui cod de conduită la nivel internaţional privind proliferarea rachetelor balistice, au continuat în două runde, la Paris şi Madrid, în anul 2002.

Acestea au fost materializate în noiembrie la Haga prin semnarea de către 104 state, printre care şi România, a Codului de Conduită împotriva proliferării rachetelor balistice, cunoscut şi sub denumirea de Codul de Conduită de la Haga (HCOC), care cuprinde principii, angajamente şi măsuri de creştere a încrederii având ca scop reducerea proliferării rachetelor balistice.

Principiile cuprinse în Codul de Conduită împotriva proliferării rachetelor balistice sunt, în principal următoarele:

- recunoaşterea necesităţii prevenirii şi frânării proliferării sistemelor de rachete balistice capabile de a duce la ţintă arme de distrugere în masă;
- recunoaşterea importanţei întăririi mecanismelor de dezarmare multilaterală şi de neproliferare;
- recunoaşterea că aderarea la, şi în conformitate cu, controlul internaţional al armamentelor, normele de dezarmare şi de neproliferare ajută la creşterea încrederii în intenţia de pace a statelor;
- recunoaşterea că participarea la acest cod este voluntară şi deschisă pentru toate statele;
- confirmarea angajamentului lor la Declaraţia Naţiunilor Unite privind cooperarea internaţională în exploatarea şi utilizarea Spaţiului Exterior (Cosmosului) pentru beneficiul şi în interesul tuturor statelor ţinând cont în particular de nevoile de dezvoltare ale statelor adoptată de Adunarea Generală a ONU (Rezoluţia nr. 51/122 din 13.12.1996);
- recunoaşterea faptului că statele nu ar trebui excluse de la utilizarea beneficiilor spaţiului exterior, pentru scopuri de pace, dar că, în culegerea acestor beneficii şi în conduita legată de cooperare, ele trebuie să nu contribuie la proliferarea rachetelor balistice capabile de a duce la ţintă arme de distrugere în masă;
- recunoaşterea faptului că programele destinate vehiculelor pentru lansare în spaţiu nu trebuie să fie utilizate pentru ascunderea programelor pentru rachete balistice şi a tehnologiilor pentru acestea;
- recunoaşterea necesităţii transparenţei privind programele pentru rachete balistice şi a celor pentru vehicule de lansare în spaţiu în scopul creşterii încrederii şi susţinerii neproliferării rachetelor balistice şi a tehnologiilor pentru acestea.

Din punct de vedere politic acest document reprezintă un pas în eforturile comunităţii internaţionale de a codifica domeniul dezvoltării, producerii, transferului şi utilizării rachetelor balistice şi contribuie la completarea şi întărirea regimurilor juridice multilaterale, regionale şi bilaterale în domeniul dezarmării, neproliferării şi controlului armamentelor.

Ca stat cu o politică responsabilă în domeniul neproliferării armelor de distrugere în masă şi controlului exporturilor de produse strategice, România a sprijinit iniţiativa MTCR încă de la lansarea sa în 2000 şi a participat activ la cele două reuniuni la care a fost elaborat proiectul codului de conduită. De asemenea, în cadrul dialogului politic delegaţia română a subliniat importanţa adoptării unui set minimal de măsuri privind creşterea transparenţei şi încrederii în domeniu, în scopul reducerii riscurilor şi ameninţărilor generate de proliferarea rachetelor balistice asupra păcii şi stabilităţii globale.

2.2. Cooperarea internațională şi transparența în exporturile de arme

2.2.1. Registrul ONU privind transferul de arme convenționale

Prin Rezoluția Adunării Generale a ONU 46/36 L din 9 decembrie 1991 a fost înființat Registrul ONU pentru arme convenționale, prin care sunt raportate exporturile şi importurile de arme convenționale majore clasificate în şapte categorii: tancuri de luptă, vehicule de luptă blindate, sisteme de artilerie de calibru mare, avioane de luptă, elicoptere de atac, nave de război şi rachete / lansatoare de rachete.

În baza datelor primite de la Ministerul Apărării Naționale şi ANCEX, Ministerul Afacerilor Externe transmite în fiecare an la Secretariatul ONU, pe formulare standardizate, transferurile de arme convenționale clasificate în cele şapte categorii nominalizate.

În anul 2002 România nu a exportat arme convenționale care să facă parte din cele şapte categorii nominalizate şi a transmis la Secretariatul ONU formularul simplificat, prevăzut de documentul ONU.

Notificările naționale, inclusiv ale României, sunt publice şi se regăsesc pe site-ul ONU, la www.un.org.

2.2.2. Schimbul de informații în cadrul Aranjamentului de la Wassenaar

Statele participante la Aranjamentul de la Wassenaar au convenit să schimbe informații generale privind riscurile asociate transferurilor de arme convenționale şi de produse şi tehnologii cu dublă utilizare şi să acționeze pentru coordonarea politicilor de control în vederea eliminării acestor riscuri.

Statele participante notifică de două ori pe an exporturile efective efectuate către statele neparticipante, pentru categorii de arme similare celor cuprinse în Registrul ONU de arme convenționale. În cazul articolelor din lista de armamente şi muniții relevante pentru scopurile Aranjamentului statele participante pot notifica voluntar refuzurile de acordare a licențelor de export.

De asemenea, statele participante la Aranjamentul de la Wassenaar au convenit asupra schimbului de informații specifice, prin care orice informație specifică unui transfer de arme poate fi solicitată, *inter alia*, pe canale diplomatice obişnuite.

România şi-a respectat obligațiile prevăzute în Elementele Inițiale ale AW de a notifica prin WAIS, semestrial, transferurile de arme convenționale efectuate către statele nemembre AW.

Plenara Aranjamentului de la Wassenaar din decembrie 2002 a adoptat modificări la lista de armamente şi muniții, noi linii directoare pentru exporturile de arme mici şi armament uşor, o nouă declarație de înțelegere privind brokerajul pe arme şi un program de dezvoltare şi întărire a sistemului informatic.

2.2.3. Codul de Conduită al Uniunii Europene privind exporturile de arme

Codul de Conduită privind exporturile de arme, adoptat în 1998, are la bază criterii comune minimale pentru exporturile de echipamente militare care sunt utilizate de statele membre ale UE în procesul de evaluare a cererilor de licențe de export. Principiile şi criteriile convenite în cadrul Uniunii Europene şi opozabile României din iulie 1998 sunt enumerate în anexa nr.1.

Criteriile Codului de Conduită al Uniunii Europene privind exporturile de arme sunt următoarele:

- respectul față de angajamentele internaționale ale statelor membre ale UE, în special față de sancțiunile decretate de Consiliul de Securitate ONU şi cele decretate de Comunitate, acordurile asupra neproliferării şi alte probleme, ca şi față de obligațiile internaționale;
- respectarea drepturilor omului în statul de destinație finală;
- situația internă din statul destinatar, ca problemă a existenței unor tensiuni ori conflicte armate;
- menținerea păcii, securității şi stabilității regionale;
- securitatea națională a statelor membre şi a teritoriilor ale căror relații externe intră în responsabilitatea statului membru, ca şi a statelor prietene şi aliate;
- comportamentul statului care cumpără referitor la comunitatea internațională, în legătură mai ales cu poziția sa față de terorism, natura alianțelor sale şi respectării legislației internaționale;
- existența riscului ca unui echipament să-i fie deturnat scopul în statul cumpărător sau reexportat în condiții care nu se doresc;
- compatibilitatea exporturilor de armamente cu capacitatea tehnică şi economică a statului destinatar, ținând cont de dorința statelor de a-şi asigura nevoile legitime de securitate şi apărare fără schimburi mari de armament, resurse umane şi economice.

În conformitate cu prevederile Codului de Conduită, fiecare stat membru al Uniunii Europene trebuie să prezinte un raport anual privind exporturile de produse militare către state din afara UE şi să informeze asupra tranzacţiilor de export pentru care s-a refuzat eliberarea licenţelor.

Potrivit Codului de Conduită, statele membre UE au datoria să încurajeze şi să sprijine şi alte state exportatoare de armament să subscrie la criteriile şi principiile prevăzute în acest document.

Până în prezent au aderat la criteriile şi principiile prevăzute în Codul de Conduită al Uniunii Europene statele în curs de integrare, statele candidate la aderare, printre care şi România, ţările Asociaţiei Europene a Liberului Schimb (EFTA) membre ale zonei economice europene (EEA) şi Canada.

2.3. *Embargouri internaţionale şi alte măsuri restrictive privind exporturile de arme*

Embargourile instituite prin rezoluţii ale Consiliului de Securitate al ONU, decizii ale OSCE sau prin acţiuni şi poziţii comune ale Consiliului UE influenţează în mod determinant transferurile de arme şi echipamente militare.

În perioada 1998-2002 au fost instituite 35 embargouri internaţionale totale sau parţiale aplicate asupra transferurilor de arme şi echipamente militare pentru 21 ţări, un teritoriu şi 4 grupări de rebeli.

Având în vedere relaţiile de parteneriat strategic dintre România şi unele state membre ale NATO, cererile de export de arme către destinaţii supuse regimului de embargo unilateral impus de statele aliate au fost examinate şi aprobate, după caz, după consultarea prealabilă cu autorităţile competente din aceste state.

După atacurile teroriste din 11 septembrie 2001 asupra SUA, România şi-a întărit regimul de control prin punerea în aplicare a noi mecanisme şi proceduri de licenţiere în cadrul cărora prevenirea şi combaterea acţiunilor teroriste reprezintă un criteriu important avut în vedere în procesul de examinare şi autorizare a transferurilor de arme.

Situaţia embargourilor internaţionale pe arme în vigoare la sfârşitul anului 2002 se prezintă în anexa nr. 2 la prezentul raport.

2.4. *Controlul exporturilor de arme de calibru mic şi armament uşor*

2.4.1. *Conferinţa ONU privind armele de calibru mic şi armament uşor*

Urmare Rezoluţiei Adunării Generale a ONU nr.55/415 în perioada 9-20 iulie 2001 s-a desfăşurat la New York conferinţa privind traficul ilicit cu arme de calibru mic şi armament uşor, sub toate aspectele sale.

Conferinţa a adoptat Programul de Acţiune pentru prevenirea, combaterea şi eradicarea traficului ilicit cu arme de calibru mic şi armament uşor, care cuprinde linii directoare de bază comune statelor membre ONU privind controlul producţiei, marcării şi transferurilor acestui tip de arme precum şi adoptarea de legi adecvate în domeniu în scopul eliminării acumulărilor excesive, necontrolate şi destabilizatoare de arme de calibru mic şi armament uşor.

Implementarea prevederilor Programului de Acţiune, măsurile concrete întreprinse de statele membre la nivel naţional, regional şi internaţional şi progresele realizate în această direcţie vor fi analizate cu ocazia primei reuniuni bienale, ce se va desfăşura în luna iulie 2003 la New York.

Trebuie menţionat faptul că România a elaborat în anul 2002 un program naţional de distrugere a surplusului de arme de calibru mic şi armament uşor din cadrul Ministerului Apărării Naţionale.

În cadrul acestui program au fost distruse peste 195.000 de arme de calibru mic şi armament uşor şi peste 36 milioane bucăţi muniţie de diferite calibre, utilizând sprijinul financiar al SUA, Marii Britanii şi Norvegiei. Activităţile de distrugere s-au derulat în cadrul unităţilor subordonate CN ROMARM SA.

Implementarea Programului de Acţiune a arătat că voinţa politică a guvernului în stabilirea unui cadru instituţional şi legislativ corespunzător privind producţia, utilizarea şi transferul de SALW, cooperarea inter-instituţii la nivelul aplicării şi respectării legii („*enforcement-ului*"), utilizarea „celor mai bune practici" ale altor state care au un sistem avansat de control al exporturilor, resursele umane şi financiare corespunzătoare sunt condiţii esenţiale pentru obţinerea rezultatelor concrete în prevenirea, combaterea şi eradicarea traficului ilicit cu arme de calibru mic şi armament uşor.

Procesul de integrare a României în structurile europene şi euro-atlantice a avut un impact pozitiv asupra dezvoltării şi îmbunătăţirii în continuare a sistemului de control al exporturilor, în particular în componenta de *enforcement* a legii.

Funcţionarea ANCEX în cadrul Ministerului Afacerilor Externe din ianuarie 2001 a adăugat valoare activităţilor de control al exporturilor, datorită unei mai bune coordonări între autorităţile din România.

Politica de control al exporturilor a generat standarde şi criterii stricte, dar eficiente, utilizate în fazele pre/post licenţiere care au facilitat procesul de evaluare şi luare a deciziilor privind cererile de licenţe, evitând transferuri de arme cu grad ridicat de risc de deturnare.

Implementarea Codului de Conduită al Uniunii Europene privind exporturile de arme a depăşit faza declarativă, întregul proces de licenţiere find structurat în acord cu conţinutul şi criteriile de export ale acestui document politic.

Ministerul Economiei şi Comerţului în cooperare cu Asociaţia de Standardizare din România a emis Standardul Naţional SR 13475 privind marcarea SALW pentru a asigura că toţi producătorii români pun în practică un sistem de marcare corespunzător şi demn de încredere. Acest document a fost elaborat pe baza recomandărilor conţinute în documentul OSCE privind SALW.

În vederea identificării celor mai potrivite mecanisme şi proceduri pentru implementarea Programului de Acţiune, în cursul anului 2002 s-a extins cooperarea atât la nivel bilateral şi regional cât şi între statele membre AW.

În acest sens, ANCEX a iniţiat şi dezvoltat un schimb reciproc de opinii şi consultări privind experienţa acumulată în controlul exporturilor cu autorităţile similare din SUA, Marea Britanie, Germania, Franţa, Norvegia, Olanda, Japonia, Polonia, Ungaria, Bulgaria şi Israel.

La nivel regional, România a organizat în iunie 2002, în cooperare cu SUA un Atelier de lucru privind neproliferarea regională şi *enforcement* al legii în domeniul exporturilor de produse militare.

2.4.2. *Documentul OSCE privind armele de calibru mic şi armament uşor*

Documentul OSCE privind armele de calibru mic şi armamentul uşor, adoptat de Forumul pentru Cooperare în domeniul Securităţii (FSC) în anul 2000, conţine obiective, norme, principii şi măsuri de creştere a transparenţei în domeniu, precum şi criterii comune de export şi de control al exporturilor de arme de calibru mic şi armament uşor. În scopul combaterii traficului ilicit şi a acumulărilor destabilizatoare de asemenea arme, documentul OSCE include, de asemenea, măsuri referitoare la înregistrarea şi distrugerea surplusurilor. Ca o măsură de creştere a transparenţei, documentul prevede efectuarea unui schimb de informaţii, prin notificare făcută până la 30 iunie în fiecare an, privind legislaţia şi practicile naţionale în domeniul controlului fabricaţiei, marcării, stocării, importurilor şi exporturilor de arme de calibru mic şi armament uşor între statele membre ale OSCE. Documentul poate fi considerat ca o parte integrantă a eforturilor mai largi ale OSCE îndreptate spre prevenirea conflictelor, managementul crizelor şi reabilitarea post-conflictuală.

2.4.3. *Uniunea Europeană şi controlul armelor de calibru mic şi armamentului uşor*

Măsurile întreprinse de Uniunea Europeană în acest domeniu se bazează pe Acţiunea comună adoptată de Consiliul UE în decembrie 1998 privind combaterea acumulărilor destabilizatoare şi a diseminării necontrolate a armelor de calibru mic şi armamentului uşor, actualizată la 12 iulie 2002 prin decizie a Consiliului. Această Acţiune comună s-a materializat în anul 2002 în furnizarea de asistenţă financiară statelor în curs de dezvoltare pentru stăvilirea circulaţiei necontrolate a armelor, atât pe teritoriul propriu, cât şi în afara graniţelor acestora (proiecte în Cambodgia, Balcani şi America Latină).

2.4.4. *NATO şi controlul armelor de calibru mic şi armamentului uşor*

Controlul, managementul şi securitatea stocurilor, colectarea şi distrugerea armelor de calibru mic şi armamentului uşor reprezintă o preocupare şi pentru NATO şi Consiliul Parteneriatului Euro-Atlantic. Consiliul Parteneriatului Euro-Atlantic, forum multilateral care serveşte drept cadru pentru consultaţii între cei 46 de membri asupra unei game largi de probleme politice şi de securitate, împreună cu Consiliul Atlanticului de Nord au convenit crearea unui grup de lucru şi a unui capitol în cadrul programului de cooperare al Parteneriatului pentru Pace (PfP). Cooperarea în acest domeniu este benefică pentru statele care au nevoie de sprijin în aducerea la un nivel corespunzător a nevoilor de apărare şi securitate internă, pentru a gestiona şi asigura securitatea stocurilor şi a împiedica transferurile ilegale de arme de calibru mic şi armament uşor.

S-a constituit în cadrul programului de cooperare al PfP un fond special destinat distrugerii stocurilor excedentare de mine antipersonal, muniţii şi arme de calibru mic şi armament uşor ale ţărilor partenere.

Capitolul 3

Acțiuni privind întărirea regimului de control al exporturilor de arme convenționale în anul 2002

3.1. *Perfecționarea cadrului legislativ*

În cursul anului 2002, ca urmare a necesității armonizării politicii naționale în domeniul controlului exporturilor de produse strategice cu liniile directoare adoptate în cadrul regimurilor internaționale de neproliferare şi de control al exporturilor şi a imperativului eficientizării regimului de control în ansamblul său, au fost introduse noi prevederi ale legislației secundare.

Astfel, ANCEX a inițiat şi promovat o serie de acte normative, care au intrat în vigoare în cursul anului 2002, după cum urmează:

a) legislație primară:

Legea nr.499/2002, privind aprobarea plății cotizației care îi revine României, în calitatea sa de participant la Aranjamentul de la Wassenaar pentru controlul exporturilor de arme convenționale şi produse şi tehnologii cu dublă utilizare, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr.551/29.07.2002;

b) legislație secundară:

- Ordinul nr.71/2002 al preşedintelui ANCESIAC privind aplicarea regimului de control unor produse care nu figurează în Lista de armamente, muniții şi alte produse militare (aplicarea procedurii „catch-all" pentru produse militare);
- Ordinul nr.81/2002 al preşedintelui ANCESIAC privind termenul de acordare a consultanței de specialitate referitoare la încadrarea unor produse în Listele cuprinzând produsele strategice supuse regimului de control la export şi import;
- Ordinul nr.159/2002 al preşedintelui ANCESIAC pentru aprobarea Normelor metodologice privind autorizarea persoanelor juridice pentru efectuarea de operațiuni de comerț exterior cu produse strategice;
- Ordinul nr.275/2002 al preşedintelui ANCESIAC privind raportarea derulării operațiunilor de export definitiv de produse strategice supuse regimului de control prevăzut de OUG nr.158/1999.
- Directorul general al Direcției Generale a Vămilor a emis Decizia nr.1497/2002 privind abilitatea birourilor vamale de control şi vămuire la interior şi la frontieră de a efectua operațiuni vamale pentru produse strategice.

Prin măsurile întreprinse de Agenție, sistemul de control al exporturilor de arme convenționale a căpătat mai multă eficiență, consistență şi claritate în ceea ce priveşte:

- armonizarea cu liniile directoare ale UE şi regimurilor internaționale de neproliferare şi control al exporturilor;
- respectarea embargourilor şi a măsurilor restrictive impuse în domeniu;
- promovarea transparenței sistemului de control şi creşterea performanțelor autorității naționale, a mecanismelor şi procedurilor de control;
- dezvoltarea şi întărirea mijloacelor de control în prevenirea încălcării regimului de control al exporturilor de produse strategice.

3.2. *Perfecționarea cadrului organizatoric*

Procesul de restructurare început în 2001 a continuat şi în anul 2002, urmărind responsabilizarea personalului în îndeplinirea atribuțiilor funcționale, îmbunătățirea cooperării la nivelul structurilor agenției şi dezvoltarea relațiilor de cooperare interinstituțională, precum şi perfecționarea relației Guvern – Industrie şi a transparenței față de societatea civilă.

În 2002, având în vedere sensibilitatea ridicată şi ponderea operațiunilor cu produse militare în ansamblul operațiunilor cu produse strategice, controlul exporturilor de astfel de produse a constituit obiectivul prioritar al activității desfăşurate de ANCEX.

Prin Ordinul ministrului afacerilor externe nr.1151/2002, s-a modificat structura organizatorică a agenţiei în scopul unei utilizări mai eficiente a resurselor umane şi materiale aflate la dispoziţie.

Pornind de la experienţa unor sisteme avansate de control al exporturilor, în cadrul direcţiilor de profil, au fost create compartimente distincte cu responsabilităţi pentru supravegherea modului de derulare a transferurilor de arme convenţionale efectuate în baza licenţelor acordate de agenţie, pentru monitorizarea dinamicii embargourilor şi sancţiunilor internaţionale şi pentru iniţierea, dezvoltarea şi gestionarea unor proiecte IT în domeniul controlului exporturilor.

3.3. *Eficientizarea cooperării interinstituționale*

Procesul de eficientizare a cooperării interinstituţionale a constituit un obiectiv prioritar al agenţiei şi a vizat, în principal, creşterea responsabilităţii reprezentanţilor ministerelor şi instituţiilor în cadrul sistemului şi mecanismelor de control şi dezvoltarea relaţiilor de cooperare bilaterală.

Activitatea Consiliului Interministerial (CI) pentru controlul exporturilor şi importurilor de produse strategice, creat din 1992, este întemeiată pe prevederile art.23 din Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 158/1999 privind regimul exporturilor şi importurilor de produse strategice, Regulamentul de Organizare şi Funcţionare (ROF), precum şi uzanţele adoptate de membri consiliului. CI reprezintă componenta interinstituţională a sistemului naţional de control al exporturilor de produse strategice şi este rodul colaborării inter-agenţii. Competenţele CI pentru îndeplinirea obiectivului de aplicare a regimului de control al exporturilor de produse strategice sunt:

- examinarea şi avizarea cererilor de licenţe de:
  - export pentru toate produsele strategice;
  - import de armamente, muniţii şi alte produse militare;
  - import de produse cu dublă utilizare sensibile şi foarte sensibile;
  - operaţiuni efectuate cu parteneri străini, care se referă la cumpărări sau vânzări de produse strategice fără atingerea fizică a teritoriului României;
- analizarea şi evaluarea oricăror aspecte referitoare la operaţiunile de comerţ exterior cu produse strategice.

Organizarea şi funcţionarea CI, reglementate prin ROF la 21 martie 2001 sunt:

- consiliul emite hotărâri;
- este alcătuit din reprezentanţi, cel puţin la nivel de director, ai instituţiilor cu competenţe în domeniul controlului transferurilor de produse strategice;
- preşedinţia CI este asigurată de ANCEX, prin preşedintele acesteia;
- secretariatul CI este asigurat de Direcţia Control şi Reglementări din ANCEX, directorul acestei direcţii îndeplineşte funcţia de secretar executiv al CI.

Din activitatea concretă a CI se pot menţiona:

- practica prezidării reuniunilor CI de preşedintele acestuia;
- creşterea responsabilităţii membrilor CI faţă de motivarea poziţiilor în cadrul reuniunilor;
- dezvoltarea activităţilor intersesionale;
- generalizarea procedurii de lucru în două etape: a) examinare şi b) examinare şi avizare;
- introducerea obligativităţii motivării în scris a cererilor de prelungire de licenţe şi a solicitărilor de aprobare în regim de urgenţă;
- antrenarea membrilor CI în activităţile ANCEX dedicate relaţiei Guvern – Industrie;
- elaborarea primului raport de activitate al Preşedintelui CI.

Din 2002 s-a introdus practica Consiliului Interminsterial cu componenţă variabilă în funcţie de agenda reuniunilor, şi anume, pentru produsele şi tehnologiile cu dublă utilizare, sau pentru produsele militare, după modelul altor state europene cu sisteme avansate de control al exporturilor, membre NATO şi UE.

Agenţia coordonează activitatea sistemului naţional de control al exporturilor, alcătuit din reprezentanţi ai următoarelor instituţii, membri ai CI:

- Ministerul Apărării Naţionale, Ministerul Administraţiei si Internelor, Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Integrării Europene, Autoritatea Naţională a Vămilor şi Ministerul Economiei şi Comerţului, prin structurile specializate;

- ✓ Serviciul Roman de Informaţii si Serviciul de Informaţii Externe;
- ✓ Comisia Naţionala pentru Controlul Activităţilor Nucleare.

În anul 2002, Consiliul Interministerial s-a întrunit în 30 de reuniuni ordinare şi 12 reuniuni extraordinare. Activitatea CI se poate caracteriza şi prin:

- ❖ introducerea unei proceduri suplimentare în situaţia nerealizării consensului în cadrul reuniunilor ordinare;
- ❖ îmbunătăţirea cooperării interinstituţionale între membrii CI, cu focalizare pe relaţiile bilaterale dintre autoritatea naţională şi instituţiile cu competenţe în domeniul controlului transferurilor de produse strategice;
- ❖ intensificarea informării membrilor CI în legătură cu tendinţele manifestate de regimurile internaţionale de control al produselor strategice la care România este parte;
- ❖ valorificarea reuniunilor externe bilaterale realizate între ANCEX şi autorităţi similare din alte state cu sisteme avansate de control al exporturilor.

Informarea promptă a membrilor Consiliului Interministerial privind modul de îndeplinire a hotărârilor luate anterior, precum şi asupra tuturor aspectelor relevante privind cererile de licenţă de export şi import a constituit o practică consecventă a agenţiei.

În vederea unei evaluări corecte a cererilor de licenţă de export sau import de arme convenţionale şi în scopul prevenirii riscurilor asociate unor astfel de transferuri, agenţia a solicitat sprijinul instituţiilor abilitate, beneficiind de date şi informaţii despre firme româneşti şi străine implicate în operaţiuni comerciale cu astfel de produse.

Acţiunile de control privind legalitatea transferurilor de produse strategice efectuate de companiile româneşti care au sediul social în provincie au fost desfăşurate de către agenţie beneficiind de sprijinul unor instituţii membre ale Consiliului Interministerial pentru controlul exporturilor şi importurilor de produse strategice.

Colaborarea interinstituţională a vizat de asemenea schimbul de informaţii, armonizarea legislaţiei în domeniu, pregătirea personalului şi realizarea unor proceduri specifice de monitorizare a operaţiunilor de export de arme convenţionale.

3.4. *Activitatea de control – enforcement*

În activitatea desfăşurată în domeniul controlului exporturilor, ANCEX a dezvoltat faţă de companii dimensiunea preventivă considerând-o la fel de importantă ca şi dimensiunea punitivă. În acest sens, agenţia a promovat o cultură a respectării legii având la bază cunoaşterea prevederilor legale şi buna credinţă şi a diseminat în rândul companiilor cele mai bune practici utilizate în aplicarea regimului de control.

Activitatea de control desfăşurată la sediul companiilor titulare de autorizaţii pentru transferurile de produse militare s-a axat în principal pe prevenirea încălcărilor legale în domeniu, sancţionarea faptelor de încălcare a legislaţiei specifice în vigoare, verificarea aspectelor sesizate de structurile specializate şi controlul operativ efectuat din iniţiativa Agenţiei.

Activităţile de control organizate şi desfăşurate de corpul de control al Agenţiei au fost de tipul: controale ţintă, controale de conformitate, controale în vederea autorizării, controale tematice şi controale operative.

Corpul de control a efectuat acţiuni de control la sediile unor societăţi comerciale ca urmare a procedurii de autorizare, a unor informaţii primite pe canale diplomatice cât şi prin autosesizarea iniţiată de unele articole de presă.

De asemenea, la iniţiativa Agenţiei, s-au efectuat controale care au avut ca obiectiv evaluarea caracterului strategic al tehnologiilor de fabricaţie a unor componente de tehnică militară, importate şi/sau exportate de companii autorizate să efectueze transferuri de produse militare.

O importanţă deosebită a fost acordată colaborării interinstituţionale în cadrul activităţilor de control preventiv, reactiv şi de conformitate.

În anul 2002 corpul de control al ANCEX a efectuat controale la sediul companiilor având ca scop verificarea modului în care s-au derulat operaţiunile comerciale cu produse militare. Printre companiile controlate în anul 2002 se pot enumera: SC Aerofina SA, SC Aerostar SA, SC BOSS EXIM Trading Group SRL, CN Romtehnica SA, CN Romarm SA, SC IAR SA, SC Turbomecanica SA şi SC ICCO Medical SRL.

A fost dezvoltată o nouă cultură a respectări legii de către companii prin iniţierea de către Agenţie a unor programe de avertizare, diseminare şi informare privind noutăţile legislative din domeniul controlului exportului de produse strategice. În acest sens, au fost organizate diferite, reuniuni, seminarii, întâlniri „open doors / close doors”, cu toţi agenţii economici autorizaţi sau în curs de autorizare unde au avut loc discuţii interesante pentru toate părţile implicate în această activitate.

3.5. *Dezvoltarea relaţiei Guvern-Industrie*

Activitatea desfăşurată de ANCEX în domeniul controlului exporturilor de arme convenţionale a fost completată prin promovarea unei politici de transparenţă şi comunicare cu mediul economic. În acest sens, a fost promovat programul „Transparenţă şi comunicare cu

partenerii din economie", lansat în aprilie 2001 şi având motto-ul: „*Mecanisme comune pentru provocări comune*" şi care a cuprins o serie de activităţi cu relevanţă inclusiv în domeniul controlului operaţiunilor comerciale şi necomerciale cu arme convenţionale.

Pagina de Internet a ANCEX, lansată în 2001, a fost îmbogăţită şi actualizată permanent, oferind celor interesaţi cele mai noi date şi informaţii privind reglementările în domeniu, mecanisme şi proceduri de control, consultanţă de specialitate şi link-uri relevante privind regimurile internaţionale de neproliferare şi control al exporturilor.

Organizarea Conferinţei naţionale „10 ani de control al exporturilor în România", în 25-28 septembrie 2002, a marcat totodată şi prezentarea către societatea civilă a primului Raport privind controlul exporturilor de arme în perioada 2000-2001, lucrare care pune la dispoziţia opiniei publice date şi statistici interne în domeniu. Acest raport, apreciat de oficiali din statele membre NATO, UE şi candidate, se distinge şi prin faptul că este primul de acest gen publicat într-o ţară din Europa Centrală şi de Sud-Est.

De altfel, progresele României în ceea ce priveşte, spre pildă, creşterea transparenţei, au fost menţionate pe larg în studiul Small Arms Survey 2004, care inserează comentariile experţilor din „Graduate Institute of International Studies" de la Geneva referitor la conţinutul primului Raport (pentru detalii vezi textul integral la www.smallarmssurvey.org).

Pe baza experienţei acumulate, agenţia a iniţiat şi organizat o serie de conferinţe şi seminarii (martie 2002, aprilie 2002, mai 2002, septembrie 2002, noiembrie 2002) care au adus un plus de valoare în procesul de comunicare şi care au creat un mediu propice cooperării şi încrederii reciproce între autoritatea naţională de control al exporturilor, alte instituţii ale statului cu competenţe în domeniu şi agenţii economici.

Aceste activităţi au completat dezbaterile publice organizate de agenţie în anul 2001, împreună cu Camera de Comerţ şi Industrie a României şi a Municipiului Bucureşti (iunie – proceduri şi practici în controlul exporturilor; septembrie – embargouri şi politici restrictive în comerţul cu arme).

La aceste manifestări se adaugă activitatea permanentă desfăşurată de ANCEX referitoare la consultanţa de specialitate acordată tuturor agenţilor economici sau persoanelor fizice interesate în operaţiuni de export sau import de arme convenţionale.

3.6. *Dezvoltarea cooperării internaţionale*

Activităţile externe desfăşurate de ANCEX în cursul anului 2002 au urmărit să întărească rolul de autoritate naţională în gestionarea problematicii controlului de arme convenţionale şi au ţinut seama de dezvoltările din cadrul regimurilor internaţionale de neproliferare şi control al exporturilor, precum şi de iniţiativele în domeniu la nivel internaţional, regional sau subregional.

ANCEX, prin reprezentanţii săi, a participat în mod activ şi constant la dezbaterile din cadrul reuniunilor grupurilor de lucru (grupul general de lucru, grupul de experţi, grupul oficialilor din domeniul licenţierii şi enforcementului, grupul pentru administrarea sistemului informatic) şi plenarei Aranjamentului de la Wassenaar şi ale celorlalte regimuri de neproliferare şi control al exporturilor.

Armonizându-şi interesul naţional cu scopul şi obiectivele Aranjamentului de la Wassenaar, ţara noastră s-a raliat poziţiilor care vizau perfecţionarea liniilor directoare, a mecanismelor şi procedurilor de control şi actualizarea listelor de produse şi tehnologii supuse controlului destinaţiei finale.

Prin prezentarea politicii, practicii şi experienţei în domeniul controlului exporturilor de arme convenţionale, România şi-a adus contribuţia la perfecţionarea mecanismelor de cooperare multilaterală şi la dezvoltarea schimbului de informaţii general şi specific în cadrul Aranjamentului de la Wassenaar.

Organizarea la Bucureşti, în perioada 12-14 iunie 2002, de către ANCEX împreună cu Departamentul de Stat al SUA a seminarului regional privind întărirea controlului exporturilor şi neproliferării, la care au participat reprezentanţi din 10 state din zonă, a reprezentat una din ocaziile de manifestare a României ca un lider regional în domeniu.

În planul relaţiilor de cooperare bilaterală, care joacă un rol important în perfecţionarea regimului de control al exporturilor, în cursul anului 2002 au avut loc consultări ale ANCEX cu autorităţi similare din SUA, Olanda, Norvegia, Germania, Franţa şi Marea Britanie.

Consultările bilaterale cu oficialii din SUA au avut loc la Washington şi au fost ocazionate de participarea delegaţiei ANCEX la simpozionul cu oficialii străini în domeniul controlului exporturilor.

Consultările bilaterale au urmărit cunoaşterea reciprocă a sistemelor naţionale de control şi evidenţierea celor mai bune practici în domeniu, valorificarea reciprocă a experienţei în vederea perfecţionării fiecărui sistem naţional în parte şi au permis un dialog deschis şi un larg schimb de informaţii generale şi specifice cu responsabili în domeniu.

Capitolul 4

Date statistice privind transferurile de produse militare efectuate de România

4.1. *Autorizarea activităților de comerț exterior*

În anul 2002, un număr de 44 de agenți economici au deținut autorizații pentru efectuarea de operațiuni de comerț exterior cu arme, muniții şi alte echipamente militare în conformitate cu prevederile *Ordonanței de urgență a Guvernului nr.158/1999 privind regimul exporturilor şi importurilor de produse strategice*. Dintre aceştia, 38 agenți economici au fost autorizați de către ANCEX, iar 6 au fost autorizați de către Ministerul Apărării Naționale.

Este de menționat faptul că numărul de autorizații eliberate în anul 2002 pentru operațiuni de comerț exterior cu produse militare se menține relativ constant față de anul precedent.

Agenții economici titulari de autorizații au fost atât cu capital de stat, cât şi cu capital privat.

O clasificare a companiilor româneşti titulare de autorizații în funcție de forma capitalului social este prezentată în figura nr.1. Se observă că din totalul de 44 companii, 10 sunt cu capital integral de stat, iar la 10 companii participă statul în capitalul social.

Practic 55% dintre companii (24) funcționează cu capital integral privat, dintre care 18 cu capital românesc, 2 cu capital străin şi 4 cu capital privat mixt (românesc şi străin).

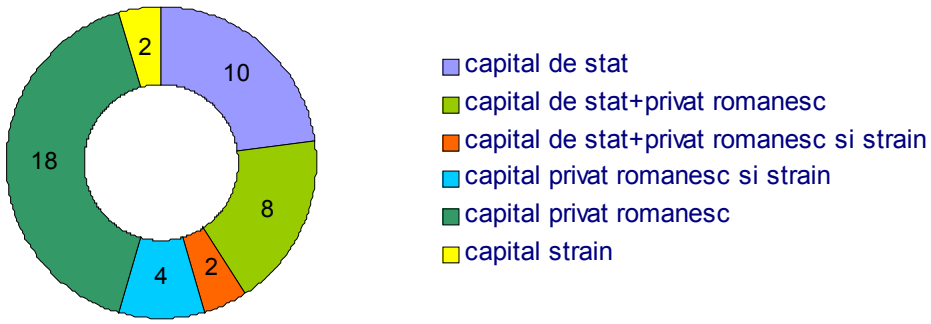

Figura nr.1. Numărul companiilor autorizate de ANCEX
funcție de structura capitalului social

Autorizațiile acordate au acoperit toate clasele de operațiuni de comerț exterior prevăzute de *Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/1999* art.1.lit.a) şi c) respectiv import, export, reexport, în regim temporar sau definitiv şi operațiuni comerciale fără atingerea fizică a teritoriului României.

Urmare a avansării procesului de maturizare a regimului de control al exporturilor de produse militare, s-a considerat necesară codificarea criteriilor de reautorizare a companiilor prin *Ordinul nr.159/2002 al preşedintelui ANCEX privind aprobarea normelor metodologice privind autorizarea persoanelor juridice pentru efectuarea de operațiuni de comerț exterior cu produse strategice în baza Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 158/1999 privind regimul exporturilor şi importurilor de produse strategice.*

De remarcat faptul că un criteriu esențial pentru reautorizarea unei companii şi pentru demarcarea domeniului de operațiuni şi categoriile de produse militare îl constituie transferurile de produse militare efectiv realizate. Criteriul efectivității s-a dovedit a fi extrem de util în stoparea tendinței unor companii de a solicita autorizații în materie numai pentru a-şi completa „panoplia". În plus, acest criteriu a încurajat şi stimulat companiile nou autorizate să deruleze operațiuni cu produse militare.

Privind comparativ ponderile operațiunilor de import şi de export în autorizațiile eliberate, se observă că operațiunea de import (91% din total) este prezentă în sfera de activitate a mai multor companii decât cea de export (73% din total). O explicație poate fi dată prin nevoile de achiziție din import a unor produse şi echipamente militare necesare înzestrării sistemului național de apărare, ordine publică şi siguranță națională, precum şi pentru industria românească de apărare.

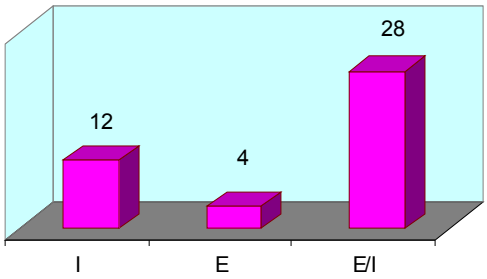
Totodată se poate menționa prezența altor categorii de operațiuni de comerț exterior care au fost solicitate de către companii (reexport, operațiuni fără atingerea fizică a teritoriului), ceea ce evidențiază preocuparea acestora de a intermedia operațiuni cu arme folosind ca surse de export furnizorii externi.

În acest sens, se remarcă CN ROMTEHNICA SA, SC IAR SA Braşov şi SC EMP Trade SRL, titulare de autorizații pentru toate categoriile de operațiuni comerciale cu produse

militare (import, export, reexport, operaţiuni comerciale efectuate cu parteneri străini fără atingerea fizică a teritoriului României).

Repartiţia autorizaţiilor eliberate pe clase de operaţiuni este prezentată în figura nr.2.

Trebuie remarcat că, dacă 50% dintre agenţii economici care au fost autorizaţi în anul 2001 nu au solicitat licenţe pentru operaţiuni de comerţ exterior cu produse militare, în anul 2002 numai 20% din numărul acestora nu au utilizat autorizaţiile eliberate, fapt care dovedeşte rolul criteriului efectivităţii dar şi seriozitatea şi responsabilitatea cu care autoritatea naţională tratează această procedură preliminară licenţierii exporturilor şi importurilor de produse militare.

Legendă:
I – autorizare pentru import;
E – autorizare pentru export;
E / I – autorizare pentru export, import şi alte operaţiuni;

Figura nr.2 Numărul de companii autorizate exprimat în funcţie de operaţiunile cu produse militare

Figura nr.2 scoate în evidenţă interesul companiilor în obţinerea autorizaţiilor pentru derularea atât a operaţiunilor de import cât şi a operaţiunilor de export, în acest sens fiind autorizate 28 de companii. În anul 2002, pentru derularea numai a operaţiunilor de export au fost autorizate 4 companii şi 12 companii numai pentru import cu produse militare.

Codificarea şi legiferarea în detaliu a procedurii de autorizare, precum şi simplificarea procedurii de extindere a domeniului autorizaţiei pentru alte operaţiuni sau categorii de produse militare s-au realizat prin *Ordinul nr.159/2002* citat anterior. Conform acestuia depunerea unei cereri de licenţă cu privire la o operaţiune sau categorie neinclusă în autorizaţie declanşează automat şi procedura de extindere a domeniului. Practic, la finalul procesului de licenţiere compania devine şi titulara unei autorizaţii extinse. Menţionăm că Agenţia a consemnat caracterul gratuit al tuturor procedurilor de autorizare şi licenţiere.

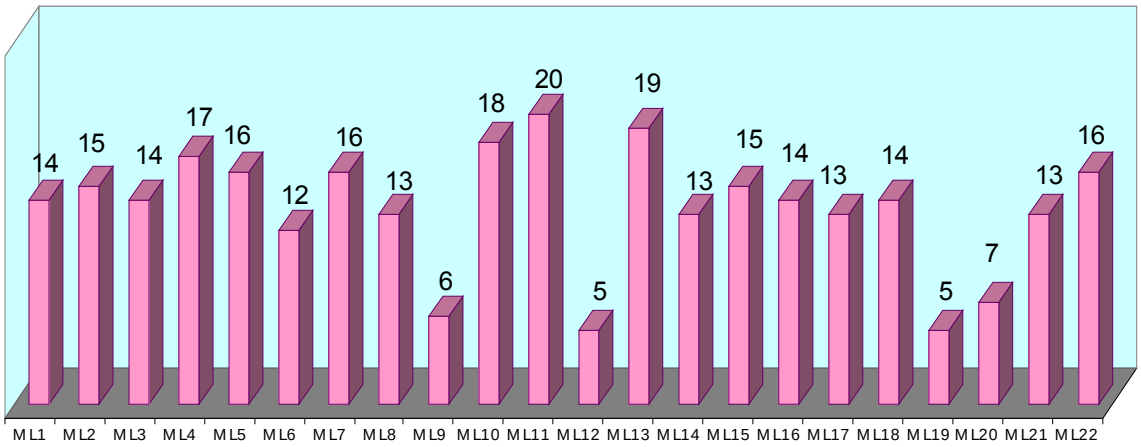

Figura nr.3 Numărul companiilor autorizate pentru fiecare dintre categoriile de produse militare

Prezența categoriilor de produse militare, conform Listei de armamente, muniții şi alte produse militare aprobată de HG nr.844/2001 (anexa nr.3), în domeniul de autorizare al companiilor româneşti este prezentată în figura nr.3 unde pentru fiecare categorie (ML) este arătat numărul de companii care au deținut autorizare pentru respectiva categorie de produse militare. Se evidențiază categoriile de produse militare ML11, ML13 şi ML10 pentru care au primit autorizare peste 18 dintre companii.

Trebuie menționate companiile româneşti care au devenit pentru prima dată în anul 2002 titulare de autorizații pentru desfăşurarea de operațiuni de comerț exterior cu produse militare: SC Aeroteh SA (Bucureşti), SC EMP Trade SRL (Bucureşti), SC Eurocopter România SA (Braşov), SC MFA Mizil SA (Mizil) şi SC Stimpex SA (Bucureşti). De asemenea, o mențiune specială trebuie făcută pentru SC Mirsand SRL din Braşov care a fost autorizată la finele anului 2001, dar a derulat operațiuni de comerț exterior cu produse militare în cursul anului 2002.

4.2. *Operațiuni de export*

4.2.1. Procesarea, examinarea şi avizarea cererilor de licență

Ponderea principală în ansamblul procesului de analiză, examinare, avizare şi aprobare a cererilor de licență pentru operațiuni de export de produse militare depuse la ANCEX de către agenții economici autorizați, a fost reprezentată de procesarea de fond – analiza documentară şi la fața locului (în unele situații) – efectuată de experții agenției.

Numărul cererilor de licență pentru operațiuni de export (definitiv sau temporar) de produse militare depuse în anul 2002 la ANCEX, care au fost prezentate şi avizate favorabil de Consiliul Interministerial, a fost de 525.

2002 a reprezentat anul în care s-a cristalizat interesul companiilor româneşti pentru consultarea prealabilă a Agenției în ceea ce priveşte derularea exporturilor pe destinații noi (cu parteneri externi noi). În acest context, Agenția

declanşează automat o procedură de consultare cu Ministerul Afacerilor Externe, la finalul căreia solicitantul primeşte un aviz de principiu cu privire la oportunitatea derulării unui export din punct de vedere al politicii externe a României. Menționăm că de cele mai multe ori acest aviz este preliminar încheierii contractelor de vânzare şi este un aviz motivat. Acest mecanism de consultare prealabilă demonstrează maturitatea managerilor companiilor româneşti exportatoare de produse militare, care au înțeles necesitatea derulării unor activități în deplină conformitate cu necesitățile politicii externe a României şi cu principiul respectării embargourilor asupra exporturilor de arme. Cum era de aşteptat, această politică restrictivă a avut şi are efecte negative în plan diplomatic reprezentând aşa numitele *costuri secundare* ale aderării la NATO şi integrării în UE. Această colaborare dintre companii şi agenție a fost numită „strategia fără refuzuri" care evocă evoluția unei noi abordări a companiilor româneşti.

Cu o singură excepție, preşedintele ANCEX a aprobat prin ordin toate cererile de licențe de export avizate favorabil de Consiliul Interministerial.

Tabelul nr. 1

Repartizarea trimestrială a cererilor de licență de export de produse militare

Numărul licențelor de export	Trim. I	Trim. II	Trim. III	Trim. IV	TOTAL
	124	**113**	**128**	**160**	**525**

După cum rezultă din tabelul nr.1 numărul cererilor de licență a crescut uşor în cursul anului 2002, impunând un efort permanent şi susținut din partea experților ANCEX în procedura de licențiere care este complexă şi multidimensională.

În susținerea cererilor de licență individuală de export cu produse militare, agenții economici au prezentat certificatul internațional de import sau documente echivalente în original, aşa cum se prevede în art.17 al OUG nr.158/1999.

Deşi procesul de licențiere are componente multiple (tehnică, politică, de evaluare, de legalitate) durata medie de procesare a cererilor de licență de export de către Direcția Arme Convenționale din cadrul ANCEX a fost de circa 10 zile lucrătoare pentru 98% dintre acestea. Potrivit unei proceduri de lucru convenite de membrii Consiliului Interministerial în anul 2002, cererile de licențe cu un grad de sensibilitate pot fi avizate printr-un mecanism „în doi paşi" în cadrul consiliului, ceea ce permite clarificări suplimentare, date şi informații conexe potențialului export şi chiar un dialog cu directorul general al companiei în cadrul reuniunilor ordinare ale consiliului. Procedura „în doi paşi" trebuie să se încadreze ferm în termenul legal de procesare de 45 zile şi de regulă ea se finalizează cu o avizare condiționată a exportului şi este urmată de o procedură de „monitorizare". Prin această procedură, derularea exportului este condiționată de informarea prealabilă a agenției în legătură cu transferul propriu-zis, dar şi de o consistentă cooperare a acesteia cu alți membri ai consiliului care să garanteze suplimentar efectivitatea exportului în condițiile aprobate.

Dintre exporturile monitorizate menționăm operațiunea de export de arme mici şi armament uşor şi muniție către SUA în valoare de 15,6 milioane USD pentru avizarea căreia a fost convocată o reuniune extraordinară a Consiliului Interministerial la nivel de secretar de stat.

4.2.2. Licențe individuale de export eliberate

Şi în cursul anului 2002 agenția a eliberat numai licențe individuale de export, care au permis un scrutin multicriterial, de la caz la caz. Precizăm faptul că, potrivit legii române, durata de valabilitate a unei licențe este de 6 luni. Implicit, de aici rezultă că din totalul de 525 licențe de export eliberate, unele sunt licențe de prelungire a aceleiaşi operațiuni. O situație similară se întâlneşte şi în cazul licențelor de export pentru operațiuni de perfecționare activă (lohn sau activitate de producție de componente, consecința unor importuri de materiale) sau de perfecționare pasivă (returnarea pentru reparații a produselor sau componentelor importate anterior). Din numărul total de licențe eliberate de ANCEX în cursul anului 2002 numai 145 reprezintă licențe de export definitiv.

Valorile licențelor de export definitiv eliberate au fost încadrate în grupe valorice ale căror limite sunt indicate în tabelul nr.2. Precizăm că selecția limitelor valorice ale grupelor a fost făcută luând în considerare ponderea masivă pe care o au exporturile româneşti cu valori de până la 50.000 USD.

Numărul de licențe eliberate în 2002, pentru fiecare grupă valorică este prezentat în figura nr.4.

Tabelul nr. 2

Grupe valorice

Grupa valorică	Limitele valorice ale grupei
1	până la 10 mii USD
2	10 - 50 mii USD
3	50 - 100 mii USD
4	100 - 500 mii USD
5	500 - 1000 mii USD
6	peste 1 milion USD

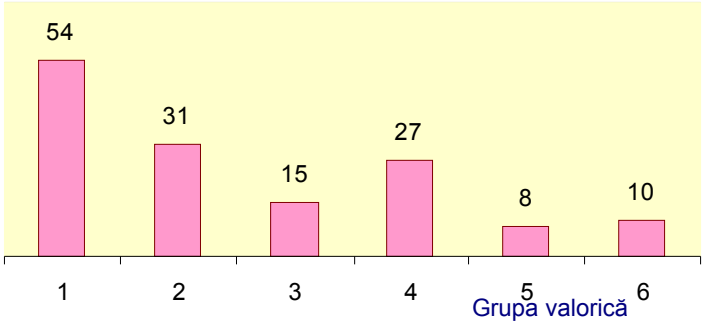

Figura nr.4 Numărul licențelor de export definitiv eliberate în cadrul fiecărei grupe valorice

Din analiza figurii nr.4 se observă că aproximativ 60% din totalul licențelor de export definitiv eliberate au avut valori mai mici de 50000 USD, deci pentru operațiuni de valori mici. În contrast trebuie menționat că deşi în grupa valorică 6 (peste 1 milion de USD) s-au înscris doar 10 licențe de export definitiv, aportul valoric al acestora în valoarea totală a exporturilor româneşti de arme este preponderent.

Valoarea totală a licențelor individuale de export eliberate de ANCEX în anul 2002 pentru operațiuni de export definitiv şi a licențelor pentru operațiuni temporare cu încasări valutare din operațiuni de perfecționare activă a fost 140,2 milioane USD.

Având în vedere activitatea relevantă de comerț exterior a unora dintre companiile româneşti, considerăm util un clasament (tabelul nr.3) în funcție de numărul de licențe pe care acestea le-au primit în cursul anului 2002.

Se observă că în acest clasament CN Romtehnica SA ocupă locul întâi cu 223 de licențe de export, urmată de CN Romarm SA cu 81 de licențe de export - aceste companii menținându-şi pozițiile de principali exportatori români de produse militare.

Menționăm că toate companiile româneşti autorizate pentru prima dată în cursul anului 2002 au derulat activități de comerț exterior, în special SC EMP Trade SRL, SC MFA Mizil Repartiția valorică a licențelor de export SRL.

În anexa nr.4 sunt prezentate principalele companii romaneşti care derulează operațiuni de comerț exterior cu produse militare.

În conformitate cu prevederile legii române, licențele au fost eliberate în baza avizului Consiliului Interministerial, prin ordin al preşedintelui Agenției. Având în vedere nivelul de dezvoltare şi maturitate al controlului exporturilor în România, Agenția a promovat proceduri destinate administrării cu eficacitate a domeniului controlului exporturilor de produse militare aşa încât destinațiile exporturilor româneşti de arme au fost structuri guvernamentale sau companii străine autorizate să deruleze operațiuni de comerț exterior cu arme de către autoritățile competente ale statelor destinatare.

Tabelul nr. 3

Clasamentul primelor 10 companii româneşti titulare de licențe de export în 2002, în funcție de numărul de licențe

Nr. crt.	Denumirea companiei	Numărul licențelor de export
1	CN Romtehnica SA	**223**
2	CN Romarm SA	**81**
3	SC A-E Electronics SA	**72**
4	SC Aerostar SA	**31**
5	SC IAR Brasov SA	**27**
6	SC Tehnoimportexport SA	**20**
7	SC EMP Trade SRL	**13**
8	SC Turbomecanica SA	**13**
9	SC Condor SA	**11**
10	SC Elprof SA	**10**

Din punct de vedere al valorii licențelor de export de arme eliberate pentru o operațiune în anul 2002, pe locul întâi se situează CN ROMARM SA cu o licență de export de produse militare (din categoriile ML1, ML2, ML3, ML4 şi ML6)

către SUA în valoare de 15,6 milioane USD urmată de o licență individuală de export eliberată pentru SC IAR SA din Braşov pentru produse militare din categoria ML10 către EAU în valoare de 11,4 milioane USD.

4.2.3. Exporturi realizate

Valoarea totală a exporturilor definitive de produse militare, realizate în anul 2002, a fost de 43,8 milioane USD, ceea ce reprezintă 0,3% din totalul exporturilor realizate de România. Exporturile de produse militare realizate în anul 2002 au fost mai mari cu 19,3 milioane USD față de anul 2001, ceea ce reprezintă o creştere cu 78% față de anul anterior. Precizăm că, potrivit prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr.158/1999 privind regimul exporturilor şi importurilor de produse strategice, operațiunea de export include şi operațiunea de perfecționare pasivă, aşa cum este definită prin Legea nr.141/ 1997 privind Codul vamal al României.

Creşterea exporturilor de produse militare pentru anul 2002 se datorează în special exporturilor de arme mici, armament uşor şi muniție efectuate de CN ROMARM SA către SUA.

În anul 2002 balanța export – import în domeniul produselor militare s-a menținut dezechilibrată ca şi în anii anteriori, importurile au reprezentat 64%, în timp ce exporturile au reprezentat 36% din totalul operațiunilor de comerț exterior cu produse militare.

În figura nr.5 este prezentată dinamica exporturilor româneşti de produse militare pentru perioada 1994 – 2002, care evocă trendul accentuat descrescător al ultimului deceniu.

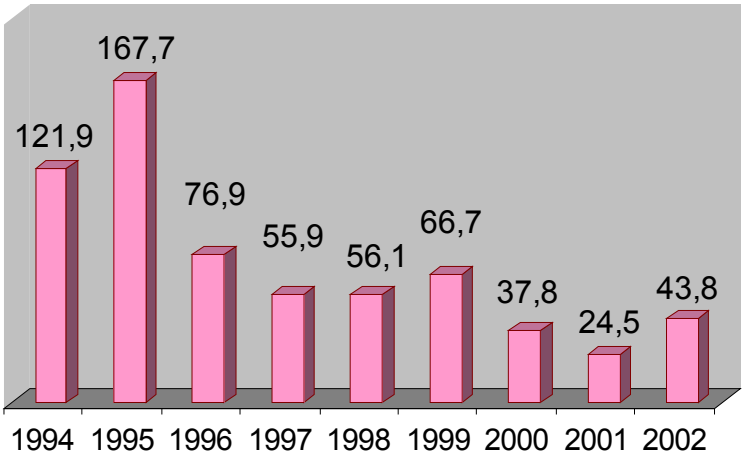

Figura nr. 5 Dinamica exporturilor de produse militare ale României în perioada 1994 – 2002 [milioane USD]

Exporturile definitive de produse militare au fost susținute şi în cursul anului 2002 în principal de companiile naționale CN ROMARM SA şi CN ROMTEHNICA SA, iar la exporturile de produse rezultate din perfecționare activă de către SC Aerostar SA din Braşov şi SC Turbomecanica SA din Bucureşti. Aceste 4 companii româneşti se încadrează în categoria companiilor cu exporturi de peste 1 milion de USD.

Cele mai active companii, care au realizat exporturi cu valori de peste 300000 USD, sunt (în ordine descrescătoare a valorii exporturilor): SC Tehnoimportexport SA, SC EMP Trade SRL, SC Elprof SA, SC A-E Electronics SA şi SC IAR SA. În categoria companiilor româneşti care au avut exporturi de peste 100000 USD se află SC Condor SA, SC Electromagnetica SA, SC MIRSAND SRL, SC MFA Mizil SA şi SC ALDIMPEX'98 SRL.

În figura nr.6 este prezentată repartiția valorică a participării companiilor româneşti la totalul valorii exporturilor de produse militare.

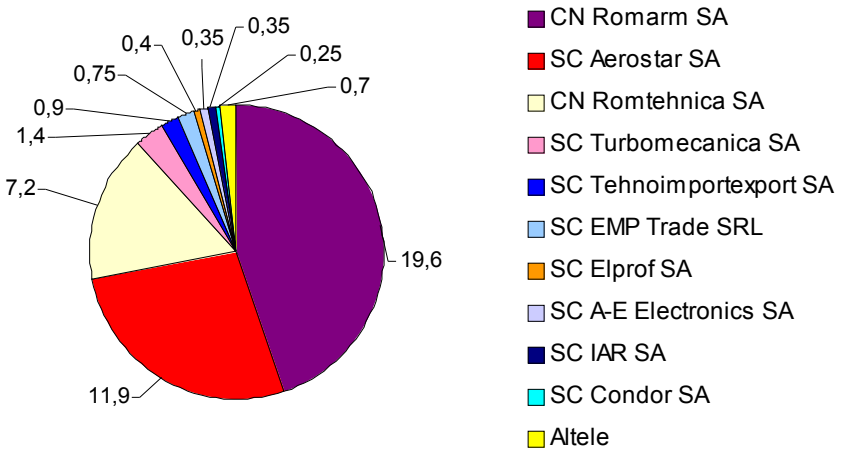

Figura nr.6 Repartiția valorică a participării companiilor la totalul valorii exporturilor de produse militare [milioane USD]

Volumul total al încasărilor din exporturi de armamente, muniții şi alte produse militare a fost compus din trei componente principale, şi anume: valoarea echipamentelor militare, valoarea pieselor şi componentelor destinate produselor şi echipamentelor militare şi valoarea manoperei pentru producție în sistem de perfecționare activă sau lohn pentru produse militare. Repartiția acestor trei componente în totalul valorii exporturilor este prezentată în figura nr.7. Este de remarcat valoarea manoperei, a cărei contribuție de 21% scoate în evidență una dintre modalitățile de supraviețuire a industriei româneşti de apărare prin valorificarea potențialului uman calificat. Celelalte două componente ale valorii totale a exporturilor sunt constituite de valoarea exporturilor de produse militare (echipamente/ansambluri) şi cea a componentelor pentru acestea, contribuția procentuală fiind de 45% pentru echipamente/ ansambluri de produse militare şi respectiv 34% pentru componente/piese destinate produselor militare.

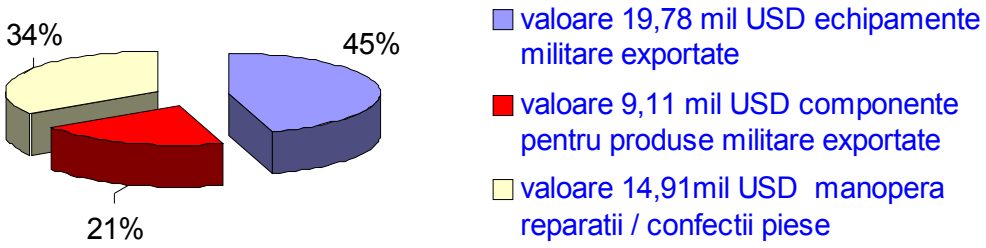

Figura nr. 7 Componentele valorii totale a exporturilor de armamente, muniții şi alte produse militare ale României, în anul 2002

Toate licențele pentru exporturile de armamente, muniții şi alte produse militare au fost avizate de Consiliul Interministerial şi aprobate de preşedintele Agenției cu respectarea strictă a embargourilor instituite prin rezoluții ale Consiliului de Securitate al ONU, decizii ale OSCE sau prin acțiuni şi poziții comune ale Consiliului UE.

Destinațiile care au fost obiect al unor embargouri unilaterale impuse de statele membre NATO cu care România este în relații de parteneriat strategic au fost examinate şi aprobate, după caz, după consultarea prealabilă cu autoritățile competente din aceste state. De asemenea, în analiza destinațiilor transferurilor de arme s-a avut în vedere respectarea criteriului prevenirii şi combaterii acțiunilor teroriste.

Figura nr.8 prezintă repartiția exporturilor de produse militare pe state de destinație, din care rezultă că SUA deține în continuare ponderea cea mai însemnată ca stat recipient de produse militare fabricate în România.

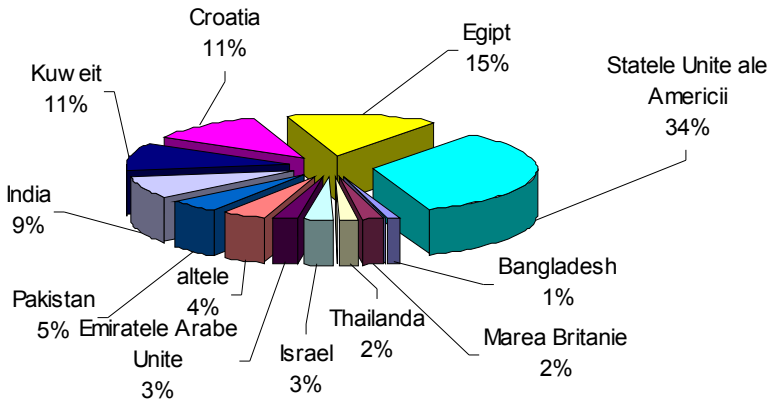

Figura nr. 8 Principalele destinații ale exporturilor româneşti de produse militare în anul 2002 [% din totalul valorii exporturilor]

Alături de SUA, alte destinații cu pondere însemnată au fost reprezentate de Egipt, Croația, Kuweit, India şi Pakistan şi care au fost beneficiare de produse rezultate în urma operațiunilor de perfecționare activă (reparații şi lohn) desfăşurate de SC AEROSTAR SA, SC TURBOMECANICA SA, SC A-E ELECTRONICS SA şi SC CONDOR SA pentru categoria ML10 (aviație). La rubrica „altele" sunt incluse toate celelalte destinații către care au avut loc transferuri cu valori de până la 0,05% din totalul valorii exporturilor româneşti de produse militare.

Repartiția geografică pe continente a valorilor exporturilor de armamente, muniții şi alte produse militare realizate de România este prezentată în tabelul nr.4, iar repartiția procentuală, în figura nr.9.

Tabelul nr.4

Repartiția valorică pe continente a exporturilor de produse militare [mil. USD]

Continent	Valoarea exporturilor realizate în anul 2002
AFRICA	**6,62**
ASIA	**14,86**
AMERICA DE NORD	**15,12**
EUROPA	**7,20**
TOTAL	**43,80**

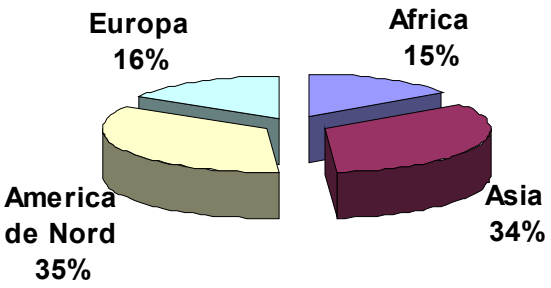

Figura nr.9 Ponderea valorică geografică (pe continente) a exporturilor de produse militare

O imagine sintetică a repartiției pe continente a valorilor exporturilor de arme realizate de România în anii 2000, 2001 şi 2002 este prezentată în figura nr. 10, unde se observă clar creşterea exporturilor de produse militare către state europene şi SUA, corespunzător cu scăderea exporturilor către Africa şi Asia.

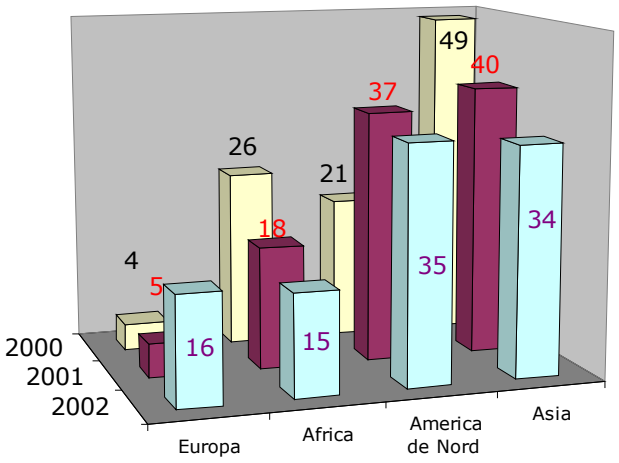

Figura nr. 10 Repartiția pe continente a valorii exporturilor româneşti de produse militare în anii 2000, 2001 şi 2002 [mil.USD]

Distribuția exporturilor în funcție de categoriile de produse (figura nr.11) este dominată de categoria ML10 („Aeronave", motoare de aviație şi echipamente aeronautice, echipamente şi componente aferente, special concepute sau modificate pentru utilizări militare) cu 37%, urmată de ML 3 (Muniții şi componente special concepute pentru acestea) cu 34% şi ML 1 (Arme individuale şi arme automate având un calibru mai mic sau egal cu 12,7mm, precum şi componente special concepute pentru acestea) cu 21%.

O pondere însemnată în structura exporturilor româneşti de produse militare a reprezentat-o armamentul de calibru mic, armamentul uşor (SALW) şi muniția aferentă acestora (ML1, ML2 şi ML3), ceea ce dovedeşte că în condițiile unei concurențe crescute pe piața mondială a armelor, industria românească este în continuare prezentă ca furnizor de produse militare.

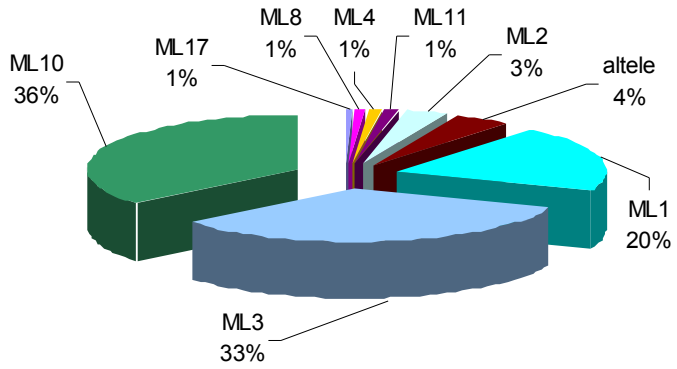

Figura nr.11 Ponderea categoriilor de produse militare în totalul exporturilor realizate

Exporturile româneşti de arme de calibru mic şi armament uşor şi de muniții pentru aceste tipuri de arme (ML1, ML2 şi ML3) au reprezentat aproximativ 25,3 milioane USD, adică 57,7% din totalul exporturilor de produse militare.

Dacă privim comparativ procentul de SALW în cifra totală a exporturilor de produse militare, se poate observa (figura nr.12) că față de anul 2001, considerat anul de minim critic, valoarea totală a exporturilor de produse militare a crescut cu 78,7% (de la 24,5 mil.USD la 43,8 mil.USD) în timp ce valoarea corespunzătoare pentru SALW (ML1, ML2, ML3) din cadrul acestor valori totale nu a crescut decât cu 63,7%), ceea ce demonstrează că a crescut ponderea altor categorii de produse militare în totalul exporturilor de astfel de produse.

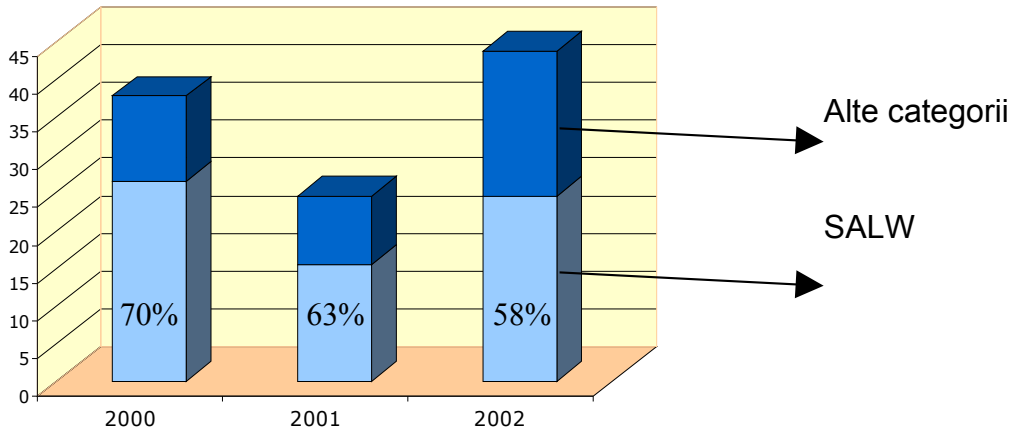

Figura nr. 12 Evoluția ponderii SALW în totalul exporturilor de produse militare

Tabel nr. 5

Valoarea exporturilor de armamente, muniţii şi alte produse militare realizate în anul 2002 de către unele state europene (rata de schimb 1 EURO = 1,2 USD)

Exporturi 2002 produse şi tehnologii militare	milioane EURO	Procent din totalul UE
UE	6978,3	100%
Franta	3117,3	44,60%
Germania	367,3	5,26%
Finlanda	40,3	0,57%
Italia	554,1	7,94%
Portugalia	10,6	0,15%
Spania	231,1	3,31%
Marea Britanie	1916,1	27,45%
Romania	36,5	0,52%

În ceea ce priveşte comparaţia cu raportările efectuate la Uniunea Europeană şi publicate în sinteză de raportorul european Karl von Wogau în Raportul anual referitor la implementarea prevederilor paragrafului operativ 8 al Codului de Conduită al UE privind exporturile de arme, este evident faptul că realizările României din anul 2002, în acest domeniu, sunt foarte mici. În tabelul nr. 5 se pot vedea ponderile pe care le au principalii exportatori din cadrul Uniunii Europene în comparaţie cu cele ale României, Portugaliei şi Finlandei.

4.3. *Operaţiuni de import*

Numărul cererilor de licenţă pentru operaţiuni de import (definitiv sau temporar) de produse militare depuse în anul 2002 la ANCEX, avizate de Consiliul Interministerial şi aprobate de preşedintele Agenţiei a fost de 825.

Tabelul nr.6

Repartizarea trimestrială a cererilor de licenţă de import de produse militare

Numărul licenţelor import	Trim. I	Trim. II	Trim. III	Trim. IV	TOTAL
	145	**174**	**225**	**281**	**825**

După cum rezultă din tabelul nr.6, numărul cererilor de licenţă a crescut uşor în cursul anului 2002, evoluţia fiind similară cu cea a numărului licenţelor de export.

Ca şi pentru licenţele de export, precizăm faptul că, potrivit legii române, durata de valabilitate a unei licenţe este de 6 luni. Implicit, de aici rezultă că din totalul de 825 licenţe de import eliberate, unele sunt licenţe de continuare a aceleiaşi operaţiuni. O situaţie similară se întâlneşte şi în cazul licenţelor de import temporar pentru operaţiuni de perfecţionare activă (activitate de producţie de componente) sau de perfecţionare pasivă (importul unor produse reparate de către furnizorul extern).

Clasamentul primelor 10 companii importatoare din România este prezentat în tabelul nr.7.

Tabelul nr. 7

Clasamentul primelor 10 companii titulare de licențe de import

în anul 2002

Nr. crt.	Denumirea companiei	Număr de licențe de import
1	CN Romtehnica SA	**256**
2	CN Romarm SA	**159**
3	SC IAR Brasov SA	**98**
4	SC Aerostar SA	**77**
5	SC A-E Electronics SA	**73**
6	SC Turbomecanica SA	**38**
7	SC Eurocopter SA	**19**
8	SC Elprof SA	**15**
9	SC RAMI Dacia SA	**11**
10	SC Pro Optica SA	**11**

În anul 2002, ANCEX a eliberat, în baza avizului favorabil al Consiliului Interministerial, 825 licențe individuale de import de produse militare, atât pentru operațiuni definitive cât şi pentru operațiuni temporare, în valoare totală de 136,4 milioane USD.

Cum era şi firesc, în fruntea clasamentului se situează companiile naționale Romtehnica SA şi ROMARM SA, urmate de SC IAR SA, SC AEROSTAR SA şi SC A-E Electronics SA. Se remarcă de asemenea, că 7 dintre companiile din topul importatorilor se regăsesc şi în topul exportatorilor.

Din punct de vedere valoric (figura nr.13), importurile de produse militare realizate de Compania Națională Romtehnica SA şi de Regia autonomă RAMI Dacia SA se evidențiaza ca fiind cele mai consistente importuri care s-au efectuat avand ca destinatie înzestrarea Ministerului Apărării Naționale şi cea a Ministerului Administrației şi Internelor.

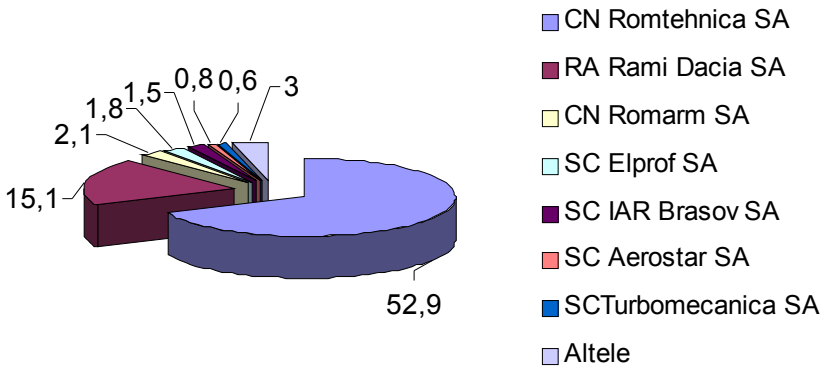

Figura nr.13 Ponderea participării companiilor la totalul valorii importurilor realizate

Ponderea principalelor categorii de produse importate în totalul importurilor efectuate de companiile româneşti în anul 2002 este prezentată în figura nr. 14.

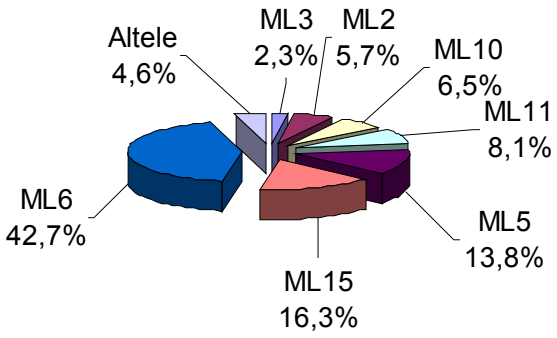

Figura nr. 14 Ponderea categoriilor de produse militare în totalul produselor importate

Principalele state partenere de la care s-au realizat importuri de produse militare în anul 2002 sunt: Israel, cu aproximativ 43% din totalul importurilor, Franța 21% şi Marea Britanie 18,5%.

Se poate menționa că 41,6 % din produsele importate în anul 2002 au fost originare din Israel, 23,6 din Franța, 13,1 % din Germania, 7% din SUA, 6,22% din Elveția si 4% din Marea Britanie, multe firme româneşti fiind titulare de contracte în cadrul unor programe de modernizare a tehnicii din dotarea Forțelor Armate ale țării noastre.

4.4. *Operațiuni necomerciale, de tranzit şi transbordare*

În anul 2002 ANCEX a eliberat 129 permise pentru operațiuni necomerciale. Dintre acestea 81 de permise au fost eliberate pentru introducerea în teritoriul național de produse militare ocazionate de desfăşurarea în România a unor:

- activități militare de pregătire în comun şi exerciții militare (JCET 20W, SMÂRDAN 2002, CARPATHIAN EXPRESS 2002, GREEN CARPATHIAN 2002, COOPERATIVE PARTNER 2002, BLACKSEAFOR 2002), la care au participat forțe militare din SUA, Italia, Marea Britanie, Franța, Grecia, Spania, Turcia, Germania, Bulgaria, Rusia, Georgia, Ucraina;
- rotirea contingentului militar american KFOR;
- alte activități (vizite oficiale şi neoficiale, demonstrații, activități de repatriere).

Permisele au fost eliberate pentru produse militare din categoriile: ML1, ML2, ML3, ML4, ML5, ML6, ML7, ML8, ML10, ML11, ML13, ML15, ML17, ML21.

Au fost eliberate de asemenea şi 48 permise pentru scoaterea din teritoriul național a produselor militare destinate participării forțelor armate române la:

- misiuni de menținere a păcii (KFOR, UNMIK, ISAF);
- exerciții militare cu formațiuni din compunerea unor forțe armate străine (CORNER STONE 2002, DZNAMIC RESPONSE 202, COOPERATIVE KEY 2002, STRONG RESOLVE, COMBINED ENDEAVOUR);
- alte activități cu caracter militar.

S-au eliberat permise pentru operațiuni necomerciale de scoatere temporară din teritoriul României pentru produse din categoriile ML1-ML8, ML10, ML11, ML13, ML15, ML17, ML21 şi ML22.

Toate transferurile de produse militare în cadrul operațiunilor menționate au fost efectuate sub supravegherea Ministerului Apărării Naționale (Statul Major General şi statele majore ale categoriilor de forțe) şi Ministerului Administrației şi Internelor, produsele transferate intrând în componența unor eşaloane militare.

În anul 2002 au fost eliberate 135 permise de tranzit internațional pentru produse militare. Operațiunile de tranzit desfăşurate pe teritoriul României au fost supravegheate de Ministerul Apărării Naționale care a asigurat paza şi securitatea pentru 109 dintre acestea şi de Ministerul Administrației şi Internelor pentru celelalte 26 de operațiuni.

Tranzitul internațional de produse militare pe teritoriul național s-a referit la deplasarea eşaloanelor militare străine în misiuni de menținere a păcii (100 operațiuni) şi pentru participarea la exerciții militare comune (9 operațiuni).

De asemenea, au fost eliberate 26 permise pentru operațiuni referitoare la tranzitul de produse militare altele decât cele cuprinzând eşaloane militare.

Principalele categorii de produse pentru care s-au eliberat permise de tranzit internațional au fost ML1, ML2, ML3, ML4, ML6, ML8, ML11 şi ML13.

Circa 50% din operațiunile de tranzit s-au efectuat pe ruta Giurgiu – Curtici, iar transportul s-a realizat în proporție de 66 % pe calea ferată şi de 34% pe cale rutieră.

În anul 2002 au fost eliberate 12 permise de transbordare, din care 2 permise pentru Ministerul Apărării Naționale (referitor la rotirea contingentului american KFOR) şi 10 permise pentru CN ROMTEHNICA SA (referitor la transbordări în portul Constanța de tehnică militară donată Guvernului Republicii Georgia de către Ungaria, Polonia, Cehia, Lituania şi Bulgaria).

4.5. *Respectarea embargourilor şi altor regimuri restrictive*

România a respectat şi respectă angajamentele internaționale, în special embargourile impuse anumitor țări, organizații sau facțiuni de către Consiliul de Securitate al Națiunilor Unite, măsurile restrictive stabilite prin decizii ale OSCE, acțiuni şi poziții comune ale UE. Un tablou general al embargourilor în vigoare în anul 2002 este prezentat în anexa nr.2.

Cererile de licențe de export de produse militare şi în special cele de arme de calibru mic şi armament uşor către destinații supuse regimurilor de embargo unilateral de către SUA au fost examinate şi aprobate după consultări cu Departamentul de Stat al SUA.

ANCEX a acordat consultanță de specialitate companiilor româneşti exportatoare privind oportunitatea efectuării unor transferuri de produse militare către destinații mai sensibile sau monitorizate de comunitatea internațională.

4.6. *Controale şi măsuri pentru respectarea legalității*

Acordarea de consultanță în beneficiul companiilor exportatoare şi importatoare de produse militare a constituit una dintre direcțiile principale de acțiune ale ANCEX în scopul prevenirii efectuării de transferuri ilegale de astfel de produse.

Figura nr.15 Principalele tipuri de consultanță acordată de ANCEX agenților economici

Este de menționat faptul că în cursul anului 2002 experții ANCEX au acordat consultanță tehnică privind încadrarea produselor în listele de control la peste 80 agenți economici la sediul agenției, prin mijloace de comunicare şi la sediul companiilor (figura nr.15). Cele peste 2300 de consultanțe de specialitate acordate în domeniul produselor militare au constituit un volum important de muncă în activitatea ANCEX.

Creşterea importanței activităților de consultanță este o rezultantă a promovării *Programului de transparență, cooperare şi comunicare cu partenerii din economie*, lansat de ANCEX încă din anul 2001, apreciat de oficiali din domeniul controlului exporturilor din statele aliate ca fiind o consistentă valoare adăugată la sistemul românesc de control al exporturilor.

În activitatea desfăşurată în domeniul controlului exporturilor, ANCEX a dezvoltat față de companii dimensiunea preventivă considerând-o mai importantă decât dimensiunea punitivă. În acest sens, a promovat o cultură a respectării legii având la bază cunoaşterea prevederilor legale şi buna credință şi a diseminat în rândul companiilor cele mai bune practici utilizate în aplicarea regimului de control.

Activitatea de control desfăşurată la sediul companiilor titulare de autorizații pentru transferurile de produse militare s-a axat în principal pe prevenirea încălcărilor legale în domeniu, sancționarea faptelor de încălcare a legislației specifice în vigoare, verificarea aspectelor sesizate de structurile specializate şi controlul operativ efectuat din inițiativa Agenției.

Activitățile de control organizate şi desfăşurate de corpul de control al Agenției au fost de tipul controale țintă, controale de conformitate, controale în vederea autorizării, controale tematice şi controale operative.

Corpul de control a efectuat acțiuni de control la sediile unor societăți comerciale ca urmare a procedurii de autorizare, a unor informații primite pe canale diplomatice cât şi prin autosesizarea inițiată de unele articole de presă.

De asemenea, la inițiativa Agenției, s-au efectuat controale care au avut ca obiectiv evaluarea caracterului strategic al tehnologiilor de fabricație a unor componente de tehnică militară, importate şi/sau exportate de companii autorizate să efectueze transferuri de produse militare.

O importanță deosebită a fost acordată colaborării interinstituționale în cadrul activităților de control preventiv, reactiv şi de conformitate.

În anul 2002, corpul de control al ANCEX a efectuat controale la sediul companiilor având ca scop verificarea modului în care s-au derulat operațiunile comerciale cu produse militare. Printre companiile controlate în anul 2002 se pot enumera: SC Aerofina SA, SC Aerostar SA, SC BOSS EXIM Trading Group SRL, CN Romtehnica SA, CN Romarm SA, SC IAR SA, SC Turbomecanica SA şi SC ICCO Medical SRL.

A fost dezvoltată o nouă cultură a respectări legii de către companii prin inițierea de către Agenție a unor programe de avertizare, diseminare şi informare privind noutățile legislative în domeniul controlului exportului de produse militare.

În acest sens, au fost organizate diferite reuniuni, seminarii, întâlniri „open doors / close doors”, cu toți agenții economici autorizați sau în curs de autorizare unde au avut loc discuții interesante pentru toate părțile implicate în această activitate.

Capitolul 5.

Direcţii de acţiune şi dezvoltări ale regimului de control al exporturilor

Activităţile desfăşurate în ultimii doi ani, având drept scop întărirea regimului de control al exporturilor, au creat premise favorabile pentru perfecţionarea şi întărirea într-un ritm susţinut a procesului de maturizare a sistemului naţional de control, astfel încât în perspectiva anului 2004 acesta să se ridice la nivelul de eficienţă al sistemelor similare din ţările occidentale cu experienţă şi tradiţie îndelungată în domeniu.

În domeniul politicilor de control al exporturilor şi importurilor de produse militare, ANCEX îşi propune ca obiectiv concret creşterea graduală a transparenţei în ceea ce priveşte procesul de aprobare a cererilor de licenţă, în acord cu recomandările cuprinse în al patrulea raport al Uniunii Europene, precum şi publicarea unui extras din prezentul raport, în limba română şi limba engleză, în conformitate cu prevederile criteriului operativ 8 din Codul de Conduită al UE privind exporturile de arme.

ANCEX va continua politica de abţinere de la transferuri conjuncturale şi atractive economic, către zone sau destinaţii supuse embargourilor sau altor sancţiuni internaţionale relevante.

În îndeplinirea acestui ambiţios obiectiv se au în vedere următoarele direcţii de acţiune şi obiective:

a) în domeniul legislativ, de reglementare:

1. elaborarea unui proiect de lege organică referitor la regimul de control al exporturilor de produse militare, în conformitate cu:

- armonizarea politicii naţionale cu principiile, normele şi liniile directoare adoptate în cadrul regimurilor internaţionale de neproliferare şi control al exporturilor, la care România este parte sau şi-a depus candidatura de stat membru;
- preluarea *expressis verbis* a standardelor europene în materie;
- valorificarea experienţei acumulate până în prezent în domeniu precum şi adaptarea la specificul ţării noastre a elementelor valoroase din legislaţiile altor ţări, în special ale ţărilor membre NATO şi UE;

2. dezvoltarea şi perfecţionarea legislaţiei secundare în domeniu :

- actualizarea periodică a listei de produse militare supuse controlului destinaţiei finale, în conformitate cu deciziile Plenarelor Aranjamentului de la Wassenaar;
- elaborarea unor noi norme metodologice, mecanisme şi proceduri specifice simplificate referitoare controlului transferurilor de produse militare care însoţesc eşaloanele militare.

b) în domeniul cooperării interinstituţionale:

- creşterea responsabilităţii ministerelor de linie în examinarea, avizarea şi adoptarea deciziilor privind transferurile de produse militare;

- creşterea rolului serviciilor de informaţii în procesul decizional referitor la aprobarea cererilor de licenţă de export şi ulterior, în procedura de monitorizare post-licenţiere;
- perfecţionarea activităţilor din cadrul Consiliului Interministerial privind controlul exporturilor şi importurilor de produse strategice prin creşterea ponderii activităţilor intersesionale;
- eficientizarea schimbului de informaţii între ANCEX - în calitate de autoritate naţională - şi celelalte instituţii contributoare la sistemul naţional de control al exporturilor;

c) în domeniul implementării şi supravegherii respectării regimului de control (enforcement)

- capacitarea companiilor româneşti furnizoare/exportatoare de produse militare în toate etapele aplicării regimului de control al exporturilor prin:
  - examinarea atentă a propunerilor de „*lege ferenda*";
  - facilitarea accesului rapid la informaţiile publice referitoare la embargouri;
  - activităţi de consultanţă în special în ceea ce priveşte oportunitatea de politică externă a unor transferuri de produse militare (în cooperare cu MAE şi cu oficiile diplomatice ale României în străinătate);
  - menţinerea gratuităţii procedurii de autorizare şi licenţiere;
  - implicarea activă a asociaţiilor patronale în aplicarea regimului de control al exporturilor şi importurilor de produse militare;
  - asigurarea unui grad de transparenţă potrivit prevederilor legale în vigoare;
  - informarea completă şi la zi prin intermediul site-urilor administrate de ANCEX cu privire la procedurile din regimul de control al exporturilor;
- coordonarea unitară a activităţilor de enforcement derulate în domeniul de control al exporturilor de produse militare, după caz, cu lucrătorii vamali din birourile vamale abilitate şi lucrătorii din M.A.I;
- întărirea rolului activităţilor preventive, în special în relaţia cu personalul cu responsabilităţi pe linia exportului al companiile relevante;
- fluidizarea activităţii de consultanţă prin crearea unui punct naţional focal de consultanţă;
- crearea premizelor unei noi culturi a enforcementului în cadrul companiilor prin creşterea rolului şi dimensiunii controlului în fazele de prelicenţiere precum şi în cele de postautorizare şi postlicenţiere, îndeosebi a controlului postlivrare;
- perfecţionarea mecanismelor şi procedurilor de analiză şi decizie în procesul de avizare, autorizare, licenţiere şi control şi eliminarea unor elemente birocratice în scopul creşterii eficienţei şi operativităţii în operaţiunile de comerţ exterior cu arme;
- valorificarea celor mai bune practici ale companiilor româneşti în activitatea de comerţ exterior cu produse militare prin codificarea acestora;
- informatizarea activităţii de autorizare, licenţiere şi control a operaţiunilor de comerţ exterior cu produse militare şi crearea premiselor pentru realizarea sistemului informatic integrat;
- continuarea procesului de perfecţionare a pregătirii personalului şi încadrarea de noi specialişti în măsură să desfăşoare analize pluridisciplinare şi multicriteriale;

d) în domeniul relaţiei Guvern - Industrie:

- elaborarea unui ghid şi a unor linii directoare pentru managerii companiilor care desfăşoară operaţiuni de comerţ exterior cu produse militare;

- promovarea unei politici de transparenţă şi comunicare în relaţiile cu partenerii din economie precum şi cu societatea civilă (mass media, organizaţii neguvernamentale etc);

- dezvoltarea unor relaţii bazate pe transparenţă şi predictibilitate între autoritatea naţională şi companiile româneşti care desfăşoară transferuri de produse militare şi proliferarea celor mai bune practici în domeniu;

- diseminarea informaţiilor relevante din domeniul controlului exporturilor pentru autorităţile statului şi pentru exportatorii şi importatorii de produse militare prin organizarea şi desfăşurarea de manifestări cu caracter general sau tematic (conferinţe, simpozioane, seminarii, mese rotunde, ateliere de lucru, audieri şi dezbateri publice etc.);

- continuarea implementării proiectului pilot „*Programul Intern de Control*" (PIC) în cadrul companiilor care desfăşoară activităţi semnificative de comerţ exterior cu produse militare;

- actualizarea permanentă a website-urilor ANCEX (www.ancex.ro şi www.export-control.ro) cu date şi informaţii privind regimul de control al exporturilor de produse strategice sau alte informaţii relevante din domeniu necesare companiilor româneşti care desfăşoară operaţiuni de comerţ exterior cu produse militare;

- acordarea de sprijin şi consultanţă companiilor româneşti, organizaţiilor neguvernamentale sau altor persoane interesate prin elaborarea unor materiale documentare privind politicile şi practicile naţionale în controlul exporturilor de arme;

e) în domeniul reprezentării şi cooperării internaţionale:

- extinderea cooperării bilaterale cu autorităţile similare din ţările cu sisteme mature de control, prioritar cu ţările membre NATO şi UE;

- promovarea unor iniţiative regionale în domeniul controlului exporturilor;

- acordarea de asistenţă şi „export" de experienţă românească pentru crearea şi dezvoltarea de sisteme de control al exporturilor de produse strategice în ţările din regiune (primordial în Republica Moldova, Serbia şi Muntenegru, ulterior în alte ţări din Sud-Estul Europei);

- participarea mai activă şi mai eficientă a României la dezvoltarea mecanismelor de control multilateral al transferurilor de arme;

- susţinerea în plan internaţional şi regional a iniţiativelor în domeniul combaterii traficului ilicit cu arme şi a altor activităţi conexe acestuia.

ANEXA nr. 1

Codul de conduită al Uniunii Europene privind exporturile de arme

Consiliul Uniunii Europene,

Pornind de la Criteriile comune convenite la Consiliile europene de la Luxemburg şi Lisabona din 1991 şi 1992,

Recunoscând responsabilitatea specială a statelor exportatoare de armament,

Decis să stabilească standarde comune ridicate care să fie considerate ca minime pentru managementul şi restricţiile transferurilor de arme convenţionale de către statele membre ale UE şi pentru a întări schimbul de informaţii relevante în vederea atingerii unei mai mari transparenţe,

Decis să prevină exportul de echipamente care ar putea fi folosite pentru acţiuni interne de reprimare sau agresiuni internaţionale ori care să contribuie la instabilitate regională,

Dorind, în cadrul oferit de CFSP să-şi întărească cooperarea şi să promoveze o convergenţă în domeniul exportului de armament convenţional,

*Luând n*otă de măsurile complementare luate de UE împotriva transferurilor ilicite, sub forma programului UE de prevenire şi combatere a traficului ilicit de arme convenţionale,

Recunocând dorinţa statelor membre ale UE de a menţine o industrie de apărare în concordanţă cu dreptul la auto-apărare recunoscut de Carta ONU,

a adoptat următorul Cod de Conduită şi măsuri operative:

CRITERIUL UNU

Respectul faţă de angajamentele internaţionale ale statelor membre ale UE, în special faţă de sancţiunile decretate de Consiliul de Securitate ONU şi cele decretate de Comunitate, acordurile asupra neproliferării şi alte probleme, ca şi faţă de obligaţiile internaţionale.

O licenţă de export trebuie refuzată dacă aprobarea ar veni în contradicţie, printre altele, cu:

a) obligaţiile internaţionale ale statelor membre şi a angajamentelor lor de respectare a embargourilor asupra armamentelor ale ONU, OSCE şi UE;

b) obligaţiile internaţionale ale statelor membre ce decurg din Tratatul de neproliferare a armelor

nucleare, Convenția privind armele biologice şi toxice şi Convenția asupra armelor chimice;

c) angajamentelor ce decurg din cadrul oferit de Grupul Australia, Regimul de Control al Tehnologiilor pentru Rachete, Grupul Furnizorilor Nucleari şi Aranjamentul de la Wassenaar;
d) angajamentelor acestora de a nu exporta nici o formă de mină anti-personal.

CRITERIUL DOI

Respectarea drepturilor omului în țara de destinație finală.

După evaluarea poziției țării destinatare față de principiile de bază stabilite de instrumentele internaționale ale drepturilor omului, statele membre:

a. nu vor elibera licență de export dacă există clar riscul ca exportul propus să fie folosit pentru represiuni interne;

b. vor manifesta o atenție şi o vigilență speciale la eliberarea licențelor, de la caz la caz, şi ținând cont de natura echipamentului, pentru țările unde organismele competente ale ONU, Consiliului Europei ori UE, au constatat grave încălcări ale dreptului omului.

Din aceste motive, echipamentele care ar putea fi folosite de beneficiarul final propus la represiuni interne vor fi considerate, printre altele, echipamentele pentru care există dovada folosirii lor ori a unui echipament similar la represiuni interne sau atunci când există motive să se creadă că echipamentul va fi deturnat de la destinația sa inițială sau nu va ajunge la beneficiarul final pentru a se folosi la represiuni interne. În spiritul paragrafului operativ 1 al prezentului Cod, se va acorda atenție naturii echipamentului, în special dacă este destinat unor scopuri de securitate internă. Represiunea internă include, printre altele, tortura şi alt tratament crud, inuman şi degradant ori pedepse, detenții şi alte încălcări majore ale drepturilor şi libertăților fundamentale ale omului aşa cum au fost stabilite în instrumentele internaționale ale drepturilor omului, inclusiv în Declarația Universală asupra Drepturilor Omului şi Convenția Internațională asupra Drepturilor Civile şi Politice.

CRITERIUL TREI

Situația internă din țara destinatară, ca problemă a existenței unor tensiuni ori conflicte armate.

Statele membre nu vor permite exporturi care ar provoca ori prelungi conflictele armate ori ar agrava tensiunile sau conflictele din țara destinatară.

CRITERIUL PATRU

Menținerea păcii, securității şi stabilității regionale.

Statele membre nu vor elibera licență de export dacă există clar riscul ca destinatarul respectiv să folosească exportul propus, în mod agresiv împotriva altei țări ori ar impune cu forța o revendicare teritorială.

Când se au în vedere aceste riscuri, statele membre ale UE vor mai ține cont, printre altele, şi de:

a. existența ori probabilitatea existenței unui conflict armat între țara de destinație şi altă țară;
b. o revendicare pentru teritoriul unei țări vecine pe care țara destinatară a încercat sau a amenințat-o în trecut că o va urmări cu forța;
c. dacă există posibilitatea ca echipamentul să fie utilizat în alte scopuri decât cele care vizează securitatea şi apărarea națională legitimă a destinatarului;
d. necesitatea de a nu afecta negativ, în nici un fel semnificativ, stabilitatea regională.

CRITERIUL CINCI

Securitatea națională a statelor membre şi a teritoriilor ale căror relații externe intră în responsabilitatea statului membru, ca şi a țărilor prietene şi aliate.

Statele membre vor ține cont de:

a. efectul potențial al exportului propus asupra intereselor lor de apărare şi de securitate ale statelor prietene, aliate ori alte state membre, recunoscând totodată faptul că acest factor nu poate afecta respectarea criteriului privind drepturile omului şi cel vizând pacea, securitatea şi stabilitatea regională;

b. riscul folosirii produselor respective împotriva forțelor acestora sau ale armatelor prietene, aliate sau ale altor state membre;

c. existența riscului fabricării pentru alte scopuri, contrare celui inițial sau existența riscului unui transfer neintenționat de tehnologie.

CRITERIUL ŞASE

Comportamentul țării care cumpără referitor la comunitatea internațională, în legătură mai ales cu poziția sa față de terorism, natura alianțelor sale şi respectării legislației internaționale.

Statele membre vor ține cont, printre altele, de poziția țării cumpărătoare față de:

a. sprijinul sau încurajarea terorismului şi a crimei internaționale organizate;

b. respectarea angajamentelor sale internaționale, în particular de nefolosire a forței inclusiv a respectării dreptului umanitar internațional aplicabil la conflictele internaționale şi ne-internaționale;

c. angajamentul său față de neproliferarea armelor şi alte domenii de control a amamentului şi dezarmării, în special semnarea, ratificarea şi implementarea convențiilor importante privind controlul armamentelor şi dezarmarea, la care se face referire în sub-paragraful b) al criteriului unu.

CRITERIUL ŞAPTE

Existența riscului ca unui echipament să-i fie deturnat scopul în țara cumpărătoare sau reexportat în condiții care nu se doresc.

În evaluarea impactului exportului propus asupra țării importatoare şi a riscului ca produsele exportate să poată fi dirijate spre un beneficiar final nedorit, trebuie să se țină cont de următoarele:

a. apărarea legitimă şi interesele de securitate ale țării destinatare, incluzând orice aplicare în acțiuni ONU sau în altă activitate de menținere a păcii;
b. capacitatea tehnică a țării destinatare de a folosi echipamentul;
c. capacitatea țării destinatare de a exercita un control eficient al exportului;
d. riscul ca armele să fie re-exportate ori dirijate către organizații teroriste (echipamentele anti-teroriste necesită o atenție cu totul specială în acest sens).

CRITERIUL OPT

Compatibilitatea exporturilor de armamente cu capacitatea tehnică şi economică a țării destinatare, ținând cont de dorința statelor de a-şi asigura nevoile legitime de securitate şi apărare fără schimburi mari de armament, resurse umane şi economice.

Statele membre vor ține cont, în contextul informațiilor primite de la surse competente, cum ar fi rapoartele UNDP, Banca Mondială, IMF şi OECD, de cazul în care exportul propus ar reduce dezvoltarea susținută a țării destinatare. Ele vor ține cont, în acest context, de nivelul relativ al cheltuielilor alocate de țara destinatară armatei şi problemelor sociale, luând în considerație şi orice ajutor al UE sau bilateral.

ANEXA nr. 2

Embargourile internaționale asupra exporturilor de arme

2002

Țară/Entitate /Grup	Embargouri O.N.U.	Embargouri UE	Embargouri SUA-ITAR
Afganistan(talibani) **Al-Qaida, Usama Bin Laden**	UNSCR 1333/2000 UNSCR 1390/2002	2002/402/PESC	67 FR 44352/02.07.2002
Angola	UNSCR 864/2002		
Armenia	UNSCR 853/1993 neobligatoriu		
Azerbaidjan	UNSCR 853/1993 neobligatoriu		
Belarus			58 FR 39280/22.07.1993
Bosnia şi Herțegovina		2001/719/PESC	
China		Declarația Consiliului European 1989	58 FR 39280/22.07.1993
Cipru			57 FR 60265/18.12.1992
Republica Democratică Congo		2002/829/PESC	58 FR 39280/22.07.1993
Coreea (RPD)			49 FR 47682/06.12.1984
Cuba			49 FR 47682/06.12.1984
Haiti			59 FR 15624/04.04.1994
Indonezia			66 FR 65235/18.12.2001
Iran			56 FR 55630/29.10.1991
Irak	UNSCR 661/1990	Declarația nr. 56/1990	56 FR 55630/29.10.1991
Libia		1999/261/PESC	56 FR 55630/29.09.1991
Liberia	UNSCR 1343/2001		66 FR 46491/05.09.2001
Myanmar (fosta Birmania)		Declarația Consiliului General 29.07.1991	58 FR 39280/22.07.1993
Pakistan			63 FR 33122/17.06.1998
Rwanda (forțe neguvernamentale) [a]	UNSCR 1011/1995 [a]		59 FR 42158/17.08.1994
Sierra Leone (forțe neguvernamentale) [b]	UNSCR 1171/1998 [b]	1998/409/PESC	
Siria			56 FR 55630/29.10.1991
Somalia	UNSCR 1425/2002	2002/960/PESC	58 FR 39280/22.07.1993
Sudan		1994/165/PESC	59 FR 15624/04.04.1994
Vietnam			49 FR 47682/06.12.1984
Yemen			57 FR 59852/16.12.1992
Zimbabwe		2002/145/PESC	67 FR 48242/23.07.2002
Embargo OSCE			
Nagorno-Karabakh (Armenia, Azerbaidjan)	28.02.1992		Declarația Comitetului Oficialilor CSCE

[a] Exceptie UNAMIR; precauţie transfer catre statele vecine ;
[b] Excepţii UNAMSIL si ECOWAS;

ANEXA nr.3

Lista de armamente, muniţii şi alte produse militare

Nota 1: *Termenii în „ghilimele" sunt termeni definiţi. Vezi definiţiile termenilor utilizaţi în anexă.*

Nota 2: *Numerele CAS sunt prezentate pentru exemplificare. Acestea nu acoperă toate substanţele chimice şi amestecurile de substanţe chimice controlate de Lista de armamente, muniţii şi alte produse militare.*

Nota 3: *Produsele specificate în anexă includ atât produse noi cât şi produse folosite.*

NOTĂ GENERALĂ PRIVIND TEHNOLOGIA (NGT)

Exportul „tehnologiei" „necesare" pentru „dezvoltarea", „producţia" sau „utilizarea" articolelor supuse controlului în Lista de armamente, muniţii şi alte produse militare este supus controlului în conformitate cu prevederile cuprinse în Lista de armamente, muniţii şi alte produse militare. Această „tehnologie" este supusă controlului chiar şi atunci când se foloseşte pentru un produs nesupus controlului.

Controlul nu se aplică acelei „tehnologii" minim necesară pentru instalarea, exploatarea, întreţinerea (verificarea) şi repararea acelor produse care nu sunt controlate sau al căror export a fost autorizat.

Controlul nu se aplică „tehnologiei" „din domeniul public", al „cercetării ştiinţifice fundamentale" sau informaţiilor minim necesare pentru folosirea brevetelor.

ML1. Arme individuale şi arme automate având un calibru mai mic sau egal cu 12,7 mm (0,5 inch) şi accesorii, după cum urmează, precum şi componente special concepute pentru acestea:

a. puşti, carabine, revolvere, pistoale, pistoale mitralieră şi mitraliere:

Notă: *ML1.a. nu supune controlului următoarele:*

1. *muschete, puşti, carabine fabricate până în anul 1938;*
2. *reproduceri de muschete, puşti şi carabine ale căror modele originale au fost fabricate înainte de anul 1890;*
3. *revolvere, pistoale şi mitraliere fabricate înainte de 1890 şi reproducerile acestora.*

b. arme cu țeavă lisă special concepute pentru utilizări militare;

c. arme care folosesc muniție fără tub cartuş;

d. amortizoare de zgomot, monturi speciale, cleme, dispozitive de ochire şi ascunzătoare de flăcări pentru armele supuse controlului conform ML1.a., ML1.b. sau ML1.c.

Notă tehnică:

Armele cu țeavă lisă special concepute pentru utilizări militare, aşa cum sunt specificate la ML1.b., sunt acelea care:

a. sunt încercate la presiuni de peste 1.300 bar;

b. acționează normal şi sigur la presiuni de peste 1.000 bar; şi

c. permit folosirea muniției al cărei tub cartuş este mai lung de 76,2 mm (de exemplu tuburi cartuş comerciale magnum de calibru 12).

Parametrii la care se fac referiri în această notă tehnică, trebuie măsurați conform standardelor Comisiei Internaționale Permanente.

Nota 1: *ML1 nu supune controlului armele cu țeavă lisă folosite pentru vânătoare sau pentru sport. Aceste arme nu trebuie să fie special concepute pentru utilizări militare sau de tip complet automat.*

Nota 2: *ML1 nu supune controlului armele de foc special concepute pentru muniția inertă de instrucție şi care nu pot folosi nici un fel de muniție supusă controlului.*

Nota 3: *ML1 nu supune controlului armele care folosesc muniție încasetată cu percutare excentrică şi care nu sunt de tip complet automat.*

ML2. Armament sau arme având calibru mai mare de 12,7 mm (0,5 inch), aruncătoare şi accesorii, după cum urmează, precum şi componente special concepute pentru acestea:

a tunuri, obuziere, mortiere, piese de artilerie, arme antitanc, lansatoare de proiectile, aruncătoare militare de flăcări, tunuri fără recul şi dispozitive de reducere a semnăturii (caracteristicilor specifice) concepute pentru acestea;

Notă: *ML2.a. include injectoarele, dispozitivele de măsurare, rezervoarele de stocare, precum şi alte componente special concepute pentru a fi utilizate cu încărcături de propulsie*

lichide pentru oricare din echipamentele supuse controlului conform ML2.a.

b. lansatoare sau generatoare fumigene, cu gaz şi pirotehnice, de uz militar;

Notă: *ML2.b. nu include pistoalele de semnalizare.*

c. dispozitive de ochire pentru arme.

ML3. Muniţii şi componente special concepute pentru acestea, destinate armelor supuse controlului conform ML1, ML2 sau ML12:

Nota 1: *Componentele special concepute, sunt acelea care includ:*

a. componente metalice sau din masă plastică, cum ar fi: capse, tuburi cartuş, benzi pentru cartuşe, tamburi rotativi şi părţi metalice de muniţie;

b. dispozitive de siguranţă şi armare, focoase, senzori şi dispozitive de iniţiere a exploziei;

c. surse de putere capabile să furnizeze energie înaltă pentru o singură întrebuinţare;

d. tuburi combustibile pentru încărcături de azvârlire;

e. submuniţii incluzând grenade, mine şi proiectile dirijate pe porţiunea finală a traiectoriei.

Nota 2: *ML3 nu supune controlului muniţia sertizată fără proiectil şi muniţia inertă de instrucţie cu tubul cartuş perforat.*

Nota 3: *ML3 nu supune controlului cartuşele special concepute pentru unul din următoarele scopuri:*

a. semnalizare;

b. alungarea păsărilor; sau

c. aprinderea gazelor la puţurile petrolifere.

ML4. Bombe, torpile, rachete nedirijate, rachete dirijate, echipamente şi accesorii special concepute pentru utilizări militare, după cum urmează, precum şi componente special concepute pentru acestea:

a. bombe, torpile, grenade, încărcături fumigene, rachete nedirijate, mine, rachete dirijate, încărcături explozive de adâncime, încărcături de distrugere, dispozitive şi seturi pentru încărcături de distrugere, dispozitive „cu amestecuri pirotehnice militare”, cartuşe şi simulatoare (de exemplu: echipamente de simulare a caracteristicilor oricăruia dintre aceste produse);

Notă: *ML4.a. include:*

1. grenade fumigene, bombe exploziv-incendiare, bombe incendiare şi dispozitive explozive;

2. ajutaje pentru rachete dirijate şi vârfuri pentru mijloace de transport la ţintă cu reintrare în atmosferă.

b. echipamente special concepute pentru mânuirea, controlul, activarea, furnizarea energiei necesare pentru o singură

întrebuințare, lansarea, calibrarea, dragarea, descărcarea, simularea unor ținte, bruierea, detonarea sau detectarea produselor supuse controlului conform ML4.a.

Notă: *ML4.b. include:*

1. *echipamente mobile de lichefiere a gazului capabile să producă o cantitate mai mare sau egală cu 1.000 kg de gaz lichefiat pe zi;*

2. *cabluri electrice conductoare flotante destinate dragării minelor magnetice.*

Notă tehnică:

Dispozitive portabile (ținute în mână), limitate prin concepție numai la detectarea obiectelor metalice şi care nu au capacitatea de a face diferențierea între mine şi alte obiecte metalice, nu sunt considerate a fi special concepute pentru detecția produselor supuse controlului conform ML4.a.

ML5. Sisteme de conducere a focului şi echipamente aferente de alertare şi avertizare, sisteme aferente de testare şi reglare şi echipamente de contraacțiune, după cum urmează, special concepute pentru utilizări militare, precum şi componente şi accesorii special concepute pentru acestea:

a. dispozitive de ochire, calculatoare de tragere, echipamente de calibrare pentru tunuri şi sisteme de control al armamentului;

b. sisteme de descoperire, marcare, telemetrare, supraveghere şi urmărire a țintelor; echipamente de descoperire, prelucrare a datelor, recunoaştere sau identificare; şi echipamente de integrare a senzorilor;

Notă: *ML5.b. include sateliții de observare şi detecție, special concepuți pentru utilizări militare, precum şi stațiile lor de la sol, cu excepția componentelor lor care au dublă utilizare.*

c. echipamente de contraacțiune pentru produsele supuse controlului conform ML5.a. sau ML5.b.;

d. echipamente de testare sau reglare pe câmpul de luptă, special concepute pentru produsele supuse controlului conform ML5a. sau ML5b.

ML6. Vehicule terestre şi componente pentru acestea, special concepute sau modificate pentru utilizări militare.

Notă tehnică:

Pentru scopurile ML6 termenul vehicule terestre include remorcile.

Nota 1: *ML6 include:*

a. tancuri şi alte vehicule militare înarmate şi vehicule militare amenajate pentru a fi dotate cu armament sau echipament pentru plantarea minelor sau lansarea muniției supuse controlului conform ML4;

b. vehicule blindate;

c. vehicule amfibii şi vehicule ce pot traversa vaduri adânci;

d. vehicule de recuperare şi vehicule pentru remorcare şi transport muniție sau sisteme de arme şi echipamente aferente manipulării încărcăturii.

Nota 2: Modificarea unui vehicul terestru pentru scopuri militare presupune o schimbare structurală, electrică sau mecanică, care cuprinde una sau mai multe componente special concepute pentru uz militar. Asemenea componente includ:

a. anvelope pneumatice de un tip special concepute pentru a asigura protecția la penetrarea glonțului sau pentru a rula desumflate;

b. sisteme de control a presiunii şi de umflare a pneurilor cu acționare din interiorul vehiculului aflat în mişcare;

c. protecția prin blindaj a părților vitale (exemplu: rezervoare de combustibil sau cabina şoferului);

d întăriturii speciale pentru montarea armelor.

Nota 3: ML6 nu supune controlului automobilele civile sau maşinile de transport bani sau valori având protecție prin blindaj.

ML7. Agenți toxici chimici sau biologici, „substanțe lacrimogene", materiale radioactive, echipamente, componente, materiale şi tehnologii aferente, după cum urmează:

a. agenți biologici şi materiale radioactive „adaptate pentru utilizare în război" în vederea producerii de vătămări asupra oamenilor sau animalelor, degradării echipamentelor sau distrugerii recoltelor sau mediului, precum şi agenți de război chimic (CW);

b. precursori pentru arme chimice binare şi precursori de bază, după cum urmează:

1. difluoruri alchil (metil, etil, n-propil sau izopropil) fosfonice, cum ar fi: DF: difluorură metilfosfonică (CAS 676-99-3);

2. alchil (metil, etil, n-propil sau izopropil) fosfoniți de O-alchil (H sau $\leq C_{10}$, inclusiv cicloalchil)-O-[2-(dialchil (metil, etil, n-propil sau izopropil) amino)etil] şi sărurile alchilate sau protonate corespunzătoare, cum ar fi: QL: metilfosfonit de O-etil-O-[2-(diizopropilamino)etil] (CAS 57856-11-8);

3. clorosarin: metilclorofosfonat de O-izopropil (CAS 1445-76-7);

4. clorosoman: metilclorofosfonat de O-pinacolil (CAS 7040-57-5);

c. „substanțe lacrimogene" şi „agenți pentru combaterea dezordinilor publice", incluzând:

1. cianură de bromobenzil (CA) (CAS 5798-79-8);

2. O-clorobenzilidenmalononitril (o-clorobenzalmalononitril) (CS) (CAS 2698-41-1);

3. clorură de fenilacil (ω-cloroacetofenonă) (CN) (CAS 532-27-4);

4. dibenz-(b,f)-1,4-oxazepină (CR) (CAS 257-07-8);

d. echipamente special concepute sau modificate pentru răspândirea oricăruia din următoarele, precum şi componente special concepute pentru acestea:

1. materiale sau agenți supuşi controlului conform ML7.a. sau ML7.c.; sau

2. arme chimice obținute din precursori supuşi controlului conform ML7.b.;

e. echipamente special concepute pentru apărarea împotriva materialelor supuse controlului conform ML7.a. sau ML7.c., precum şi componente special concepute pentru acestea;

Notă: ML7.e. include echipamentele de protecție.

f. echipamente special concepute pentru detecția sau identificarea materialelor supuse controlului conform ML7.a. sau ML7.c., precum şi componente special concepute pentru acestea;

Notă: ML7.f. nu supune controlului dozimetrele individuale de radiație.

N.B.: Referitor la măştile contra gazelor şi echipamentele de protecție pentru utilizare civilă, vezi 1A004 din Lista produselor şi tehnologiilor cu dublă utilizare.

g. „biopolimeri" special concepuți sau prelucrați pentru detecția sau identificarea agenților de război chimic (CW) supuşi controlului conform ML7.a. şi culturi de celule specifice folosite pentru producerea lor;

h. „biocatalizatori" pentru decontaminarea sau degradarea agenților de război chimic (CW) şi sisteme biologice pentru acestea, după cum urmează:

1. „biocatalizatori" special concepuți pentru decontaminarea sau degradarea agenților de război chimic (CW) supuşi controlului conform ML7.a., care rezultă prin selecție dirijată în laborator sau prin manipulare genetică a sistemelor biologice;

2. sisteme biologice, după cum urmează: „vectori de expresie", viruşi sau culturi de celule conținând informație genetică specifică producției de „biocatalizatori" supuşi controlului conform ML7.h.1.;

i. „tehnologie", după cum urmează:

1. „tehnologie" pentru „dezvoltarea", „producția" sau „utilizarea" agenților toxici, echipamentelor sau componentelor aferente supuse controlului conform ML7.a. la ML7.f.;

2. „tehnologie" pentru „dezvoltarea", „producția" sau „utilizarea" de „biopolimeri" sau culturi de celule specifice supuse controlului conform ML7.g.;

3. „tehnologie" în exclusivitate pentru încorporarea de „biocatalizatori", supuşi controlului conform ML7.h.1., în substanțe purtătoare militare sau materiale militare.

Nota 1: *ML7.a. include:*

a. *substanțe toxice neuroparalitice:*

1. *alchil (metil, etil, n-propil sau izopropil) fluorofosfonați de O-alchil (≤ C_{10}, inclusiv cicloalchil), cum ar fi:*

   sarin (GB): metilfluorofosfonat de O- izopropil (CAS 107-44-8); și

   soman (GD): metilfluorofosfonat de O- pinacolil (CAS 96-64-0);

2. *dialchil (metil, etil, n-propil sau izopropil) amidocianofosfați de O-alchil (≤ C_{10} , inclusiv cicloalchil), cum ar fi:*

   tabun (GA):Dimetilamidocianofosfat de O-etil (CAS 77-81-6);

3. *alchil (metil, etil, n-propil sau izopropil) tiofosfonați de O-alchil (H ≤ C_{10}, inclusiv cicloalchil)-S-[2-(dialchil (metil, etil, n-propil sau izopropil)amino)etil] şi sărurile alchilate sau protonate corespunzătoare, cum ar fi:*

   VX: metiltiofosfonat de O-etil-S-[2-(diizopropilamino)etil] (CAS 50782-69-9);

b. *substanțe toxice vezicante:*

1. *iperite cu sulf, cum ar fi:*
   2-cloroetil-clorometil-sulfură (CAS 2625-76-5);
   bis(2-cloroetil) - sulfură (CAS 505-60-2);
   bis(2-cloroetiltio) - metan (CAS 63869-13-6);
   1,2-bis(2-cloroetiltio) - etan (CAS 3563-36-8);
   1,3-bis(2-cloroetiltio) - n-propan (CAS 63905-10-2);
   1,4-bis(2-cloroetiltio) - n-butan (CAS 142868-93-7);
   1,5-bis(2-cloroetiltio) - n-pentan(CAS 142868-94-8);
   bis (2-cloroetiltiometil)-eter(CAS 63918-90-1);
   bis (2-cloroetiltioetil) - eter (CAS 63918-89-8);

2. *lewisite, cum ar fi:*
   2-clorovinildicloroarsina (CAS 541-25-3);
   bis (2-clorovinil) cloroarsina (CAS 40334-69-8);
   tris (2-clorovinil) arsina (CAS 40334-70-1);

3. *iperite cu azot, cum ar fi:*
   HN1: bis (2-cloroetil) etilamina (CAS 538-07-8);
   HN2: bis (2-cloroetil) metilamina (CAS 51-75-2);
   HN3: tris(2-cloroetil) amina (CAS 555-77-1);

c. *substanțe toxice incapacitante, precum:*

1. benzilat de 3-chinuclidinil (BZ) (CAS 6581-06-2);

d. *substanțe toxice defoliante, cum ar fi:*

1. 2-cloro-4-fluoro-fenoxiacetat de butil (LNF);

2. acid 2,4,5-triclorofenoxiacetic în amestec cu

acid 2,4-diclorofenoxiacetic (Agent Orange).

Nota 2: ML7.e. include unități de aer condiționat special concepute sau modificate pentru filtrare nucleară, biologică sau chimică.

Nota 3: ML7.a. şi ML7.c. nu supun controlului:

a. clorocian (CAS 506-77-4);
b. acid cianhidric (CAS 74-90-8);
c. clor (CAS 7782-50-5);
d. clorură de carbonil (fosgen) (CAS 75-44-5);
e. difosgen (triclormetil-clorformiat sau clorocarbonat de triclorometil) (CAS 503-38-8);
f. bromoacetat de etil (CAS 105-36-2);
g. bromură de xilil, orto: (CAS 89-92-9), meta (CAS 620-13-3), para (CAS 104-81-4);
h. bromură de benzil (CAS 100-39-0);
i. iodură de benzil (CAS 620-05-3);
j. bromoacetonă (CAS 598-31-2);
k. bromocian (CAS 506-68-3);
l. bromometiletilcetonă (CAS 816-40-0);
m. cloroacetonă (CAS 78-95-5);
n. iodoacetat de etil (CAS 623-48-3);
o. iodoacetonă (CAS 3019-04-3);
p. cloropicrină (CAS 76-06-2).

Nota 4: „Tehnologia", culturile de celule şi sistemele biologice de la ML7.g., ML7.h.2. şi ML7.i.3. sunt exclusive, iar aceste articole nu supun controlului „tehnologia", celulele sau sistemele biologice pentru scopuri civile cum ar fi: agricol, farmaceutic, medical, veterinar, protecția mediului, tratarea deşeurilor sau industria alimentară.

Nota 5: ML7.c. nu supune controlului substanțele lacrimogene sau agenții pentru combaterea dezordinilor publice în ambalaj individual destinate autoapărării personale.

Nota 6: ML7.d., ML7.e. şi ML7.f. supun controlului echipamentele special concepute sau modificate pentru scopuri militare.

N.B.: Vezi, de asemenea, 1A004 din Lista produselor şi tehnologiilor cu dublă utilizare.

ML8. „Explozivi militari" şi combustibili, inclusiv încărcături de azvârlire şi propulsie, precum şi substanțe aferente acestora, după cum urmează:

a. substanțe, după cum urmează, precum şi amestecuri ale acestora:

1. pulbere sferică de aluminiu (CAS 7429-90-5) cu mărimea particulelor de 60 µm sau mai mică, fabricată din materiale cu un conținut în aluminiu de 99% sau mai mare;

2. combustibili metalici cu particule de formă sferică, atomizate, sferoidale, fulgi sau pulbere, fabricate din materiale care conțin 99% sau mai mult din oricare din următoarele componente:

a. metale şi amestecuri ale acestora:

1. beriliu (CAS 7440-41-7) cu granulație mai mică de 60 μm;
2. pulbere de fier (CAS 7439-89-6) cu mărimea particulelor de 3 μm sau mai mică, obținută prin reducerea cu hidrogen a oxidului de fier;

b. amestecuri, care conțin oricare din următoarele:

1. zirconiu (CAS 7440-67-7), magneziu (CAS 7439-95-4) şi aliaje ale acestora, cu mărimea particulelor mai mică de 60 μm;
2. bor (CAS 7440-42-8) sau carbură de bor (CAS 12069-32-8) având puritate 85% sau mai mare şi mărimea particulelor mai mică de 60 μm;

3. amestecuri de perclorați, clorați şi cromați cu pulberi metalice sau alți componenți combustibili cu energie înaltă;
4. nitroguanidină (NQ) (CAS 556-88-7);
5. compuşi cu fluor şi cu oricare dintre următoarele elemente: alți halogeni, oxigen, azot;
6. carborani, decaborani (CAS 17702-41-9), pentaborani şi derivați ai acestora;
7. ciclotetrametilentetranitramina (CAS 2691-41-0) (HMX); octahidro-1,3,5,7 -tetranitro-1,3,5,7-tetrazină; 1,3,5,7-tetranitro-1,3,5,7-tetrazociclooctan; (octogen, homociclonit);
8. hexanitrostilben (HNS) (CAS 20062-22-0);
9. diaminotrinitrobenzen (DATB) (CAS 1630-08-6);
10. triaminotrinitrobenzen (TATB) (CAS 3058-38-6);
11. triaminoguanidinnitrat (TAGN) (CAS 4000-16-2);
12. subhidrură de titan cu intervalul stoichiometric TiH de 0,65-1,68;
13. dinitroglicoluril (DNGU, DINGU) (CAS 55510-04-8); tetranitroglicoluril (TNGU, SORGUYL) (CAS 55510-03-7);
14. tetranitrobenzotriazolobenzotriazol (TACOT) (CAS 25243-36-1);
15. diaminohexanitrobifenil (DIPAM) (CAS 17215-44-0);
16. picrilaminodinitropiridină (PYX) (CAS 38082-89-2);
17. 3-nitro-1,2,4-triazol-5-onă (NTO sau ONTA) (CAS 932-64-9);
18. hidrazină (CAS 302-01-2) în concentrație de 70% sau mai mare; nitrat de hidrazină (CAS 37836-27-4); perclorat de hidrazină (CAS 27978-54-7); dimetilhidrazină asimetrică (CAS 57-14-7); monometilhidrazină (CAS 60-34-4); dimetilhidrazină simetrică (CAS 540-73-8);
19. perclorat de amoniu (CAS 7790-98-9);
20. ciclotrimetilentrinitramină (RDX) (CAS 121-82-4); ciclonit; T4; hexahidro-1,3,5-trinitro-1,3,5-triazină; 1,3,5-trinitro-1,3,5-triazo-ciclohexan (hexogen);

21. nitrat de hidroxilamoniu (HAN) (CAS 13465-08-2); perclorat de hidroxilamoniu (HAP) (CAS 15588-62-2);

22. perclorat de 2-(5-ciantetrazolat) penta amino-cobalt (III) (sau CP) (CAS 70247-32-4);

23. perclorat de cis-bis (5-nitrotetrazolat) tetra amino-cobalt (III) (sau BNCP);

24. 7-amino-4,6-dinitrobenzofurazan-1-oxid (ADNBF) (CAS 97096-78-1); amino dinitrobenzo furoxan;

25. 5,7-diamino-4,6-dinitrobenzofurazan-1-oxid, (CAS 117907-74-1); (CL-14 sau diamino dinitrobenzofuroxan);

26. 2,4,6-trinitro-2,4,6-triaza-ciclo hexanonă (K-6 sau Keto-RDX) (CAS 115029-35-1);

27. 2,4,6,8-tetranitro-2,4,6,8-tetraaza-biciclo (3, 3, 0)-octanona-3 (CAS 130256-72-3) (tetranitrosemiglicouril, K-55 sau ketobiciclic HMX);

28. 1,1,3-trinitroazetidină (TNAZ) (CAS 97645-24-4);

29. 1,4,5,8-tetranitro-1,4,5,8-tetraazadecalină (TNAD) (CAS 135877-16-6);

30. hexanitrohexaazaizowurtzitan (CAS 135285-90-4) (CL-20 sau HNIW) ăi clatrați ai CL-20);

31. polinitrocubani cu mai mult de patru grupări nitro;

32. dinitramidă de amoniu (ADN sau SR-12) (CAS 140456-78-6);

33. trinitrofenilmetilnitramină (tetril) (CAS 479-45-8);

b. explozivi şi încărcături de azvârlire şi propulsie care se încadrează următorilor parametri de performanță:

1. oricare exploziv cu o viteză de detonație mai mare de 8700 m/s sau o presiune de detonație mai mare de 34 GPa (340 kbar);

2. alți explozivi organici care nu sunt cuprinşi în ML8, având presiuni de detonație de 25 GPa (250 kbar) sau mai mari şi care rămân stabili la temperatura de 523 K (250ºC) sau mai mare, pentru perioade de 5 minute sau mai lungi;

3. oricare altă încărcătură solidă de propulsie din clasa 1.1 a Națiunilor Unite (UN), care nu este cuprinsă în ML8, cu un impuls specific teoretic (în condiții standard) mai mare de 250 secunde pentru compoziții nemetalice sau mai mare de 270 secunde pentru compoziții conținând aluminiu;

4. oricare încărcătură solidă de propulsie din clasa 1.3 a Națiunilor Unite (UN), cu un impuls specific teoretic mai mare de 230 secunde pentru compoziții nehalogenate, mai mare de 250 secunde pentru compoziții fără metale şi mai mare de 266 secunde pentru compoziții cu metale;

5. oricare altă substanță de azvârlire pentru artilerie care nu este cuprinsă în ML8, cu o forță mai mare de 1.200 kJ/kg;

6. oricare alt exploziv, încărcătură de propulsie sau amestecuri pirotehnice care nu sunt cuprinse în ML8 şi care pot realiza o viteză de ardere în regim staționar mai mare de 38 mm/s în condițiile standard de presiune 6,89 MPa (68,9 bar) şi 294 K (21ºC); sau

7. încărcătură de propulsie, cu bază dublă, reprezentată de elastomer modificat şi turnat (EMCDB) cu o alungire mai mare de 5% la efortul maxim şi la 233 K (-40ºC);

c. „amestecuri pirotehnice militare";

d. alte substanțe, după cum urmează:

1. combustibili de aviație, special realizați pentru scopuri militare;

2. materiale militare conținând gelifianți pentru combustibilii pe bază de hidrocarburi, special realizați pentru utilizare la munițiile incendiare sau aruncătoarele de flăcări, cum ar fi sărurile metalice ale acizilor palmitic sau stearic (material cunoscut sub numele de octal) (CAS 637-12-7) şi gelifianții M1, M2, M3;

3. oxidanți lichizi constând din sau conținând acid azotic fumans (IRFNA) (CAS 8007-58-7) sau oxigen difluorură;

e. „aditivi" şi „precursori" după cum urmează:

1. azidometilmetiloxetan (AMMO) şi polimerii săi;

2. salicilat bazic de cupru (CAS 62320-94-9); salicilat de plumb (CAS 15748-73-9);

3. bis (2,2-dinitropropil) formal (CAS 5917-61-3) sau bis(2,2-dinitropropil) acetal (CAS 5108-69-0);

4. bis-(2-fluoro-2,2-dinitroetil) formal (FEFO) (CAS 17003-79-1);

5. bis-(2-hidroxietil) glicolamidă (BHEGA) (CAS 17409-41-5);

6. bis-(2-metil aziridinil) metilamino fosfin oxid (metil BAPO) (CAS 85068-72-0);

7. bisazidometiloxetan şi polimerii săi (CAS 17607-20-4);

8. bisclorometiloxetan (BCMO) (CAS 142173-26-0);

9. butadiennitriloxid (BNO);

10. butantrioltrinitrat (BTTN) (CAS 6659-60-5);

11. catocen (CAS 37206-42-1) (2,2-bis-etilferocenil propan); acizi ferocen carboxilici; N-butil-ferocen (CAS 319904-29-7); butacen (CAS 125856-62-4) şi alți aducți ai derivaților polimerici ai ferocenului;

12. sare de t-butil-dinitroazetidină;

13. monomeri energetici, plastifianți şi polimeri care conțin grupări nitro, azido, nitrat, nitraza sau difluoramino;

14. poli-2,2,3,3,4,4-hexafluoropentan-1,5-diol formal (FPF-1);

15. poli-2,4,4,5,5,6,6-heptafluoro-2-tri-fluorometil-3-oxaheptan-1,7-diol formal (FPF-3);

16. polimeri glicidilazidă (GAP) (CAS 143178-24-9) şi derivații lor;
17. hexabenzilhexaazaizowurtzitan (HBIW) (CAS 124782-15-6);
18. polibutadienă cu terminații hidroxil (HTPB) cu o funcționalitate hidroxil egală sau mai mare de 2,2 şi mai mică sau egală cu 2,4, o valoare hidroxil mai mică de 0,77 meq/g şi o viscozitate la 30°C mai mică de 47 poise (CAS 69102-90-5);
19. oxid de fier superfin (Fe_2O_3 hematit) cu o suprafață specifică mai mare de 250 m^2/g şi cu o mărime medie a particulelor de 0,003 µm sau mai mică (CAS 1309-37-1);
20. beta rezorcilat de plumb (CAS 20936-32-7);
21. stanat de plumb (CAS 12036-31-6), maleat de plumb (CAS 19136-34-6), citrat de plumb (CAS 14450-60-3);
22. chelați de plumb - cupru de beta-rezorcilați sau salicilați (CAS 68411-07-4);
23. nitratometilmetiloxetan sau poli (3-nitratometil, 3-metiloxetan); (poli-NIMMO) (NMMO) (CAS 84051-81-0);
24. 3-nitraza-1,5-pentan diizocianat (CAS 7406-61-9);
25. N-metil-p-nitroanilină (CAS 100-15-2);
26. agenți de cuplare organo-metalici, specifici:
    a. neopentil [dialil] oxi, tri [dioctil] fosfato titanat (CAS 103850-22-2); numit şi titan IV, 2,2 [bis 2-propenolat-metil, butanolat**,** tris (dioctil) fosfat] (CAS 110438-25-0) sau LICA 12 (CAS 103850-22-2);
    b. titan IV, [(2-propenolat-1) metil, n-metilpropanolat] butanolat-1, tris (dioctil) pirofosfat sau KR 3538;
    c. titan IV, [(2-propenolat-1) metil, n-metilpropanolat] butanolat-1, tris (dioctil) fosfat;
27. policiandifluoraminoetilenoxid (PCDE);
28. amide de aziridină polifuncționale cu structuri izoftalice, trimesice (BITA sau butilen imină trimesamidă) izocianurice sau trimetiladipice şi substituții de 2-metil sau 2-etil pe inelul aziridinic;
29. poliglicidilnitrat sau poli (nitratometil oxiran); (poli- GLYN) (PGN) (CAS 27814-48-8);
30. polinitroortocarbonați;
31. propilenimină, 2-metilaziridină (CAS 75-55 8);
32. tetraacetildibenzilhexaazaizowurtzitan (TAIW);
33. tetraetilenpentaminacrilonitril (TEPAN) (CAS 68412-45-3); poliamină cianoetilat şi sărurile ei;
34. tetraetilenepentaminacrilonitrilglicidol (TEPANOL) (CAS 68412-46-4); poliamină cianoetilat cu aduct de glicidol şi sărurile ei;

35. trifenil bismut (TPB) (CAS 603-33-8);

36. tris-1-(2-metil) aziridinil fosfin oxid (MAPO) (CAS 57-39-6); bis (2-metil aziridinil) 2-(2-hidroxipropanoxi) propilamino fosfin oxid (BOBBA 8) şi alți derivați ai MAPO;

37. 1,2,3-tris [1,2-bis (difluoroamino) etoxi]-propan (CAS 53159-39-0); tris vinoxipropan aduct (TVOPA);

38. 1,3,5-triclorbenzen (CAS 108-70-3);

39. 1,2,4 trihidroxibutan (1,2,4-butantriol);

40. 1,3,5,7 tetraacetil-1,3,5,7-tetraaza ciclooctan (TAT) (CAS 41378-98-7);

41. 1,4,5,8 tetraazadecalină (CAS 5409-42-7);

42. poli (epiclorohidrină) cu funcțiuni alcool şi masă moleculară scăzută (sub 10000), poli(epiclorohidrindiol) şi triol.

Nota 1: *Explozivii şi combustibilii militari ce conțin metale sau aliaje menționate la ML8.a.1. şi ML8.a.2. sunt supuşi controlului chiar dacă metalele sau aliajele sunt sau nu încapsulate în aluminiu, magneziu, zirconiu sau beriliu.*

Vezi, de asemenea, 1C011 din Lista produselor şi tehnologiilor cu dublă utilizare.

Nota 2: *ML8 nu controlează borul şi carbura de bor îmbogățită cu bor-10 (20% sau mai mult din conținutul total în bor-10).*

Nota 3: *Combustibilii pentru aviație controlați prin ML8.d.1. reprezintă produsele finite, nu componenții acestora.*

Nota 4: *ML8 nu supune controlului perforatoarele special concepute pentru utilizarea în puțuri petrolifere.*

Nota 5: *ML8 nu supune controlului următoarele substanțe, atunci când nu sunt amestecate sau nu intră în compoziția explozivilor militari sau pulberilor metalice:*

a. picrat de amoniu;
b. pulbere neagră;
c. hexanitrodifenilamină;
d. difluoroamină (HNF_2);
e. nitroamidon;
f. nitrat de potasiu;
g. tetranitronaftalenă;
h. trinitroanisol;
i. trinitronaftalenă;
j. trinitroxilen;
k. acid azotic fumans neinhibat şi neîmbogățit;
l. acetilenă;
m. propan;
n. oxigen lichid;
o. peroxid de hidrogen în concentrație mai mică de 85%;
p. amestecuri de metale (mischmetale);
q. N-pirolidinonă; 1-metil-2-pirolidinonă;
r. dioctilmaleat;

s. *etilhexilacrilat;*
t. *trietilaluminiu (TEA), trimetilaluminiu (TMA) şi alți alchili şi arili piroforici metalici de litiu, sodiu, magneziu, zinc şi bor;*
u. *nitroceluloză;*
v. *nitroglicerină (sau gliceroltrinitrat, trinitroglicerină) (NG);*
w. *2,4,6-trinitrotoluen (TNT);*
x. *etilendiamindinitrat (EDDN);*
y. *pentaeritritoltetranitrat (PETN);*
aa. *azidă de plumb, stifnat de plumb normal şi bazic şi explozivi primari sau compoziții de inițiere conținând azide sau complecşi de azide;*
bb. *trietilenglicoldinitrat (TEGDN);*
cc. *2,4,6 trinitroresorcinol (acid stifnic);*
dd. *dietildifenil uree; dimetildifenil uree; metiletildifenil uree (centralite);*
ee. *N,N-difeniluree (difeniluree asimetrică);*
ff. *metil-N,N-difeniluree (metil difeniluree asimetrică);*
gg. *etil-N,N-difeniluree (etil difeniluree asimetrică);*
hh. *2-nitrodifenilamină (2-NDPA);*
ii. *4-nitrodifenilamină (4-NDPA);*
jj. *2,2-dinitropropanol;*
kk. *trifluorură de clor.*

ML9. Nave de război, echipamente şi accesorii navale speciale, după cum urmează, precum şi componente pentru acestea, special concepute pentru utilizări militare:

a. nave de luptă şi nave (de suprafață sau subacvatice), special concepute sau modificate pentru acțiuni ofensive sau defensive, fie că sunt sau nu transformate pentru utilizări nemilitare, indiferent de gradul lor actual de întreținere sau de serviciu şi indiferent dacă au sau nu sisteme de lansare de arme sau blindaje, precum şi corpuri de navă sau părți ale acestora.

b. motoare, după cum urmează:

1. motoare diesel special concepute pentru submarine, având următoarele două caracteristici:
   a. o putere de ieşire de 1,12MW (1.500 CP) sau mai mare; şi
   b. o viteză de rotație de 700 rot/min sau mai mare;
2. motoare electrice special concepute pentru submarine, având toate caracteristicile următoare:
   a. o putere de ieşire mai mare de 0,75 MW (1.000 CP);
   b. schimbare rapidă a sensului de rotație;
   c. răcire cu lichid; şi
   d. complet închise (ermetice);
3. motoare diesel nemagnetice special concepute pentru utilizări militare cu o putere de ieşire egală sau mai mare de 37,3 MW (50 CP) şi cu un conținut nemagnetic mai mare de 75% din întreaga masă;

4. sisteme de putere independente de alimentare cu aer, special concepute pentru submarine;

c. dispozitive de detecție subacvatică special concepute pentru utilizări militare şi sisteme de comandă ale acestora;

d. plase antisubmarin şi antitorpilă;

e. echipamente pentru dirijare şi navigație special concepute pentru utilizări militare;

f. elemente de trecere prin corpul navei şi conectoare special concepute pentru utilizări militare, care permit legătura cu echipamentele din exteriorul navei;

Notă: *ML9.f. include conectoare pentru nave care sunt de tip mono sau multiconductor, coaxial sau cu ghid de undă şi mijloace de trecere prin corpul navei, ambele având capacitatea de a nu fi afectate de infiltrațiile din exterior şi de a păstra caracteristicile necesare la adâncimi de peste 100 m, precum şi conectoare cu fibre optice şi mijloace optice de trecere prin corpul navei a dispozitivelor optice special concepute pentru transmiterea fasciculului „laser", indiferent de adâncime. ML9.f. nu include mijloacele obişnuite de trecere prin corpul navei a arborelui de propulsie şi tijei de control hidrodinamic.*

g. Rulmenți silențioşi, cu gaz sau sustentație magnetică, sisteme de control a suprimării semnăturii active sau vibrației, precum şi echipamente care conțin astfel de rulmenți, special concepute pentru utilizări militare.

ML10. „Aeronave", vehicule aeriene nepilotate, motoare de aviație şi echipamente aeronautice, echipamente şi componente aferente, special concepute sau modificate pentru utilizări militare, după cum urmează:

a. „aeronave" de luptă şi componente special concepute pentru acestea;

b. alte „aeronave" special concepute sau modificate pentru utilizări militare, incluzând cercetare aeriană, asalt, antrenament, transport, desantare de trupe sau echipamente militare, sprijin logistic şi componente special concepute pentru acestea;

c. motoare de aviație special concepute sau modificate pentru utilizări militare şi componente special concepute pentru acestea;

d vehicule aeriene nepilotate şi echipamente aferente, special concepute sau modificate pentru utilizări militare, după cum urmează, precum şi componente special concepute pentru acestea:

1. vehicule aeriene nepilotate inclusiv vehicule aeriene comandate de la distanță şi vehicule autonome programabile;

2. lansatoare de astfel de vehicule şi echipamente de sol aferente;

3. echipamente aferente pentru comanda şi controlul acestora;

e. echipamente aeronautice, inclusiv echipamente de realimentare în zbor cu combustibil, special concepute pentru a fi utilizate de „aeronavele” supuse controlului conform ML10.a. sau ML10.b. sau motoare de aviație supuse controlului conform ML10.c. şi componente special concepute pentru acestea;

f. alimentatoare cu carburanți sub presiune, echipamente de alimentare cu carburanți sub presiune, echipamente special concepute pentru a facilita lucrul în zone limitate şi echipamente terestre, special dezvoltate pentru „aeronavele” supuse controlului conform ML10.a. sau ML10.b. sau pentru motoarele de aviație supuse controlului conform ML10.c.;

g. echipamente de oxigen etanşe şi costume de compensare pentru altitudini mari destinate a fi utilizate la „aeronave”, costume de suprasarcină, căşti de protecție şi măşti de protecție militare, convertoare de oxigen lichid utilizate la „aeronave” sau rachete dirijate, sisteme de catapultare şi dispozitive de activare a cartuşului de catapultare pentru salvarea din „aeronave” a personalului în caz de urgență;

Notă: ML10.g. include căştile echipate cu sisteme de vedere sau cu mijloace de protecție împotriva orbirii produsă de laser sau de arme nucleare.

h. paraşute folosite de combatanți, pentru lansarea încărcăturilor sau pentru reducerea vitezei „aeronavei”, după cum urmează:

1. paraşute pentru:
   a. lansarea precisă a combatanților în misiuni speciale;
   b. lansarea trupelor de desant;
2. paraşute pentru materiale;
3. paraşute planoare, paraşute de frânare, paraşute de frânare pentru stabilizarea şi controlul poziției corpurilor aflate în cădere (de exemplu capsule de recuperare, scaune catapultabile, bombe);
4. paraşute extractoare utilizate la scaunele catapultabile pentru deschiderea şi reglarea ciclului de umflare a paraşutelor de avarie;
5. paraşute de recuperare pentru rachete dirijate, vehicule aeriene nepilotate sau vehicule spațiale;
6. paraşute pentru apropierea de zona aerodromului şi paraşute de frânare pentru aterizare;
7. alte paraşute militare;

i. sisteme de pilotare automată pentru încărcături paraşutate; echipamente special concepute sau modificate pentru utilizări militare pentru salturile cu deschidere controlată a paraşutei la orice înălțime, inclusiv echipamente de oxigen.

Nota 1: ML10.b. nu supune controlului „aeronavele” sau variante ale acelor „aeronave” special concepute pentru utilizări militare care:

a. *nu sunt configurate pentru utilizări militare şi nu sunt dotate cu echipamente sau accesorii special concepute sau modificate pentru utilizări militare; şi*

b. *au fost certificate pentru utilizări civile de către autoritatea aeronautică civilă a unui stat participant.*

Nota 2: ML10.c. nu supune controlului:

a. *motoarele de aviație concepute sau modificate pentru utilizări militare care au fost certificate pentru utilizare la o „aeronavă civilă" de către autoritatea aeronautică civilă a unui stat participant sau componentele special concepute pentru acestea;*

b. *motoarele reversibile sau componentele special concepute pentru acestea.*

Nota 3: Controlul conform ML10.b. şi ML10.c. asupra componentelor special concepute şi al echipamentelor aferente pentru „aeronave" nemilitare sau asupra motoarelor de aviație modificate pentru utilizări militare se aplică numai pentru acele componente şi echipamente militare aferente necesare pentru schimbarea destinației către utilizări militare.

ML11. Echipamente electronice special concepute pentru utilizări militare, care nu sunt supuse controlului în altă parte în Lista de armamente, muniții şi alte produse militare şi componente special concepute pentru acestea.

Notă: ML11 include:

a. *echipamente electronice de contraacțiune şi de contra-contraacțiune (adică echipamente concepute pentru introducerea semnalelor inutile sau semnalelor eronate în radar sau în receptoarele de radiocomunicații sau care împiedică sub orice formă recepția, funcționarea sau eficacitatea receptoarelor electronice ale adversarului, inclusiv echipamentele lor aferente de contraacțiune), inclusiv echipamente de bruiaj şi de combatere a bruiajului;*

b. *tuburi cu reacordare rapidă a frecvenței (agilitate de frecvență);*

c. *sisteme sau echipamente electronice concepute fie pentru supravegherea şi controlul spectrului electromagnetic folosite pentru culegerea informațiilor militare sau pentru scopuri de securitate, fie pentru combaterea unor astfel de operațiuni de supraveghere şi control; sateliți de ascultare şi sateliți de supraveghere a spectrului electromagnetic şi stațiile lor de la sol, cu excepția componentelor lor care au dublă utilizare;*

d. *echipamente subacvatice de contraacțiune, inclusiv echipamente acustice şi magnetice de bruiaj şi de inducere în eroare a adversarului, echipamente concepute să introducă semnale inutile sau eronate în receptoarele sonar;*

e. echipamente pentru secretizarea prelucrării datelor, echipamente pentru secretizarea datelor şi echipamente pentru secretizarea canalelor de transmisiuni şi de semnalizare, utilizând procedee de cifrare;

f. echipamente de identificare, autentificare şi cifrare, precum şi echipamente pentru gestionare, generare şi distribuție cifru;

g. sateliți de telecomunicații militare, precum şi stațiile lor de la sol, cu excepția componentelor lor care au dublă utilizare.

ML12. Sisteme de arme cu energie cinetică de mare viteză şi echipamente aferente, după cum urmează, precum şi componente special concepute pentru acestea:

a. sisteme de arme cu energie cinetică special concepute pentru distrugerea sau abandonarea misiunii unei ținte;

b. instalații de evaluare şi testare special concepute şi modele de testare, inclusiv ținte şi aparatură de diagnosticare, pentru testarea dinamică a proiectilelor şi sistemelor cu energie cinetică;

N.B.: Pentru sistemele de arme care folosesc muniție subcalibru sau care folosesc numai propulsie chimică, precum şi pentru muniția aferentă, vezi ML1 la ML4.

Nota 1: ML12 include următoarele, atunci când sunt special concepute pentru sistemele de arme cu energie cinetică:

a. sisteme de lansare-propulsie capabile să accelereze mase mai mari de 0,1 g la viteze de peste 1,6 km/s, în regim de tragere foc cu foc sau automat;

b. echipamente pentru producerea puterii primare, blindajului electric, înmagazinarea energiei, controlul termic, dozarea, comutarea sau manipularea combustibilului; interfețe electrice dintre sursa de putere, tun şi alte funcții de comandă electrică a turelei;

c. sisteme pentru descoperirea, urmărirea țintelor, conducerea focului sau evaluarea gradului de distrugere a țintei;

d. sisteme de autodirijare, dirijare sau de propulsie deviată (accelerație laterală) pentru proiectile.

Nota 2: ML12 supune controlului sistemele de arme care utilizează oricare din următoarele metode de propulsie:

a. electromagnetică;

b. electrotermică;

c. cu plasmă;

d. cu gaz uşor; sau

e. chimică (în situația în care se utilizează în combinație cu oricare din cele de mai sus).

Nota 3: *ML12 nu supune controlului „tehnologia" privind inducția magnetică pentru propulsia continuă a mijloacelor de transport civile.*

ML13. Echipamente, construcții blindate sau de protecție şi componente, după cum urmează:

a plăci de blindaj după cum urmează:

1. fabricate conform unui standard sau specificație militară; sau

2. adecvate pentru utilizări militare;

b. construcții din materiale metalice sau nemetalice sau combinații ale acestora, special concepute pentru a asigura protecția balistică a sistemelor militare şi componente special concepute pentru acestea;

c. căşti militare;

d. veste antiglonț şi costume de protecție confecționate conform standardelor sau specificațiilor militare sau echivalente, precum şi componente special concepute pentru acestea.

Nota 1: *ML13.b. include materiale special concepute pentru a realiza blindaje reactive la explozie sau pentru a construi adăposturi militare.*

Nota 2: *ML13.c. nu supune controlului căştile convenționale din oțel, care nu sunt echipate cu, modificate sau concepute să accepte orice tip de dispozitiv complementar.*

Nota 3: *ML13.d. nu supune controlului costumele individuale blindate pentru protecția personalului şi accesoriile pentru acestea, atunci când sunt purtate de cei care le folosesc.*

N.B.: *Vezi, de asemenea, 1A005 din Lista produselor şi tehnologiilor cu dublă utilizare.*

ML14. Echipamente specializate pentru instruire militară sau pentru simularea unor scenarii militare, precum şi componente şi accesorii special concepute pentru acestea:

Notă tehnică:

Termenul «echipament specializat pentru instruire militară» include tipurile militare de echipamente de instruire pentru atac, zbor operațional, descoperire ținte radar, generare de ținte radar, executare a tragerilor, acțiuni de luptă antisubmarin, simulare de zbor (inclusiv centrifuge rotative pentru antrenamentul piloților sau astronauților), simulatoare radar, zbor instrumental, navigație, lansare a rachetelor, utilizare echipamente țintă, „aeronave" teleghidate, simulatoare de armament, simulatoare de „aeronave" nepilotate şi unități mobile de instrucție.

Notă: *ML14 include generatoare de imagine şi sisteme interactive cu mediul pentru simulatoare atunci când sunt special concepute sau modificate pentru utilizări militare.*

ML15. Echipamente pentru formarea de imagini sau de contraacțiune, după cum urmează, special concepute pentru utilizări militare, precum şi componente şi accesorii special concepute pentru acestea:

a. echipamente de înregistrare şi prelucrare a imaginii;

b. camere fotografice şi de filmat, echipamente fotografice şi echipamente de prelucrare a filmelor;

c. echipamente intensificatoare de imagine;

d. echipamente de obținere a imaginilor în infraroşu sau spectrul termal;

e. echipamente senzor radar de formare a imaginii;

f. echipamente de contraacțiune sau de contra-contraacțiune pentru echipamentele supuse controlului conform ML15.a. la ML15.e.

Notă: ML15.f. include echipamente concepute să perturbe funcționarea sau eficacitatea sistemelor militare de formare a imaginii sau să reducă la minim asemenea efecte de degradare.

Nota 1: Termenul «componente special concepute» include următoarele produse, atunci când sunt special concepute pentru utilizări militare:

a. tuburi convertoare de imagine în infraroşu;

b. tuburi intensificatoare de imagine (altele decât cele din prima generație);

c. plăcuțe microcanal;

d. tuburi camere TV pentru nivel de luminozitate scăzută;

e. sisteme de detecție (incluzând sistemele electronice de interconectare sau citire);

f. tuburi camere TV piroelectrice;

g. sisteme de răcire pentru sistemele de formare a imaginii;

h. obturatoarele cu declanşare electrică de tip fotocromic sau electrooptic având un timp de obturare mai mic de 100 μs, cu excepția obturatoarelor care constituie o parte esențială a unei camere ultrarapide;

i. invertoare de imagine cu fibre optice;

j. fotocatozi din semiconductoare compuse.

Nota 2: ML15 nu supune controlului „tuburile intensificatoare de imagine din prima generație" sau echipamentele special concepute să funcționeze cu „tuburi intensificatoare de imagine din prima generație".

N.B.: Pentru statutul dispozitivelor de ochire care încorporează „tuburi intensificatoare de imagine din prima generație" vezi ML1, ML2 şi ML5.a.

N.B.: Vezi, de asemenea, 6.A.002.a.2. şi 6.A.002.b. din Lista produselor şi tehnologiilor cu dublă utilizare.

ML16. Produse forjate, turnate şi alte semifabricate a căror folosire într-un produs supus controlului este identificabilă prin compoziția materialului, geometrie sau funcționare şi care sunt special concepute pentru oricare dintre produsele supuse controlului conform ML1 la ML4, ML6, ML9, ML10, ML12 sau ML19.

ML17. Alte echipamente, materiale şi biblioteci, după cum urmează, precum şi componente special concepute pentru acestea:

a. aparate autonome de imersiune şi de deplasare sub apă, după cum urmează:

1. aparate (de reîmprospătare a aerului) cu circuit închis sau semi-închis special concepute pentru utilizări militare (adică special concepute să fie nemagnetice);

2. componente special concepute pentru a fi folosite în transformarea pentru utilizări militare a aparatelor cu circuit deschis;

3. articole concepute exclusiv pentru utilizări militare împreună cu aparate autonome de imersiune şi de deplasare sub apă;

b. echipamente pentru construcții, special concepute pentru utilizări militare;

c. accesorii, acoperiri şi tratamente pentru suprimarea semnăturii (caracteristicilor specifice), special concepute pentru utilizări militare;

d. echipamente pentru unități de geniu, special concepute pentru a fi folosite în zona acțiunilor militare;

e. „roboți", controleri de „roboți" şi „efectori-finali" pentru „roboți", având

oricare din următoarele caracteristici:

1. sunt special concepuți pentru utilizări militare;

2. sunt prevăzuți cu mijloace de protecție a conductelor hidraulice împotriva perforărilor din exterior datorate schijelor (de exemplu încorporând conducte cu autoetanşare) şi concepuți pentru a folosi fluide hidraulice cu puncte de aprindere la o temperatură mai mare de 839 K (566ºC); sau

3. sunt special concepuți sau calificați pentru a funcționa în condiții de mediu supus acțiunii impulsurilor electromagnetice (EMP);

f. biblioteci (baze de date conținând parametri tehnici) special concepute pentru utilizări militare, împreună cu echipamentele supuse controlului conform Listei de armamente, muniții şi alte produse militare;

g. echipamente de generare a puterii nucleare sau echipamente de propulsie, incluzând „reactori nucleari", special concepuți pentru

utilizări militare şi componente ale acestora special concepute sau modificate pentru utilizări militare;

h. echipamente şi materiale, acoperite sau tratate pentru suprimarea semnăturii (caracteristicilor specifice), special concepute pentru utilizări militare, altele decât cele supuse controlului în altă parte în Lista de armamente, muniții şi alte produse militare;

i. simulatoare special concepute pentru „reactori nucleari" militari;

j. ateliere mobile de reparații special concepute pentru întreținerea şi repararea echipamentelor militare;

k. generatoare de energie pentru câmpul de luptă special concepute pentru utilizări militare;

l. containere special concepute pentru utilizări militare;

m. poduri special concepute pentru utilizări militare;

n. modele de test special concepute pentru „dezvoltarea", produselor supuse controlului conform ML4, ML6, ML9 sau ML10.

Notă tehnică:
Pentru scopurile din ML17, termenul de «bibliotecă» (baze de date conținând parametri tehnici) semnifică o colecție de informații tehnice de natură militară, a cărei consultare permite îmbunătățirea performanțelor echipamentelor sau sistemelor militare.

ML18. Echipamente şi „tehnologie" pentru producția produselor cuprinse în Lista de armamente, muniții şi alte produse militare, după cum urmează:

a. echipamente de producție special concepute sau modificate pentru realizarea de produse supuse controlului conform Listei de armamente, muniții şi alte produse militare, precum şi componente special concepute pentru acestea;

b. instalații special concepute pentru testarea mediului înconjurător şi echipamente special concepute pentru acestea, pentru omologarea, calificarea sau încercarea produselor supuse controlului conform Listei de armamente, muniții şi alte produse militare;

c. „tehnologie" de producție specifică, chiar dacă echipamentele folosite de o asemenea „tehnologie" nu sunt supuse controlului;

d. „tehnologie" specifică pentru proiectarea de instalații complete de producție, pentru asamblarea componentelor în acestea şi pentru exploatarea, funcționarea, întreținerea şi repararea acestor instalații, chiar dacă componentele lor nu sunt supuse controlului.

Nota 1: ML18.a. şi ML18.b. includ următoarele echipamente:

a. instalații de nitrare de tip continuu;

b. aparate de încercare utilizând forța centrifugă sau echipamente având oricare din următoarele caracteristici:

1. *acționate cu un motor sau cu motoare având puterea nominală mai mare de 298 kW (400 CP);*

2. *capabile de a suporta o sarcină utilă de 113 kg sau mai mare; sau*

3. *capabile de a imprima o accelerație centrifugă de 8 g sau mai mare, la o sarcină utilă de 91 kg sau mai mare;*

c. *prese de deshidratare;*

d. *prese de extrudare cu şurub, special concepute sau modificate pentru extrudarea explozivilor militari;*

e. *maşini de tăiat pentru calibrarea substanțelor de propulsie extrudare;*

f. *tamburi rotativi (cuve rotative) având un diametru de 1,85 m sau mai mare şi o capacitate de producție de peste 227 kg;*

g. *amestecătoare cu acțiune continuă pentru substanțe solide de propulsie;*

h. *mori folosind energia fluidelor pentru măcinarea grosieră sau fină a ingredienților pentru explozivi militari;*

i. *echipamente pentru obținerea atât a sfericității cât şi a uniformității dimensiunilor particulelor din pulberile metalice menționate la ML8.a.1.;*

j. *convertoare folosind curenți de convecție pentru transformarea materialelor menționate la ML8.a.6.*

Notă tehnică:

Pentru scopurile din ML18 termenul «producție» include proiectarea, examinarea, fabricarea, testarea şi verificarea.

Nota 2:

a. *Termenul «produse cuprinse în Lista de armamente, muniții şi alte produse militare» include:*

1. *produse care nu sunt supuse controlului dacă concentrația lor este inferioară celei specificate, după cum urmează:*

a. *hidrazină (vezi ML8.a.18.);*

b. *„explozivi militari" (vezi ML8.);*

2. *produse care nu sunt supuse controlului, dacă sunt inferioare din punct de vedere al caracteristicilor tehnice, (adică: materiale „superconductoare" care nu sunt supuse controlului conform 1C005 din Lista produselor şi tehnologiilor cu dublă utilizare; electromagneți „superconductori" care nu sunt supuşi controlului conform 3A001.e.3. din Lista produselor şi tehnologiilor cu dublă utilizare; echipamente electrice „superconductoare" excluse de la control conform ML20.b.);*

3. *combustibili metalici şi oxidanți traşi în formă laminară din faza de vapori (vezi ML8.a.2.).*

b. *Termenul «produse cuprinse în Lista de armamente şi muniții» nu include:*

1. *pistoale de semnalizare (vezi ML2.b.);*
2. *substanțe excluse de la control conform Notei 3 de la ML7;*
3. *dozimetre individuale pentru controlul radiațiilor (vezi ML7.f.) şi măşti de protecție împotriva noxelor industriale specifice (vezi, de asemenea, Lista produselor şi tehnologiilor cu dublă utilizare);*
4. *acetilenă, propan, oxigen lichid, difluoramină (HNF_2), acid azotic fumans şi pulbere de azotat de potasiu (vezi Nota 5 de la ML8);*
5. *motoare de aviație excluse de la control conform ML10;*
6. *căşti convenționale din oțel care nu sunt echipate, modificate sau concepute să accepte orice tip de dispozitiv accesoriu (vezi Nota 2 de la ML13);*
7. *echipamente adaptate pentru maşini industriale care nu sunt supuse controlului cum ar fi maşini pentru acoperiri ce nu sunt specificate în altă parte şi echipamente pentru prelucrarea maselor plastice;*
8. *muschete, puşti şi carabine fabricate până în anul 1938, reproduceri de muschete, puşti şi carabine fabricate până în anul 1890, revolvere, pistoale şi mitraliere fabricate până în anul 1890 şi reproducerile acestora.*

Nota 3: *Nota 2.b.8. de la ML18 nu exceptează de la control „tehnologia" sau echipamentele de producție pentru arme de calibru mic care nu sunt model vechi, chiar dacă se utilizează pentru fabricarea reproducerilor modelelor de arme vechi de calibru mic.*

Nota 4: *ML18.d. nu supune controlului „tehnologia" pentru scopuri civile cum ar fi cel agricol, farmaceutic, medical, veterinar, protecția mediului, tratarea deşeurilor sau industria alimentară.*

N.B.: *Vezi Nota 4 de la ML7.*

ML19. Sisteme de arme cu energie dirijată (DEW), echipamente aferente sau de contraacțiune şi modele de testare, după cum urmează, precum şi componente special concepute pentru acestea:

a. sisteme „laser" special concepute pentru distrugerea țintei sau pentru a determina ținta să renunțe la misiune;

b. sisteme cu fascicul de particule capabile să distrugă ținta sau să o determine să renunțe la misiune;

c. sisteme de radio frecvență (RF) de înaltă putere capabile să distrugă ținta sau să o determine să renunțe la misiune;

d. echipamente concepute special pentru detectarea, identificarea sau apărarea contra sistemelor supuse controlului conform ML19.a. la ML19.c.;

e. modele pentru teste fizice şi rezultatele încercărilor aferente pentru sistemele, echipamentele şi componentele aflate sub controlul acestui articol.

f. sisteme laser cu emisie continuă sau în impulsuri special concepute pentru a provoca orbirea permanentă asupra privirii neprotejate, adică asupra ochilor descoperiți sau asupra celor care au dispozitive pentru corecția vederii.

Nota 1: Sistemele de arme cu energie dirijată supuse controlului conform ML19 includ sistemele a căror performanță derivă din utilizarea controlată a:

a. „laserilor" cu emisie continuă sau în impulsuri de putere suficientă pentru a realiza distrugeri similare celor realizate de muniția convențională;

b. acceleratoarelor de particule care proiectează un fascicul de particule încărcate sau neutre cu putere de distrugere;

c. emițătoarelor de fascicule de radio frecvență în impulsuri de putere mare sau de putere medie ridicată care produc câmpuri suficient de intense pentru a scoate din uz circuitele electronice ale unei ținte aflate la distanță.

Nota 2: ML19 include următoarele echipamente, atunci când sunt special concepute pentru sisteme de arme cu energie dirijată:

a. echipamente pentru producerea puterii primare, înmagazinarea sau comutarea energiei, condiționarea puterii sau manipularea combustibilului;

b. sisteme pentru descoperirea sau urmărirea țintei;

c. sisteme capabile să evalueze avarierea, distrugerea sau abandonarea misiunii de către țintă;

d. echipamente de dirijare, propagare sau focalizare a fasciculului;

e. echipamente cu posibilitatea de baleiere rapidă a fasciculului pentru operațiunile rapide asupra țintelor multiple;

f. sisteme optice adaptive şi dispozitive de conjugare a fazei;

g. injectoare de curent pentru fascicule cu ioni negativi de hidrogen;

h. componente de acceleratoare „calificate pentru utilizări spațiale";

i. echipamente pentru emiterea sub formă de con a fasciculelor de ioni negativi;

j. echipamente pentru controlul şi orientarea unui fascicul de ioni de înaltă energie;

k. folii pentru „utilizări spațiale" destinate neutralizării fasciculelor de izotopi negativi de hidrogen.

ML20. Echipamente criogenice şi „superconductoare", după cum urmează, precum şi componente şi accesorii special concepute pentru acestea:

a. echipamente special concepute sau configurate pentru a fi instalate pe un vehicul pentru misiuni militare terestre, navale, aeriene sau spațiale, capabile să funcționeze din mişcare şi să producă sau să mențină temperaturi sub 103 K (-170ºC);

Notă: ML20.a. include sisteme mobile încorporând sau folosind accesorii sau componente fabricate din materiale nemetalice sau neconducătoare de electricitate, cum ar fi materialele plastice sau materialele impregnate cu răşini epoxidice.

b. echipamente electrice „superconductoare" (maşini rotative şi transformatoare), special concepute sau configurate pentru a fi instalate pe un vehicul pentru misiuni militare terestre, navale, aeriene sau spațiale şi capabile să funcționeze din mişcare.

Notă: ML20.b. nu supune controlului generatoarele homopolare hibride de curent continuu care au armături metalice obişnuite cu un singur pol şi care se rotesc într-un câmp magnetic produs de înfăşurările superconductoare, dacă aceste înfăşurări reprezintă singura componentă superconductoare a generatorului.

ML21. „Software", după cum urmează:

a. „software" special conceput sau modificat pentru „dezvoltarea", „producția" sau „utilizarea" echipamentelor sau materialelor supuse controlului conform Listei de armamente, muniții şi alte produse militare;

b. „software" specific, după cum urmează:

1. „software" special conceput pentru:

a. modelarea, simularea sau evaluarea sistemelor de arme militare;

b. „dezvoltarea", controlul, întreținerea sau actualizarea "software"-ului integrat în sistemele de arme militare;

c. modelarea sau simularea scenariilor de operațiuni militare care nu sunt supuse controlului conform ML14;

d. aplicațiile de comandă, comunicații, control şi informații (C^3I) sau de comandă, comunicații, control, computer şi informații (C^4I);

2. „software" pentru determinarea efectelor armelor de război convenționale, nucleare, chimice sau biologice;

3. „software" care nu este supus controlului conform ML21.a., ML21.b.1. sau ML21.b.2., special conceput sau modificat să permită echipamentelor care nu sunt supuse controlului conform

Listei de armamente, muniţii şi alte produse militare, să îndeplinească funcţiunile militare ale echipamentelor supuse controlului conform ML5, ML7.f., ML9.c., ML9.e., ML10.e., ML11, ML14, ML15, ML17.i. sau ML18.

ML22. „Tehnologie", conform Notei generale privind tehnologia a prezentei liste, pentru „dezvoltarea", „producţia" sau „utilizarea" produselor supuse controlului conform Listei de armamente, muniţii şi alte produse militare, alta decât „tehnologia" supusă controlului conform ML7 şi ML18.

DEFINIŢIILE TERMENILOR UTILIZAŢI ÎN ANEXĂ

Numerele din paranteză desemnează categoriile la care se referă definiţiile respective.

„Adaptat pentru utilizare de război" (ML7): orice modificare sau selecţie (cum ar fi puritatea, stabilitatea la depozitare, virulenţa, caracteristicile de diseminare sau rezistenţa la radiaţii ultraviolete) destinată să crească eficienţa în producerea de vătămări asupra oamenilor sau animalelor, de degradări ale echipamentelor ori de distrugeri ale culturilor sau mediului înconjurător.

„Aditivi" (ML8): substanţe utilizate în prepararea explozivilor în scopul îmbunătăţirii proprietăţilor lor.

„Aeronavă" (ML10): vehicul aerian cu aripi fixe, cu aripi cu geometrie variabilă, cu aripi rotative (elicopter), cu rotor pivotant sau cu aripi pivotante. (vezi, de asemenea, „aeronavă civilă").

„Aeronavă civilă" (ML10): acea „aeronavă" care, potrivit destinaţiei sale, este înregistrată în listele cu certificatele de navigabilitate aeriană, publicate de autorităţile aviaţiei civile, şi este utilizată în zboruri pe rute interne sau internaţionale comerciale sau destinată unei utilizări civile legale, particulare sau de afaceri. (vezi, de asemenea, „aeronavă").

„Agenţi pentru combaterea dezordinilor publice" (ML7): substanţe care produc temporar efecte fizice iritante sau incapacitante, ce dispar la scurt timp după terminarea expunerii. Nu există riscuri semnificative de leziuni permanente şi tratamentul medical este rareori necesar.

„Amestecuri pirotehnice militare" (ML4 şi ML8): amestecuri de combustibili şi oxidanţi solizi sau lichizi care, atunci când sunt aprinse, dezvoltă o reacţie chimică energetică cu o viteză controlată pentru a produce timpi de întârziere specifici sau cantităţi determinate de căldură, zgomot, fum, radiaţii în spectrul vizibil sau infraroşu. Substanţele piroforice sunt o subclasă de materiale pirotehnice care nu conţin oxidanţi, dar care se aprind spontan în contact cu aerul.

„Biocatalizatori" (ML7): «enzime» pentru reacţii chimice sau biologice specifice sau alţi compuşi biologici care sunt legaţi de agenţi de război chimic şi care accelerează viteza de degradare a acestora.

N.B.: *«Enzime» înseamnă „biocatalizatori” pentru reacții chimice specifice sau biochimice specifice.*

„Biopolimeri” (ML7): macromolecule biologice, după cum urmează:

a. «enzime» pentru reacții chimice sau biochimice specifice;

b. «anticorpi monoclonali, policlonali sau antiidiotipici»;

c. «receptori» special concepuți sau special prelucrați;

N.B.1: «*Anticorpi antiidiotipici» înseamnă anticorpi care sunt legați în punctele de legătură ale antigenei specifice ale altor anticorpi.*

N.B.2: *«Anticorpi monoclonali» înseamnă proteine care sunt legate la o antigenă şi sunt produse de o singură clonă de celule.*

N.B.3: *«Anticorpi policlonali» însemnă un amestec de proteine care se leagă la o antigenă specifică şi care sunt produse de mai mult de o clonă de celule.*

N.B.4: *«Receptori» înseamnă structuri macromoleculare biologice capabile să fixeze liganzi, legătura cărora afectează funcțiunile fiziologice.*

„Calificat pentru utilizare spațială” (ML19): condiție îndeplinită de acele produse, care sunt concepute, fabricate şi testate pentru a corespunde caracteristicilor electrice, mecanice sau de mediu necesare pentru lansarea şi desfăşurarea sateliților sau a sistemelor de zbor de mare altitudine ce operează la altitudini de 100 km sau mai mari.

„Cercetare ştiințifică fundamentală” (NGT): activitate experimentală sau teoretică desfăşurată în principal în vederea obținerii de noi cunoştințe despre principiile fundamentale ale fenomenelor sau faptelor observabile şi care nu este orientată în primul rând spre un scop sau obiectiv practic specific.

„Dezvoltare” (NGT şi toate categoriile): include toate fazele anterioare producției de serie, cum sunt: concepția, cercetarea, proiectarea, analiza proiectării, conceptele de proiectare, asamblarea şi testarea de prototipuri, schemele pentru producția pilot, datele de proiectare, procesul de transformare a datelor de proiectare într-un produs, proiectul configurației, proiectele de integrare, planurile generale.

„Din domeniul public” (NGT): pentru scopurile acestei liste înseamnă „tehnologia” sau „software”-ul care a devenit accesibil fără restricții privind difuzarea viitoare.

N.B.: *Restricțiile de copyright nu fac ca „tehnologia” sau „software”-ul să nu fie considerate „din domeniul public”.*

„Efectori finali” (dispozitive de extremitate) **(ML17):** aceste dispozitive includ cleşti, «unități active de prelucrare» şi orice alt mijloc de prelucrare fixat pe placa de bază terminală a brațului de manipulare al unui „robot”.

N.B.: *«Unitate activă de prelucrare»: un dispozitiv destinat aplicării, relativ la piesa ce urmează a fi prelucrată, a forței de antrenare, a energiei de prelucrare sau a senzorilor.*

„Explozivi militari" (ML8): substanțe sau amestecuri de substanțe lichide, solide sau gazoase care utilizate ca încărcături primare, auxiliare sau principale în capetele de luptă, la demolări sau la alte aplicații militare, sunt necesare pentru detonare.

„Laser" (ML5, ML9 şi ML22): un ansamblu de componente în măsură să producă în timp şi în spațiu lumină coerentă amplificată prin emisiune stimulată de radiație.

„Necesar" (NGT): atunci când se aplică „tehnologiei" sau „software"-ului, desemnează numai acea parte a „tehnologiei" sau „software"-ului care permite atingerea sau depăşirea parametrilor, caracteristicilor sau funcțiunilor relative la performanțele supuse controlului. Aceste „tehnologii" sau „software" „necesare" pot fi comune pentru diferite produse.

„Precursori" (ML8): substanțe chimice specifice utilizate la fabricarea explozivilor militari.

„Producție" (NGT, toate categoriile): înseamnă toate fazele de producție, cum ar fi: tehnologia de producție, fabricarea, integrarea, asamblarea (montarea), inspecția, testarea, asigurarea calității.

„Reactori nucleari" (ML17): materiale din interiorul vasului reactor sau ataşate direct acestuia, echipamente care controlează nivelul puterii din zona activă şi componente care în mod normal conțin, vin în contact direct sau controlează agentul primar de răcire a zonei active.

„Robot" (ML17): un mecanism de manipulare, de tipul cu traiectorie continuă sau punct cu punct, care poate utiliza senzori şi care prezintă toate caracteristicile următoare:

a. este multifuncțional;

b. este capabil să poziționeze sau să orienteze materiale, piese, scule sau dispozitive speciale prin intermediul unor mişcări variabile în spațiu tridimensional;

c. încorporează trei sau mai multe dispozitive de deservire cu buclă închisă sau deschisă (inclusiv motoarele pas cu pas); şi

d. este dotat cu «programabilitate accesibilă utilizatorului» prin metoda de învățare/redare (învață şi repetă) sau prin intermediul unui calculator electronic care poate fi un controler logic programabil, adică fără intervenție mecanică.

N.B.1: «Programabilitate accesibilă utilizatorului» înseamnă posibilitatea oferită utilizatorului de a introduce, modifica sau înlocui «programe» prin mijloace, altele decât:

1. *modificarea fizică a cablajelor sau interconexiunilor; sau*
2. *stabilirea comenzilor de funcționare, inclusiv introducerea de parametri.*

N.B.2: «Program» reprezintă o secvență de instrucțiuni pentru desfăşurarea unui proces, exprimată într-o formă executabiă sau convertibilă într-o formă executabilă cu ajutorul unui calculator electronic.

N.B.3: Definiția „robotului" nu include următoarele dispozitive:

1. *mecanisme de manipulare cu comandă exclusiv manuală sau controlabile prin telecomandă;*

2. *mecanisme de manipulare cu secvență fixă, adică dispozitive mobile automatizate ale căror mişcări sunt programate şi limitate prin mijloace mecanice. Mişcările programate sunt limitate mecanic prin folosirea opritoarelor fixate, cum ar fi camele sau tijele. Secvența de mişcări şi alegerea traiectoriilor sau unghiurilor nu sunt variabile sau modificabile prin mijloace mecanice, electronice sau electrice;*
3. *mecanisme de manipulare cu secvență variabilă şi cu comandă mecanică, adică dispozitive mobile automatizate, ale căror mişcări sunt programate şi limitate prin mijloace mecanice. Mişcările programate sunt limitate mecanic prin opritoare fixate dar reglabile, cum ar fi camele sau tijele. Secvența mişcărilor şi alegerea traiectoriilor sau unghiurilor sunt variabile în limitele configurației programate. Variațiile sau modificările configurației programate (de exemplu: schimbarea camelor sau tijelor) pe una sau mai multe axe de mişcare sunt realizate exclusiv prin operații mecanice;*
4. *mecanisme de manipulare cu secvență variabilă ce nu sunt servoasistate, adică dispozitive mobile automatizate, ale căror mişcări sunt programate şi limitate prin mijloace mecanice. Programul este variabil, dar secvența este inițiată numai de semnalul binar provenind de la dispozitivele electrice binare sau de la opritoarele reglabile cu limitare mecanică;*
5. *cărucioare macara cu platformă, definite ca sisteme de manipulare funcționând în coordonate carteziene, construite ca parte integrantă a unui ansamblu vertical de compartimente de înmagazinare şi concepute pentru accesul la conținutul acestor compartimente în vederea stocării sau prelevării.*

„Superconductor" (ML18 şi ML20): materiale (adică metale, aliaje sau compuşi), care-şi pot pierde în totalitate rezistența electrică (adică pot căpăta o conductivitate electrică infinită şi pot transporta curenți electrici foarte mari fără a produce căldură prin efectul Joule).

N.B.1: *Starea „superconductoare" a unui material este caracterizată individual de o «temperatură critică», un câmp magnetic critic, care este funcție de temperatură şi de densitatea critică a curentului, care este în acelaşi timp funcție de câmpul magnetic şi de temperatură*.

N.B.2 *«Temperatură critică» reprezintă temperatura (uneori denumită temperatura de tranziție) la care un material „superconductor" îşi pierde în totalitate rezistența electrică la trecerea curentului electric continuu.*

„Substanțe lacrimogene" (ML7): substanțe care produc temporar efecte incapacitante sau iritante ce dispar la scurt timp după terminarea expunerii.

„Software" (toate categoriile): o colecție de unul sau mai multe «programe» sau «microprograme» stocate pe orice suport accesibil.

N.B.: *«Microprograme»: secvență de instrucțiuni elementare, înregistrată într-o memorie specială, a cărei execuție e declanşată prin introducerea instrucțiunii sale de referință într-un registru de instrucțiuni.*

„Tehnologie" (NGT şi toate categoriile): informații specifice necesare pentru „dezvoltarea", „producția" sau „utilizarea" unui produs. Informațiile iau forma de «date tehnice» sau «asistență tehnică».

N.B.1: *«Asistența tehnică» se prezintă sub formă de instrucțiuni, procedee practice, instruire, cunoştințe aplicate, servicii de consultanță. «Asistența tehnică» poate implica un transfer de «date tehnice».*

N.B.2: *«Datele tehnice» se prezintă sub forma unor fotocopii, planuri, diagrame, modele, formule, tabele, proiecte şi specificații tehnice, manuale şi instrucțiuni scrise sau înregistrate pe suporți sau dispozitive, cum ar fi discuri, benzi, memorii numai pentru citire.*

„Tuburi intensificatoare de imagine din prima generație" (ML15): tuburi cu focalizare electrostatică, utilizând la intrare şi ieşire fibre optice sau plăcuțe cu suprafață din sticlă, fotocatozi multialcalini (S-20 sau S-25), fără a avea amplificarea cu plăcuțe microcanal.

„Utilizare" (NGT): exploatarea, instalarea (inclusiv instalarea pe amplasament), întreținerea (verificarea), repararea, revizia generală şi modernizarea.

„Vectori de expresie" (ML7): purtători (de exemplu, o genă din plasmă sau un virus) utilizați pentru a introduce material genetic în celule gazdă.

ANEXA nr. 4

Principalele companii româneşti care derulează operaţiuni de comerţ exterior cu produse militare:

Nr. crt.	Numele companiei	Website Internet
1.	SC A-E Electronics SA	www.aee.ro
2.	SC Aerofina SA	www.aerofina.ro
3.	SC Aerostar SA	www.aerostar.ro
4.	SC Aerotech SA	www.aeroteh.ro
5.	CN Romarm SA	www.romarm.ro
6.	SC Cobra Security SRL	www.uti.ro
7.	SC Condor SA	www.condor-sa.ro
8.	SC Electromagnetica SA	www.electromagnetica.ro
9.	SC Elprof SA	www.elprof.ro
10.	SC IAR Brasov SA	www.iar.ro
11.	SC MFA Mizil SA	www.mfa.ro
12.	SC Mirsand SRL	www.mirsand.rdsbv.ro
13.	CN Romtehnica SA	www.romtehnica.com.ro
14.	SC Stimpex SRL	www.stimpex.roknet.ro
15.	SC IOR SA	www.ior.ro
16.	SC Pro Optica SA	www.prooptica.ro
17.	SC Rom Tech SA	www.romtech.ro
18.	SC Romaero SA	www.romaero.rdsnet.ro

ANEXA nr. 5

Tabel centralizator al exporturilor de produse militare efectuate de România în anul 2002

Nr. crt.	Statul de destinație	Valoarea echipamentelor militare exportate [grupa valorică]	Valoarea componentelor de produse militare exportate [grupa valorică]	Valoarea manoperei de reparatii/fabricatie componente de produse militare [grupa valorică]	TOTAL exporturi [grupa valorică]
1.	Africa de sud	1	0	1	0
2.	Algeria	3	2	1	4
3.	Austria	2	1	1	2
4.	Bangladesh	0	0	5	5
5.	Belgia	1	0	1	1
6.	Croatia	1	4	6	6
7.	Egipt	1	6	6	6
8.	Emiratele Arabe Unite	0	2	6	6
9.	Franta	1	3	4	4
10.	Georgia	2	2	0	3
11.	Germania	1	0	3	3
12.	India	4	4	6	6
13.	Israel	1	5	4	6
14.	Italia	1	4	1	4
15.	Kuweit	6	0	1	6
16.	Letonia	1	0	1	0
17.	Liban	1	0	1	0
18.	Maldive	4	0	1	4
19.	Marea Britanie	4	4	4	5
20.	Oman	4	0	4	4
21.	Pakistan	1	6	4	6
22.	Statele Unite ale Americii	6	6	1	6
23.	Thailanda	5	0	1	5
24.	Turcia	4	4	1	5
25.	Ucraina	1	0	1	1
26.	Ungaria	1	0	1	1
27.	Vietnam	0	0	1	1

Legendă: Semnificația grupelor valorice este următoarea:

Grupa valorică	Limitele valorice ale grupei
1	până la 10 mii USD
2	10 - 50 mii USD
3	50 - 100 mii USD
4	100 - 500 mii USD
5	500 - 1000 mii USD
6	peste 1 milion USD

ANEXA nr. 6

Tipurile de categorii de armamente, muniţii şi alte produse militare exportate de România în anul 2002

Nr. crt.	Statul de destinaţie	Ansambluri, echipamente din categoriile:	Componente pentru produse din categoriile:	Manoperă pentru reparaţii sau confecţii de componente din categoriile:	Categoriile de produse militare, conform Listei de armamente, muniţii şi alte produse militare (HG 844/2001)
1.	**Africa de sud**	7			**ML7.** Agenţi toxici chimici sau biologici, „substanţe lacrimogene”, materiale radioactive, echipamente, componente, materiale şi tehnologii aferente (echipamente special concepute pentru apărarea împotriva materialelor supuse controlului conform ML7.a. sau ML7.c., precum şi componente special concepute pentru acestea; echipamente special concepute pentru detecţia sau identificarea materialelor supuse controlului conform ML7.a. sau ML7.c., precum şi componente special concepute pentru acestea)
2.	**Algeria**	6	16 18		**ML 6.** Vehicule terestre şi componente pentru acestea, special concepute sau modificate pentru utilizări militare. **ML16.** Produse forjate, turnate şi alte semifabricate a căror folosire într-un produs supus controlului este identificabilă prin compoziţia materialului, geometrie sau funcţionare şi care sunt special concepute pentru oricare dintre produsele supuse controlului conform ML1 la ML4, ML6, ML9, ML10, ML12 sau ML19. **ML18.** Echipamente şi „tehnologie” pentru producţia produselor cuprinse în Lista de armamente, muniţii şi alte produse militare
3	**Austria**	1	1		**ML1.** Arme individuale şi arme automate având un calibru mai mic sau egal cu 12,7 mm (0,5 inch) şi accesorii, după cum urmează, precum şi componente special concepute pentru acestea:
4.	**Bangladesh**			10	**ML10.** „Aeronave”, vehicule aeriene nepilotate, motoare de aviaţie şi echipamente aeronautice, echipamente şi componente aferente, special concepute sau modificate pentru utilizări militare
5.	**Belgia**	18			**ML18.** Echipamente şi „tehnologie” pentru producţia produselor cuprinse în Lista de armamente, muniţii şi alte produse militare,

Nr. crt.	Statul de destinație	Ansambluri, echipamente din categoriile:	Componente pentru produse din categoriile:	Manoperă pentru reparații sau confecții de componente din categoriile:	Categoriile de produse militare, conform Listei de armamente, muniții şi alte produse militare (HG 844/2001)
6.	**Croația**		8	10	**ML8.** „Explozivi militari" şi combustibili, inclusiv încărcături de azvârlire şi propulsie, precum şi substanțe aferente acestora; **ML10.** „Aeronave", vehicule aeriene nepilotate, motoare de aviație şi echipamente aeronautice, echipamente şi componente aferente, special concepute sau modificate pentru utilizări militare;
7.	**Emiratele Arabe Unite**		10	10	**ML10.** „Aeronave", vehicule aeriene nepilotate, motoare de aviație şi echipamente aeronautice, echipamente şi componente aferente, special concepute sau modificate pentru utilizări militare;
8.	**Egipt**		3 8 10	10	**ML3.** Muniții şi componente special concepute pentru acestea, destinate armelor supuse controlului conform ML1, ML2 sau ML12; **ML8.** „Explozivi militari" şi combustibili, inclusiv încărcături de azvârlire şi propulsie, precum şi substanțe aferente acestora; **ML10.** „Aeronave", vehicule aeriene nepilotate, motoare de aviație şi echipamente aeronautice, echipamente şi componente aferente, special concepute sau modificate pentru utilizări militare;
9.	**Franța**	1	1 10 11	10,11	**ML1.** Arme individuale şi arme automate având un calibru mai mic sau egal cu 12,7 mm (0,5 inch) şi accesorii, precum şi componente special concepute pentru acestea: **ML10.** „Aeronave", vehicule aeriene nepilotate, motoare de aviație şi echipamente aeronautice, echipamente şi componente aferente, special concepute sau modificate pentru utilizări militare; **ML11.** Echipamente electronice special concepute pentru utilizări militare, care nu sunt supuse controlului în altă parte în Lista de armamente, muniții şi alte produse militare şi componente special concepute pentru acestea.
10.	**Georgia**	3	1		**ML1.** Arme individuale şi arme automate având un calibru mai mic sau egal cu 12,7 mm (0,5 inch) şi accesorii, precum şi componente special concepute pentru acestea; **ML3.** Muniții şi componente special concepute pentru acestea, destinate armelor supuse controlului conform ML1, ML2 sau ML12;
11.	**Germania**	16		10	**ML10.** „Aeronave", vehicule aeriene nepilotate, motoare de aviație şi echipamente aeronautice, echipamente şi componente aferente, special concepute sau modificate pentru utilizări militare; **ML17.** Alte echipamente, materiale şi biblioteci, precum şi componente special concepute pentru acestea;

Nr. crt.	Statul de destinație	Ansambluri, echipamente din categoriile:	Componente pentru produse din categoriile:	Manoperă pentru reparații sau confecții de componente din categoriile:	Categoriile de produse militare, conform Listei de armamente, muniții şi alte produse militare (HG 844/2001)
12.	**India**	1,3,5	1 4	10	**ML1.** Arme individuale şi arme automate având un calibru mai mic sau egal cu 12,7 mm (0,5 inch) şi accesorii, precum şi componente special concepute pentru acestea; **ML3.** Muniții şi componente special concepute pentru acestea, destinate armelor supuse controlului conform ML1, ML2 sau ML12; **ML4.** Bombe, torpile, rachete nedirijate, rachete dirijate, echipamente şi accesorii special concepute pentru utilizări militare, precum şi componente special concepute pentru acestea; **ML5.** Sisteme de conducere a focului şi echipamente aferente de alertare şi avertizare, sisteme aferente de testare şi reglare şi echipamente de contraacțiune, special concepute pentru utilizări militare, precum şi componente şi accesorii special concepute pentru acestea; **ML10.** „Aeronave”, vehicule aeriene nepilotate, motoare de aviație şi echipamente aeronautice, echipamente şi componente aferente, special concepute sau modificate pentru utilizări militare;
13.	**Israel**	17	2 3 4 6 10	4 5 10 17 18	**ML2.** Armament sau arme având calibru mai mare de 12,7 mm (0,5 inch), aruncătoare şi accesorii, precum şi componente special concepute pentru acestea; **ML3.** Muniții şi componente special concepute pentru acestea, destinate armelor supuse controlului conform ML1, ML2 sau ML12; **ML4.** Bombe, torpile, rachete nedirijate, rachete dirijate, echipamente şi accesorii special concepute pentru utilizări militare, precum şi componente special concepute pentru acestea; **ML5.** Sisteme de conducere a focului şi echipamente aferente de alertare şi avertizare, sisteme aferente de testare şi reglare şi echipamente de contraacțiune, special concepute pentru utilizări militare, precum şi componente şi accesorii special concepute pentru acestea; **ML6.** Vehicule terestre şi componente pentru acestea, special concepute sau modificate pentru utilizări militare; **ML10.** „Aeronave”, vehicule aeriene nepilotate, motoare de aviație şi echipamente aeronautice, echipamente şi componente aferente, special concepute sau modificate pentru utilizări militare; **ML17.** Alte echipamente, materiale şi biblioteci, după cum urmează, precum şi componente special concepute pentru acestea; **ML18.** Echipamente şi „tehnologie” pentru producția produselor cuprinse în Lista de armamente, muniții şi alte produse militare;

Nr. crt.	Statul de destinație	Ansambluri, echipamente din categoriile:	Componente pentru produse din categoriile:	Manoperă pentru reparații sau confecții de componente din categoriile:	Categoriile de produse militare, conform Listei de armamente, muniții şi alte produse militare (HG 844/2001)
14.	**Italia**	11			**ML11.** Echipamente electronice special concepute pentru utilizări militare, care nu sunt supuse controlului în altă parte în Lista de armamente, muniții şi alte produse militare şi componente special concepute pentru acestea.
15.	**Kuweit**	3			**ML3.** Muniții şi componente special concepute pentru acestea, destinate armelor supuse controlului conform ML1, ML2 sau ML12;
16.	**Letonia**	13			**ML13.** Echipamente, construcții blindate sau de protecție şi componente;
17.	**Liban**	1			**ML1.** Arme individuale şi arme automate având un calibru mai mic sau egal cu 12,7 mm (0,5 inch) şi accesorii;
18.	**Maldive**	3			**ML3.** Muniții şi componente special concepute pentru acestea, destinate armelor supuse controlului conform ML1, ML2 sau ML12;
19.	**Marea Britanie**	1 3	1 2 10	10 11	**ML1.** Arme individuale şi arme automate având un calibru mai mic sau egal cu 12,7 mm (0,5 inch) şi accesorii; **ML2.** Armament sau arme având calibru mai mare de 12,7 mm (0,5 inch), aruncătoare şi accesorii, precum şi componente special concepute pentru acestea: **ML3.** Muniții şi componente special concepute pentru acestea, destinate armelor supuse controlului conform ML1, ML2 sau ML12; **ML10.** „Aeronave”, vehicule aeriene nepilotate, motoare de aviație şi echipamente aeronautice, echipamente şi componente aferente, special concepute sau modificate pentru utilizări militare; **ML11.** Echipamente electronice special concepute pentru utilizări militare, care nu sunt supuse controlului în altă parte în Lista de armamente, muniții şi alte produse militare şi componente special concepute pentru acestea;
20.	**Pakistan**		1 3	10	**ML1.** Arme individuale şi arme automate având un calibru mai mic sau egal cu 12,7 mm (0,5 inch) şi accesorii; **ML3.** Muniții şi componente special concepute pentru acestea, destinate armelor supuse controlului conform ML1, ML2 sau ML12; **ML10.** „Aeronave”, vehicule aeriene nepilotate, motoare de aviație şi echipamente aeronautice, echipamente şi componente aferente, special concepute sau modificate pentru utilizări militare;
21.	**Oman**	3			**ML3.** Muniții şi componente special concepute pentru acestea, destinate armelor supuse controlului conform ML1, ML2 sau ML12;

Nr. crt.	Statul de destinație	Ansambluri, echipamente din categoriile:	Componente pentru produse din categoriile:	Manoperă pentru reparații sau confecții de componente din categoriile:	Categoriile de produse militare, conform Listei de armamente, muniții şi alte produse militare (HG 844/2001)
22.	**Statele Unite ale Americii**	1 2 3 4 10	1 2 5		**ML1.** Arme individuale şi arme automate având un calibru mai mic sau egal cu 12,7 mm (0,5 inch) şi accesorii, precum şi componente special concepute pentru acestea; **ML2.** Armament sau arme având calibru mai mare de 12,7 mm (0,5 inch), aruncătoare şi accesorii, precum şi componente special concepute pentru acestea; **ML3.** Muniții şi componente special concepute pentru acestea, destinate armelor supuse controlului conform ML1, ML2 sau ML12; **ML4.** Bombe, torpile, rachete nedirijate, rachete dirijate, echipamente şi accesorii special concepute pentru utilizări militare, precum şi componente special concepute pentru acestea; **ML5.** Sisteme de conducere a focului şi echipamente aferente de alertare şi avertizare, sisteme aferente de testare şi reglare şi echipamente de contraacțiune, special concepute pentru utilizări militare, precum şi componente şi accesorii special concepute pentru acestea; **ML10.** „Aeronave”, vehicule aeriene nepilotate, motoare de aviație şi echipamente aeronautice, echipamente şi componente aferente, special concepute sau modificate pentru utilizări militare;
23.	**Thailanda**	2 3			**ML2.** Armament sau arme având calibru mai mare de 12,7 mm (0,5 inch), aruncătoare şi accesorii, precum şi componente special concepute pentru acestea;
24.	**Turcia**	4 8	1 2 3		**ML1.** Arme individuale şi arme automate având un calibru mai mic sau egal cu 12,7 mm (0,5 inch) şi accesorii, precum şi componente special concepute pentru acestea; **ML2.** Armament sau arme având calibru mai mare de 12,7 mm (0,5 inch), aruncătoare şi accesorii, precum şi componente special concepute pentru acestea; **ML3.** Muniții şi componente special concepute pentru acestea, destinate armelor supuse controlului conform ML1, ML2 sau ML12; **ML4.** Bombe, torpile, rachete nedirijate, rachete dirijate, echipamente şi accesorii special concepute pentru utilizări militare, precum şi componente special concepute pentru acestea; **ML8.** „Explozivi militari” şi combustibili, inclusiv încărcături de azvârlire şi propulsie, precum şi substanțe aferente acestora;
25.	**Ukraina**	13			**ML13.** Echipamente, construcții blindate sau de protecție şi componente;
26.	**Ungaria**		8		**ML8.** „Explozivi militari” şi combustibili, inclusiv încărcături de azvârlire şi propulsie, precum şi substanțe aferente acestora;

Nr. crt.	Statul de destinație	Ansambluri, echipamente din categoriile:	Componente pentru produse din categoriile:	Manoperă pentru reparații sau confecții de componente din categoriile:	Categoriile de produse militare, conform Listei de armamente, muniții şi alte produse militare (HG 844/2001)
27.	**Vietnam**			10	**ML10.** „Aeronave”, vehicule aeriene nepilotate, motoare de aviație şi echipamente aeronautice, echipamente şi componente aferente, special concepute sau modificate pentru utilizări militare;

ANEXA nr. 7

Selecțiuni din Raportul privind controlul exporturilor de arme 2000-2001 (capitolul 5)

Capitolul 5. Controlul exporturilor româneşti de arme. Date statistice

5.1. Activități de comerț exterior autorizate

În cursul anului 2000 un număr de 39 de agenți economici au deținut autorizații pentru efectuarea de operațiuni de comerț exterior cu arme, numărul acestora crescând la cifra de 43 dacă ne referim la întregul an 2001. Persoanele juridice deținătoare de astfel de autorizații au fost atât cu capital de stat cât şi cu capital privat.

Autorizațiile au acoperit toate clasele de operațiuni de comerț exterior prevăzute de OUG nr. 158/1999 precum şi toate categoriile de arme cuprinse în HG nr. 467/1999, anexa nr. 2 (Lista de armamente, muniții şi alte produse militare), înlocuită ulterior prin HG 844/2001.

Principalele categorii de produse pentru care s-au solicitat şi s-au eliberat autorizații în anul 2000 sunt:

a. **ML1** – arme individuale şi arme automate având calibrul mai mic sau egal cu 12,7 mm (0,5 inch) şi accesorii precum şi componente special concepute pentru acestea;
b. **ML2** – armament sau arme având calibrul mai mare de 12,7 mm (0,5 inch), aruncătoare, accesorii precum şi componente special concepute pentru acestea;
c. **ML3** – muniții şi componente special concepute pentru acestea, destinate armelor supuse controlului conform ML1, ML2 şi ML12;
d. **ML5** - sisteme de conducere a focului şi echipamente aferente, de alertare şi avertizare, sisteme aferente de testare şi reglare şi echipamente de contraacțiune, special concepute pentru utilizări militare precum şi componente şi accesorii special concepute pentru acestea;
e. **ML10** - aeronave, vehicule aeriene nepilotate, motoare de aviație şi echipamente aeronautice, echipamente şi componente aferente, special concepute sau modificate pentru utilizări militare;
f. **ML11** - echipamente electronice special concepute pentru utilizări militare care nu sunt supuse controlului în altă parte în lista de armamente şi muniții şi componente special concepute pentru acestea;
g. **ML15** - echipamente pentru formarea de imagini sau de contraacțiune, special concepute pentru utilizări militare, precum şi componente şi accesorii special concepute pentru acestea;

h. **ML16** - produse forjate, turnate şi alte semifabricate a căror folosire într-un produs supus controlului este identificabilă prin compoziția materialului, geometrie sau funcționare şi care sunt special concepute pentru oricare dintre produsele supuse controlului prin ML1 la ML4, ML6, ML9, ML10, ML12 sau ML19.

Pentru anul 2001 la această listă se adaugă următoarele categorii de produse:

a) **ML4** – bombe, torpile, rachete nedirijate, rachete dirijate, echipamente şi accesorii special concepute pentru utilizări militare precum şi componente special concepute pentru acestea;

b) **ML6** – vehicule terestre şi componente pentru acestea, special concepute sau modificate pentru utilizări militare;

c) **ML8** – explozivi militari şi combustibili, inclusiv încărcături de azvârlire şi propulsie precum şi substanțe aferente acestora;

d) **ML13** – echipamente, construcții blindate sau de protecție şi componente;

e) **ML14** – echipamente specializate pentru instruire militară sau pentru simularea unor scenarii militare precum şi componente şi accesorii special concepute pentru acestea;

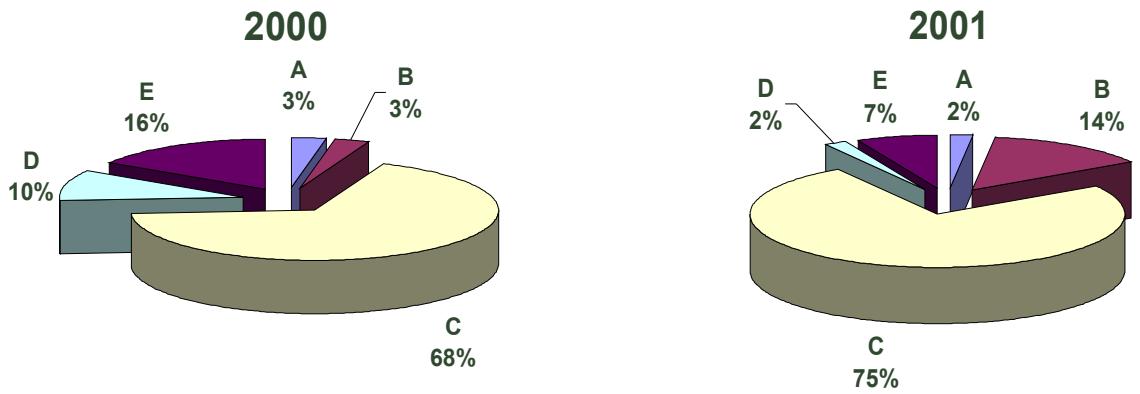
f) **ML18** – echipamente şi tehnologie pentru producția produselor incluse în Lista de armamente, muniții şi alte produse militare;

g) **ML 22** – tehnologie pentru dezvoltarea, producția sau utilizarea produselor supuse controlului conform Listei de armamente, muniții şi alte produse militare, alta decât tehnologia supusă controlului conform ML7 şi ML18.

Repartiția pe clase de operațiuni, a autorizațiilor eliberate, într-o prezentare comparativă este evidențiată în graficul nr.2.

Grafic nr. 2

Repartiția pe clase de operațiuni a autorizațiilor eliberate

A = Export
B = Import
C = Export + Import
D = Export + Import + Reexport
E = Export + Import + Reexport + Operațiuni fără atingerea fizică a teritoriului României

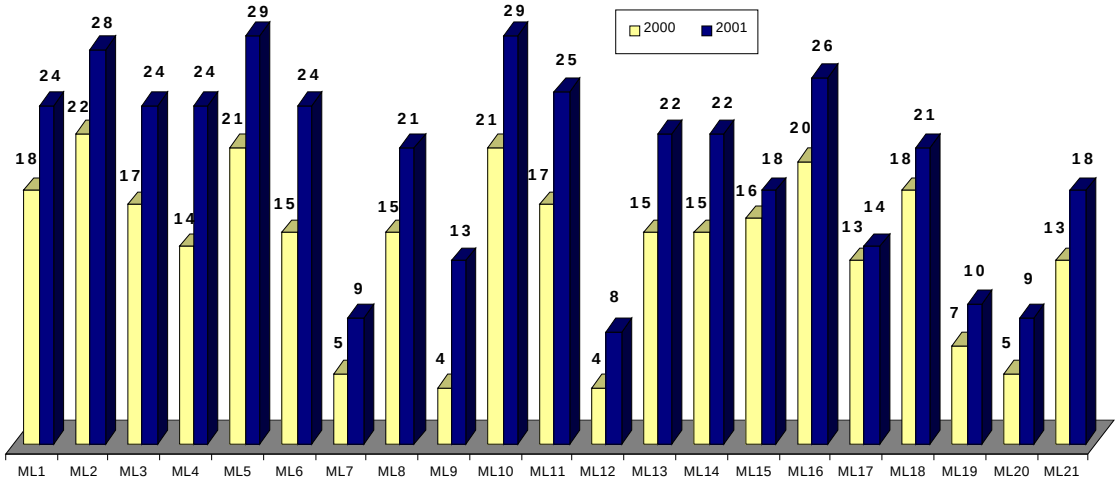
Ponderea cea mai mare o reprezintă autorizaţiile eliberate pentru operaţiuni atât de import cât şi de export, aceasta fiind determinată atât de potenţialul industriei româneşti de apărare cât şi de nevoia de achiziţii din import a unor produse militare necesare înzestrării sistemului naţional de apărare, ordine publică şi siguranţă naţională.

De asemenea, se poate aprecia că prezenţa altor clase de operaţiuni ce au făcut obiectul autorizaţiilor eliberate (reexport, operaţiuni fără atingerea fizică a teritoriului României) evidenţiază preocuparea potenţială a unor exportatori români de a intermedia operaţiuni cu arme, folosind ca surse de export furnizorii externi.

Repartiţia agenţilor economici autorizaţi pe categorii de arme este prezentată în graficul nr. 3

Grafic nr. 3

Repartiţia pe categorii de arme a agenţilor economici autorizaţi (import şi export)

Ponderea cea mai mare(categoriile ML1, ML2, ML3, ML10, ML16) o reprezintă produsele ce pot fi ofertate la export din surse interne (industria românească de apărare şi disponibilităţile aflate în administrarea Ministerului Apărării Naţionale). De asemenea, o pondere însemnată o reprezintă şi produsele ce fac obiectul importurilor necesare pentru înzestrare prin achiziţii directe sau pentru programele de modernizare a tehnicii militare aflate în înzestrarea armatei române (ML5, ML10, ML11, ML22).

5.2. Operaţiuni de comerţ exterior licenţiate

5.2.1. *Procesarea, examinarea şi avizarea cererilor de licenţă*

Procesarea de fond de către experţii ANCESIAC a cererilor de licenţă depuse de către agenţii economici autorizaţi, constând în analiza documentară şi la faţa locului (în unele situaţii) a operaţiunilor

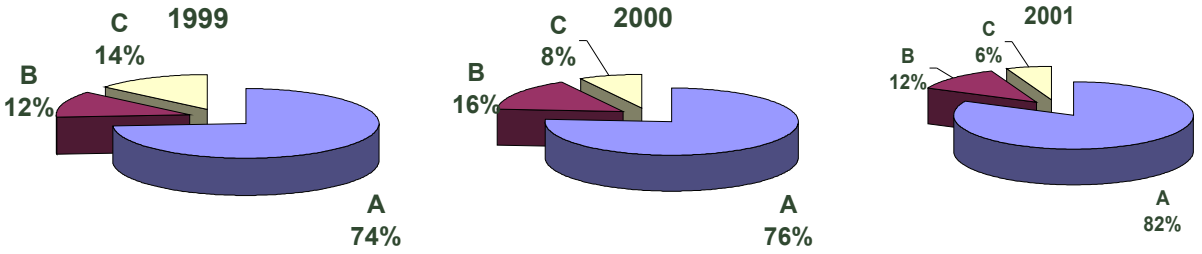
de comerţ exterior a deţinut ponderea principală în ansamblul procesului de analiză, examinare, avizare şi aprobare a unor asemenea operaţiuni.

Numărul cererilor de licenţă pentru operaţiuni de comerţ exterior (import şi export, definitive sau temporare) cu arme depuse la ANCESIAC a fost în anul 2000 de 1396, din care 716 de export şi 680 de import şi de 1175 în anul 2001, din care 618 de export şi 557 de import.

Rezultatul analizei complexe, multidimensionale şi multicriteriale efectuată de ANCESIAC în cadrul procesului de evaluare a operaţiunilor de comerţ exterior cu arme este prezentat în graficul nr. 4.

Grafic nr. 4

Evaluarea operaţiunilor de comerţ exterior de către ANCESIAC

A – cereri licenţă admise pentru prezentare Consiliului interministerial
B – cereri licenţă respinse – vicii de formă
C – cereri licenţă respinse – vicii de fond

Analiza comparativă cu anul 1999 a datelor referitoare la perioada 2000 - 2001 evidenţiază unele mutaţii privind structura cererilor de licenţă procesate de către ANCESIAC, urmare a intrării în vigoare la sfârşitul anului 1999 a Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 158/1999 privind regimul exporturilor şi importurilor de produse strategice.

După cum rezultă din graficul nr. 4 nu s-au înregistrat schimbări semnificative în anul 2001 faţă de anul 2000, în ceea ce priveşte rezultatele evaluării de către ANCESIAC a operaţiunilor de comerţ exterior.

În susţinerea a 42% din cererile de licenţă de export cu arme, agenţii economici solicitanţi au prezentat certificatul internaţional de import, ca document de sprijin, în timp ce pentru 58% au fost prezentate documente echivalente (certificat de utilizare finală, declaraţie de utilizare finală certificată de autorităţile competente sau Certificatul de utilizare finală şi non-transfer). Aceste valori reprezintă o medie anuală a perioadei 2000 – 2001, variaţia de la un an la altul înscriindu-se în marja de ±2%.

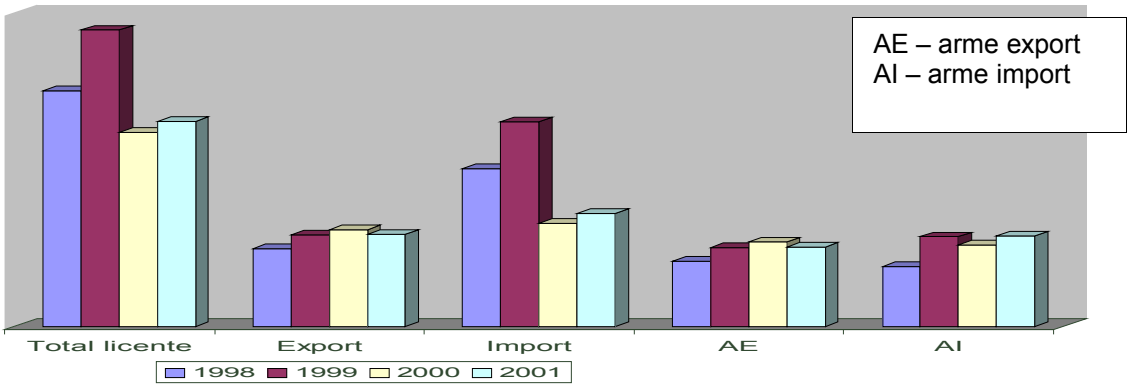
Durata medie de procesare de către ANCESIAC a cererilor de licenţă a fost de circa 15 zile.

Consiliul Interministerial pentru controlul exporturilor şi importurilor de produse strategice a examinat în anul 2000 un număr de 1062 cereri de licenţă de import şi de export de arme, numărul acestora fiind de 964 pe parcursul anului 2001.

Graficul nr. 5 evidenţiază faptul că operaţiunile de comerţ exterior cu arme deţin o pondere însemnată în ansamblul operaţiunilor cu produse strategice, menţionând, totodată, că raportul dintre cererile de licenţă de export şi cele de import este uşor supraunitar în favoarea exportului pentru această categorie de produse strategice.

Grafic nr. 5

Evoluţia cererilor de licenţă de produse strategice examinate de către Consiliul Interministerial

Pentru operaţiuni de export cu arme, Consiliul Interministerial a acordat aviz favorabil în vederea eliberării licenţelor de export pentru 99,87% din cererile examinate în 2000 şi 100% pentru cele examinate în 2001.

5.2.2. *Licenţe eliberate*

În anul 2000, ANCESIAC a eliberat 544 licenţe individuale de export de arme, atât pentru operaţiuni definitive cât şi temporare, numărul acestora scăzând la 507 în anul 2001.

Valoarea totală a licenţelor de export eliberate de ANCESIAC pentru operaţiuni definitive şi a licenţelor pentru operaţiuni temporare cu încasări valutare din operaţiuni de perfecţionare activă a fost de 42,2 milioane USD în cursul anului 2000 şi de 33,8 milioane USD în 2001.

Toate licenţele au fost eliberate în baza avizului Consiliului Interministerial şi au avut ca destinaţie entităţi guvernamentale sau companii străine autorizate să efectueze operaţiuni cu arme de către autorităţile competente din ţările în care au fost înregistrate ca persoane juridice.

În anul 2000 au fost respinse 2 cereri de licență de export către destinații evaluate ca fiind asociate unor riscuri de utilizare neautorizată, iar 2 licențe au fost retrase, urmare a instituirii regimului de embargo asupra țării de destinație. Valoarea totală a acestor cereri de licență a fost de circa 3 milioane USD.

Urmare a evaluării unei operațiuni comerciale de perfecționare activă aflată în derulare din care au rezultat aspecte privind riscul deturnării produselor transferate către destinații interzise, în anul 2001 a fost suspendată şi apoi retrasă o licență a cărei valoare a fost de circa 2 milioane USD.

Nu au fost eliberate licențe globale având ca obiect exportul de arme întrucât evaluarea efectuată în acest domeniu a demonstrat că nu s-a creat încă mediul

necesar efectuării de exporturi sub un asemenea instrument de autorizare în condițiile eliminării oricăror riscuri de transferuri ilicite.

Ponderea licențelor de export de arme în ansamblul licențelor eliberate pentru această categorie de produse strategice este prezentată în graficul nr. 6.

Grafic nr. 6

Ponderea licențelor de export de arme

Repartiția valorică geografică a licențelor de export eliberate pentru operațiuni definitive este prezentată în tabelul nr. 7, iar ponderea valorică, procentuală, în graficul nr. 8.

Tabelul nr. 7

Repartiția valorică pe continente a licențelor de export definitiv

Continent/Țară	Valoarea licențelor de export eliberate (USD)	
	2000	2001
EUROPA	1.552.150	1.713.685
ASIA	20.693.932	13.541.496
AFRICA	10.861.559	6.050.915
AMERICA DE NORD	9.069.171	12.365.575
TOTAL GENERAL	42.176.812	33.671.671

Grafic nr. 8

Ponderea valorică geografică (pe continente) a licențelor de export definitiv

Destinațiile menționate indică pe de o parte repartiția geografică a cererii de arme de pe un segment al pieței de profil, iar pe de altă parte capacitatea exportatorilor români de a satisface asemenea cereri, cu trimiteri inclusiv la industria românească de apărare, ca principală sursă de export.

În acelaşi timp, repartiția prezentată în tabelul nr. 7 reprezintă un indicator al modului în care autoritățile statului cu competențe în domeniu au acționat pentru respectarea embargourilor şi a altor măsuri restrictive impuse pe plan internațional sau regional în comerțul cu arme.

5.2.3. *Exporturi realizate*

Valoarea totală a exporturilor definitive de arme realizate în anul 2000 a fost de 37,8 milioane USD, ceea ce reprezintă 0,3% din totalul exporturilor României.

Pentru anul 2001, exporturile realizate au scăzut la 24,5 milioane USD, ponderea acestora scăzând, de asemenea, la 0,2% din valoarea totală a exporturilor României.

În anul 2001 valoarea totală a exporturilor de arme a înregistrat o scădere de 35% față de anul 2000.

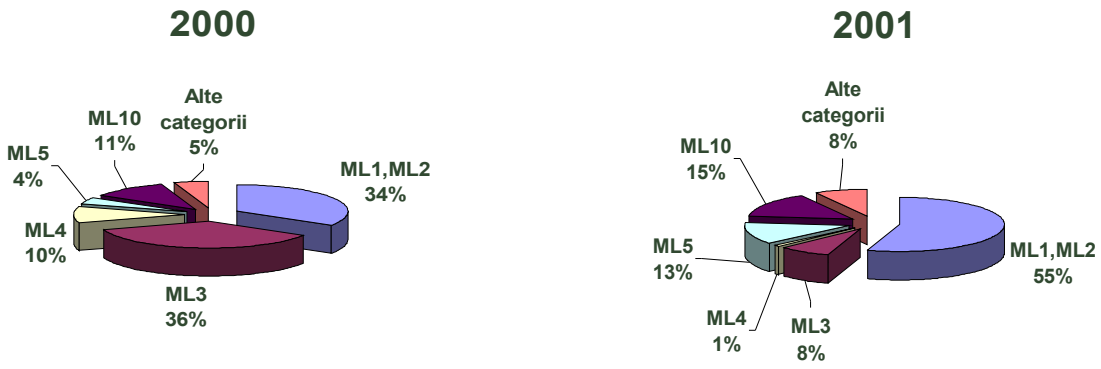
Exporturile directe realizate din surse interne au fost de 26 milioane USD în anul 2000 şi 20,5 milioane USD în anul 2001, reprezentând 70%, respectiv 83%, în timp ce restul de 30% şi respectiv 17% îl reprezintă exporturile rezultate din activitățile de perfecționare activă (reparații şi lohn).

Exporturile totale (definitive şi temporare) au reprezentat 34%, iar importurile 66% din totalul valoric al operațiunilor de comerț exterior cu arme. Anul 2001 a marcat o schimbare a ponderii operațiunilor de comerț exterior cu arme, valorile înregistrate reprezentând 47% la export şi respectiv 53% la import. Aceste valori indică o balanță comercială deficitară, ea fiind determinată în principal, pe de o parte, de nevoia de înzestrare a sistemului național de apărare, ordine publică şi siguranță națională cu mijloace moderne de tehnică militară, iar pe de altă parte, de capacitatea tehnologică redusă a industriei de apărare de a produce asemenea mijloace performante, destinate atât nevoilor interne cât şi cererii externe.

Principalele categorii de arme exportate în 2000 - 2001 şi ponderea acestora în ansamblul exporturilor sunt prezentate comparativ în graficul nr. 9.

Grafic nr. 9

Repartiția exporturilor pe principalele categorii de arme

Ponderea cea mai însemnată în structura exporturilor româneşti de arme o reprezintă armele de calibru mic (ML1), armamentul uşor (ML2) şi muniția pentru acestea (ML3).

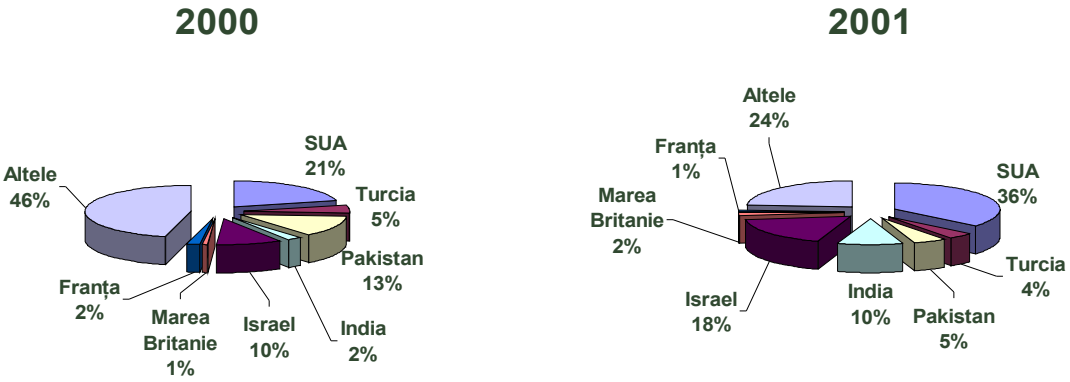
Această structură evidențiază domeniile principale în care industria românească de apărare, cu actuala înzestrare tehnologică specifică, reuşeşte să-şi mențină capacitatea de a produce şi exporta competitiv asemenea produse, în condiții de creştere accentuată a concurenței pe piața mondială de profil.

Pentru categoria ML10 (aviație) exporturile au fost realizate în principal din activități de reparații şi lohn.

Principalele țări de destinație a exporturilor româneşti de arme sunt prezentate în graficul nr. 10, 7 țări (SUA, Turcia, Pakistan, India, Israel, Marea Britanie şi Franța) deținând ponderea cea mai însemnată (54% în 2000 şi 76% în 2001). În grafic sunt incluse şi valorile rezultate din operațiuni de perfecționare activă (reparații şi lohn).

Grafic nr. 10

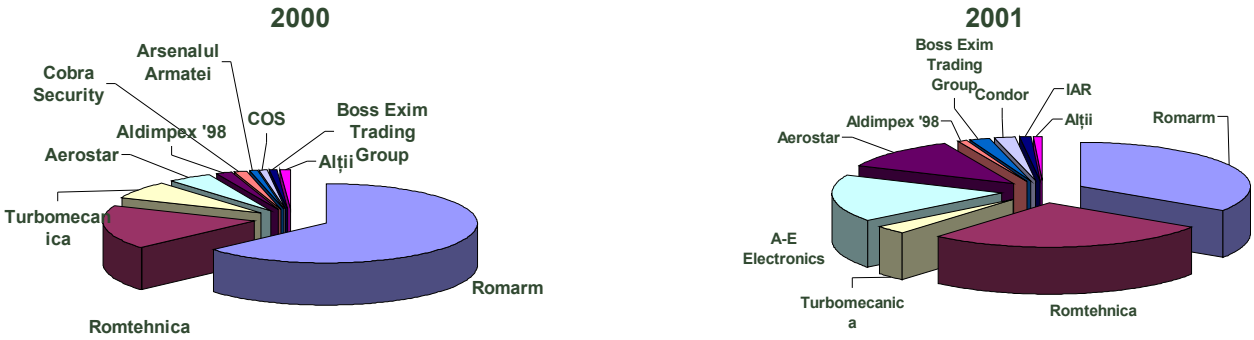
Principalele destinații ale exporturilor de arme

Participarea exportatorilor români la exportul de arme în anul 2001 în comparație cu 2000 este prezentată în graficul nr. 11, care indică faptul că pentru exporturi directe CN Romarm SA şi RA Romtehnica (companii cu capital de stat) au deținut ponderea cea mai însemnată (57% în 2000 şi 78% în 2001). Principalii exportatori pentru produse rezultate din activități de perfecționare activă au fost SC Aerostar SA şi SC Turbomecanica SA (societăți cu capital privat) care au deținut o pondere de 20% în anul 2000. În anul 2001 pentru acelaşi gen de activități, ca sursă de export, ponderea principală a fost deținută de SC Elprof SA împreună cu SC Turbomecanica SA (12%).

Grafic nr. 11

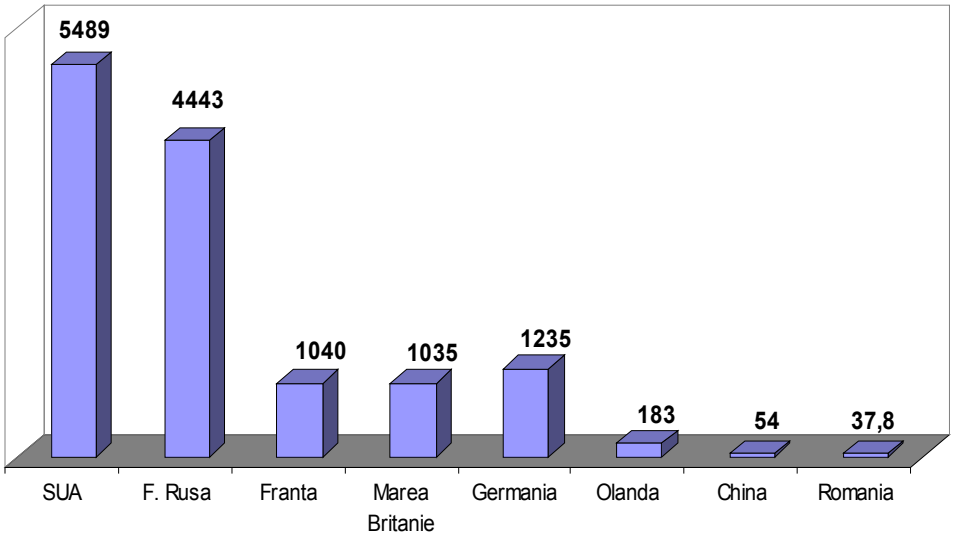
Principalii exportatori români de arme

În baza datelor furnizate de Institutul Internațional din Stockholm pentru Cercetări în domeniul Păcii – SIPRI, exporturile României de arme în anul 2000 comparativ cu exporturile celor 7 țări mari exportatoare: SUA, Federația Rusă, Franța, Marea Britanie, Germania, Olanda şi China este prezentată în graficul nr. 12.

Grafic nr. 12

Principalele țări exportatoare şi România (milioane USD)

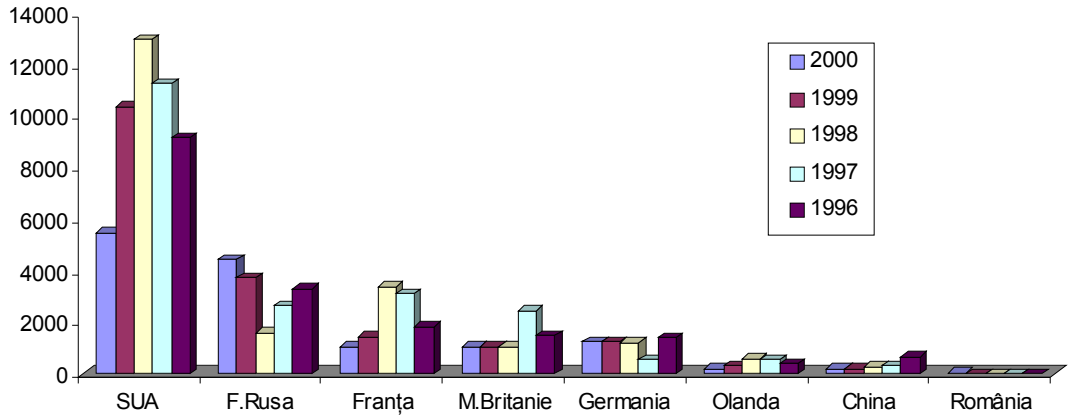
Datele prezentate pentru cele 7 ţări exportatoare reprezintă exporturile principalelor categorii de arme, în timp ce pentru România se referă la totalul exporturilor de produse militare.

Dinamica exporturilor pe perioada 1996-2000 pentru aceleaşi state, inclusiv România este evidenţiată în graficul nr. 13.

Grafic nr. 13

Dinamica exporturilor în lume în perioada 1996 – 2000

(milioane USD)

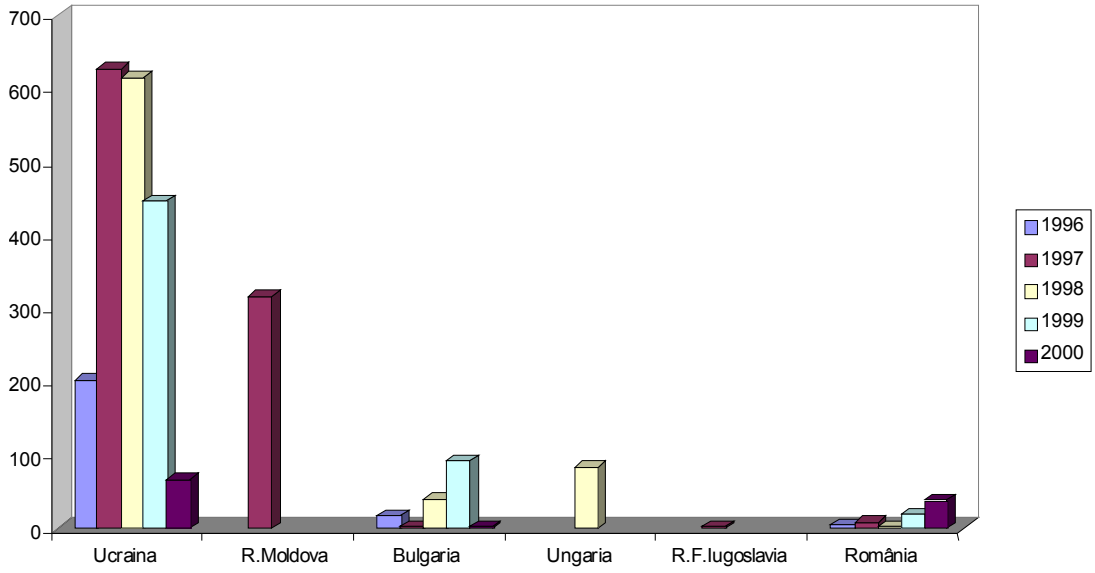

Exportul României în comparaţie cu cel al ţărilor vecine pentru principalele categorii de arme este prezentat în graficul nr. 14 (potrivit sursei SIPRI).

Grafic nr. 14

Dinamica exporturilor României şi ţărilor vecine pe perioada 1996 – 2000

(milioane USD)

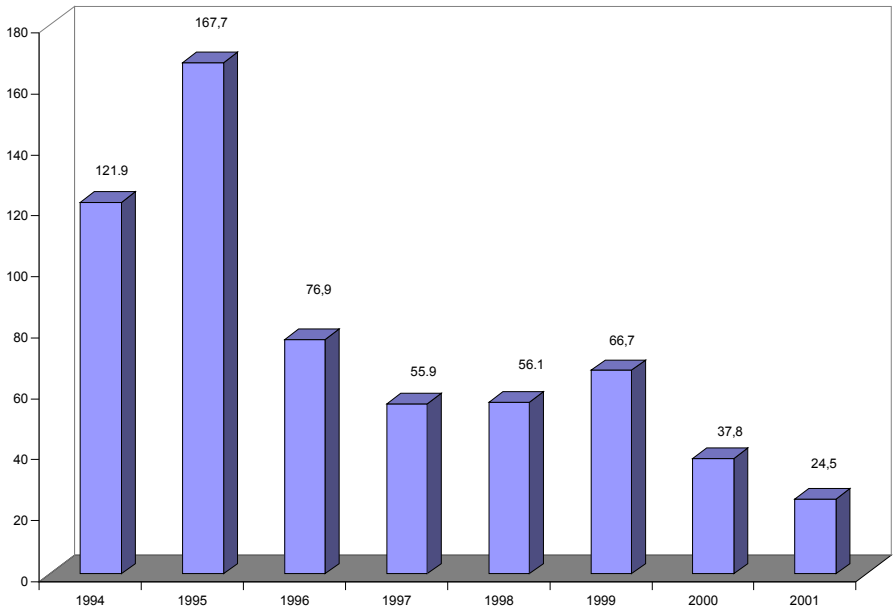
Pentru țările vecine datele prezentate se referă la principalele categorii de arme, în timp ce pentru România acestea se referă la totalul exporturilor de produse militare.

Dinamica exporturilor de arme ale României pe perioada 1994-2001 este prezentată în graficul nr. 15.

Grafic nr. 15

Dinamica exporturilor de arme ale României pe perioada 1994 – 2001

(milioane USD)

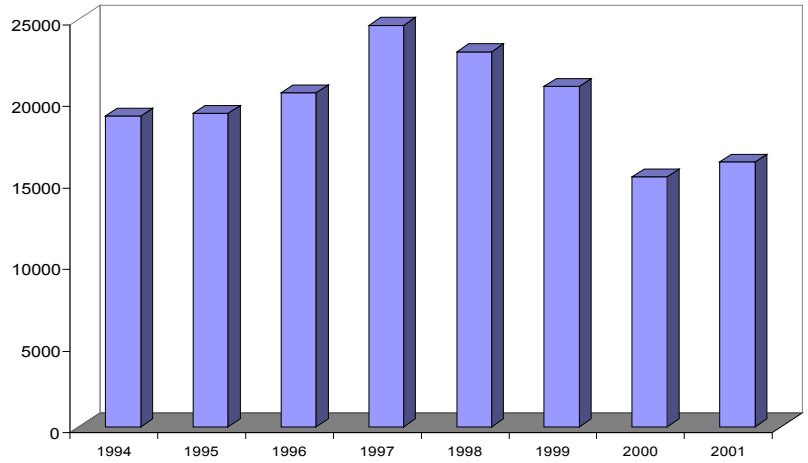

Valoarea exporturilor prezentată în graficul nr. 15 se referă la exporturile totale ale României, în timp ce pentru principalele categorii de arme, valoarea acestora este sub 50%, ceea ce situează ţara noastră pe locul 40 în lume, dacă se ia în considerare perioada 1996-2000. De asemenea, este de remarcat faptul că la principalele categorii de arme, importul României plasează ţara noastră pe locul 64 în lume pentru aceeaşi perioadă 1996-2000.

Din analiza datelor prezentate în graficele nr. 12-15 rezultă că exporturile româneşti de arme se înscriu în dinamica descendentă, realizată şi de alte ţări exportatoare, aşa cum se evidenţiază în graficul nr. 16.

Grafic nr. 16

Transferurile internaţionale de arme şi tehnologii militare pe perioada 1994 – 2001 (milioane USD)

5.3. Operaţiuni necomerciale, de tranzit şi transbordare

5.3.1. *Permise pentru operaţiuni necomerciale*

În anul 2000 ANCESIAC a eliberat 38 de permise pentru operaţiuni necomerciale.

Dintre acestea 21 de permise au fost eliberate pentru introducerea în teritoriul naţional a produselor strategice ocazionate de desfăşurarea în România a unor:

1. exerciţii militare comune (Rescue Eagle 00/Medceur 00-2, Carpathian Express 2000, Cooperative Key 2000, Cooperative Best Effort 2000, Elipse Bravo 2000), la care au participat forţe militare din SUA, Italia, Marea Britanie, Bulgaria, Franţa, Turcia, Ucraina, Olanda, Republica Moldova şi altele;
2. mitinguri aviatice (mitingul aviatic „Timişoara" la care au participat reprezentanţi din Austria, Marea Britanie, Bulgaria, SUA, Turcia, Ucraina şi Ungaria);
3. alte operaţiuni (vizite de curtoazie).

De asemenea, în anul 2000 au fost eliberate 17 permise pentru scoaterea în regim temporar din teritoriul naţional de echipamente militare destinate participării forţelor armate române la:

1. misiuni de menţinere a păcii (SFOR, KFOR, UNMIK);

2. activităţi de pregătire în comun cu formaţiuni din compunerea unor forţe armate străine (Dynamic Response 2000, Linked Sears 2000, Combined Endeavour 2000, Cooperative Partner 2000, Seven Stars, etc);
3. mitinguri aviatice în Austria, Ungaria, Republica Cehă şi Olanda.

În anul 2001 numărul permiselor pentru operaţiuni necomerciale a crescut la 55, având următoarea repartiţie:

a) 32 permise pentru introducerea în teritoriul naţional a produselor strategice ocazionate de desfăşurarea în România de:

1. exerciţii militare comune (Carpathian Express 2001, Blackseafor, Breeze 2001, Deniz Yildizi – 01)
2. mitinguri aviatice (mitingul aviatic „ROIAS – 2001" la care au participat reprezentanţi din Austria, Belgia, Cehia, Croaţia, Danemarca, Germania, Franţa, Italia, Marea Britanie, Olanda, Suedia, SUA, Turcia, Ucraina, R.F. Iugoslavia);
3. alte operaţiuni (vizite de curtoazie).

b) 23 permise pentru scoaterea în regim temporar din teritoriul naţional de echipamente militare destinate participării forţelor armate române la:

1. misiuni de menţinere a păcii (SFOR, KFOR, UNMIK);
2. activităţi de pregătire în comun cu formaţiuni din compunerea unor forţe armate străine (Cooperative Key 2001, Esperia 2001, Cooperative Best Effort 2001, Seven Stars 2001, Combined Endeavour 2001, Dynamic Response, Corner Stone);
3. mitinguri aviatice în Cehia, Franţa, Olanda, Marea Britanie, Turcia.

Transferurile produselor strategice în cadrul operaţiunilor menţionate au fost efectuate sub supravegherea Ministerului Apărării Naţionale şi Ministerului de Interne, produsele transferate intrând în componenţa unor eşaloane militare.

Principalele categorii de produse ce au făcut obiectul transferurilor temporare sau definitive în cadrul operaţiunilor necomerciale au fost ML1, ML2, ML3, ML4, ML6, ML9, ML10, ML11 şi ML15, iar durata medie de procesare a cererilor de astfel de permise a fost de 7 zile.

5.3.2. *Permise de tranzit internaţional*

Au fost eliberate 202 permise de tranzit internaţional de arme în anul 2000 şi 142 în anul 2001. Tranzitul internaţional pe teritoriul României a fost efectuat sub supravegherea Ministerului Apărării Naţionale pentru 197 de operaţiuni în 2000, respectiv 137 în 2001, în timp ce 5 operaţiuni în 2000 şi respectiv 5 în 2001 au fost efectuate în condiţiile asigurării pazei şi securităţii transportului pe teritoriul României de către Ministerul de Interne. Operaţiunile de tranzit internaţional de produse militare pe teritoriul României s-au desfăşurat în cadrul tranzitului de eşaloane militare străine ce s-au deplasat pentru misiuni de menţinere a păcii (184 operaţiuni în 2000 şi 126 în 2001) şi pentru exerciţii militare comune (16 operaţiuni în 2000 şi 11 în 2001). Pentru operaţiuni referitoare la tranzitul de produse militare în afara eşaloanelor militare au fost eliberate 3 permise în anul 2000, respectiv 5 în 2001.

Principalele categorii de produse ce au făcut obiectul operaţiunilor de tranzit au fost ML1, ML2, ML3, ML4, ML6, ML8, ML11 şi ML13, iar durata medie de procesare a cererilor de astfel de produse a fost de 4 zile. Circa 90% din operaţiunile de tranzit s-au efectuat pe ruta Giurgiu – Curtici. Transportul pe teritoriul României a produselor în tranzit s-a efectuat pe calea ferată şi pe cale rutieră.

5.3.3. *Permise de transbordare*

Nu au fost eliberate permise de transbordare în anul 2000. În anul 2001 a fost eliberat un singur permis de transbordare.

5.4. Respectarea embargourilor şi altor măsuri restrictive

România a respectat cu stricteţe embargourile şi alte măsuri restrictive impuse anumitor state, organizaţii sau facţiuni prin rezoluţiile Consiliului de Securitate al Naţiunilor Unite, deciziile OSCE şi poziţiile şi acţiunile comune ale UE. În anul 2000 experţii ONU ai Mecanismului de monitorizare a sancţiunilor impuse UNITA (Angola) au verificat în România modul în care autorităţile române şi agenţii economici români au respectat prevederile cuprinse în art. 19 din Rezoluţia Consiliului de Securitate al ONU nr. 864/1993 privind interzicerea exportului de arme, muniţii şi materiale conexe către această destinaţie.

În raportul întocmit la sfârşitul anului 2000 experţii ONU au apreciat că autorităţile române au acţionat cu bună credinţă în respectarea embargoului impus UNITA şi, prin urmare, livrările de arme către UNITA de către unele ţări vecine Angolei nu pot fi imputate României. În urma adâncirii investigaţiilor pe această temă, poziţia menţionată cu privire la România a fost reiterată şi în suplimentul din aprilie 2001 al Raportului întocmit în decembrie 2000 precum şi în Raportul elaborat la sfârşitul anului 2001 de către Mecanismul de monitorizare ONU a sancţiunilor impuse UNITA. Având în vedere relaţiile de parteneriat strategic dintre România şi unele state membre NATO, cererile de export de arme către destinaţii supuse regimului de embargo unilateral impus de ţările partenere, au fost examinate şi aprobate, după caz, şi în urma consultărilor cu autorităţile competente din aceste state. În urma atacurilor teroriste din septembrie 2001 asupra SUA, ţara noastră şi-a întărit regimul de control, prin dezvoltarea mecanismelor şi procedurilor de licenţiere în cadrul cărora prevenirea şi combaterea activităţilor teroriste reprezintă un criteriu care se ia în considerare în procesul de examinare şi autorizare a transferurilor de arme.

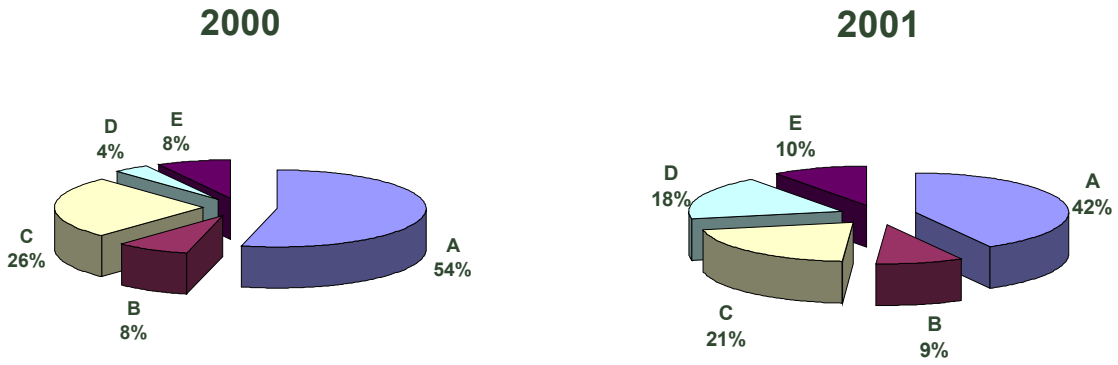
5.5. Controale şi măsuri pentru respectarea legalităţii

Având în vedere intrarea în vigoare la sfârşitul anului 1999 a Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 158/1999 care a instituit noi mecanisme şi proceduri de control, acordarea de consultanţă în beneficiul agenţilor economici importatori şi exportatori a constituit una din direcţiile principale de acţiune îndreptate spre prevenirea efectuării de transferuri ilegale de arme. Activitatea de consultanţă în perioada 2000 - 2001 atât în domeniul autorizării de activitate cât şi în cel al licenţierii de operaţiuni de transfer a cunoscut o dinamică ascendentă. Aceasta a reprezentat circa 21% în anul 2000 şi respectiv circa 26% în anul 2001 din totalul volumului de activităţi desfăşurate de ANCESIAC, ceea ce reprezintă o creştere de 11%, respectiv 16% faţă de media anuală a perioadei anterioare (1994 – 1999). Această

creştere este determinată atât de instituirea regimului de control asupra unor noi clase de operaţiuni, cum sunt operaţiunile necomerciale, de tranzit şi transbordare precum şi de instituirea obligativităţii agenţilor economici de a fi autorizaţi pentru a desfăşura activităţi de comerţ exterior cu arme. La aceasta se adaugă obligativitatea transmiterii Certificatului de Control al Livrării sau a documentelor echivalente acestuia, ca măsură asiguratorie privind ajungerea la destinaţia declarată a produselor livrate în conformitate cu documentele de autorizare a operaţiunilor de export. Repartiţia activităţilor de consultanţă în funcţie de mijloacele folosite în derularea lor este prezentată în graficul nr. 17.

Graficul nr. 17

Structura activităţilor de consultanţă

A = consultanţă la sediul ANCESIAC
B = consultanţă prin corespondenţă
C = consultanţă prin mijloace electronice de comunicare
D = consultanţă prin mijloace publice
E = consultanţă la sediul agenţilor economici

Anul 2001 se caracterizează printr-o creştere importantă a ponderii consultanţei acordate prin mijloace publice şi la sediul agenţilor economici, urmare a promovării *Programului de transparenţă, cooperare şi comunicare cu partenerii din economie,* folosind mijloace adecvate acestui scop precum şi prin deplasarea activităţii de control din spaţiul documentar spre cel la faţa locului.

În ansamblul măsurilor întreprinse în perioada 2000 – 2001 pentru creşterea eficienţei sistemului de control al exporturilor de arme, o importanţă deosebită a reprezentat-o colaborarea interinstituţională în cadrul acţiunilor de control preventiv şi reactiv. Din partea instituţiilor statului cu responsabilităţi în domeniu, ANCESIAC a beneficiat în anul 2001 de 42 de informări, faţă de 21 în anul 2000, acestea determinând un număr corespunzător de acţiuni de clarificare documentară a unor activităţi desfăşurate de agenţii economici români exportatori sau importatori de arme. De asemenea, ANCESIAC a transmis unor organe abilitate ale statului, date şi informaţii pentru clarificarea unor operaţiuni de comerţ exterior în cazul a 4 agenţi economici români în anul 2000 şi 6 agenţi economici în anul 2001.

Corpul de control al ANCESIAC a efectuat 12 controale la sediul a 9 agenţi economici în anul 2001, faţă de 5 controale efectuate la 4 agenţi economici în anul 2000. Controalele au avut ca scop atât îndrumarea acestora cât şi verificarea modului în care s-au derulat operaţiunile comerciale cu produse militare. Ca urmare a controalelor efectuate, atât documentar cât şi la faţa locului, în anul 2000 nu au fost înregistrate fapte de natură infracţională, în timp ce pentru anul 2001 au fost sesizate organele de urmărire penală privind existenţa elementelor constitutive ale infracţiunii în cazul a 3 agenţi economici.

În cursul anului 2000, 4 agenţi economici nu şi-au îndeplinit obligaţiile prevăzute de lege de a transmite certificatele de control al livrării sau documentele echivalente, fiind sancţionaţi cu amenzi contravenţionale totalizând 160 milioane lei. Pentru neîndeplinirea aceleaşi obligaţii pe parcursul anului 2001 un agent economic a fost sancţionat cu avertisment şi 4 exportatori cu amendă contravenţională în valoare totală de 245 milioane lei.

BIBLIOGRAFIE

1. **Raport privind controlul exporturilor de arme 2000 – 2001**, editat în 2002 de Agenția Națională de Control al Exporturilor Strategice şi al Interzicerii Armelor Chimice;
2. **Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/1999 privind regimul exporturilor şi importurilor de produse strategice**, publicată în Monitorul Oficial al României nr.519/26 oct.1999;
3. **Ordinul nr.25/1999 al preşedintelui ANCESIAC pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr.158/1999 privind regimul exporturilor şi importurilor de produse strategice**, publicat în Monitorul Oficial al României nr.563/18 nov.1999;
4. **Hotărârea Guvernului nr.844/2001 privind lista de armamente, muniții şi alte produse militare supuse regimului de control la export şi import**, publicată în Monitorul Oficial al României nr.586/19 sept. 2001;
5. **Legea nr.499/2002 pentru aprobarea plății cotizației ce îi revine României în calitatea sa de participant la Aranjamentul de la Wassenaar pentru controlul exporturilor de arme convenționale şi produse şi tehnologii cu dublă utilizare – Elemente Inițiale – adoptat la 11 – 12 iulie 1996 şi amendat la 6 – 7 decembrie 2001**, publicată în Monitorul Oficial al României nr.551/29 iul.2002;
6. **Ordinul nr.71/2002 al preşedintelui ANCESIAC privind aplicarea regimului de control prevăzut de Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/1999 unor produse care nu figurează în lista de armamente, muniții şi alte produse militare**, publicat în Monitorul Oficial al României nr.130/19 febr.2002;
7. **Ordinul nr.81 al preşedintelui ANCESIAC privind termenul de acordare a consultanței de specialitate referitoare la încadrarea unor produse în listele cuprinzând produsele strategice supuse regimului de control la export şi import**, publicat în Monitorul Oficial al României nr.137/21 febr. 2002;
8. **Ordinul nr.159/2002 al preşedintelui ANCESIAC pentru aprobarea Normelor metodologice privind autorizarea persoanelor juridice pentru efectuarea de operațiuni de comerț exterior cu produse strategice în baza Ordonanței de urgență a Guvernului nr.158/1999 privind regimul exporturilor şi importurilor de produse strategice**, publicat în Monitorul Oficial al României nr.204/26 mar.2002;
9. **Ordinul nr.275/2002 al preşedintelui ANCESIAC privind raportarea derulării operațiunilor de export definitiv de produse strategice3 supuse regimului de control prevăzut de Ordonanța de urgență a Guvernului nr.158/1999 privind regimul exporturilor şi importurilor de produse strategice**, publicat în Monitorul Oficial al României nr.359/29 mai 2002;
10. **Fourth Annual Report According to Operative Provision 8 of the European Union Code of Conduct on Arms Exports, publicat în Official Journal of the European Communities**, 19 decembrie 2002;
11. www.wassenaar.org
12. www.nsg-online.org
13. www.zanggercommittee.org
14. www.un.org
15. www.europa.eu.int

ABREVIERI UZUALE

AG – Grupul Australia;

AIEA – Agenția Internațională pentru Energie Atomică;

AW – Aranjamentul de la Wassenaar;

CI – Consiliul Interministerial pentru controlul exporturilor şi importurilor de produse strategice.

HCOC – Codul de Conduită de la Haga;

HG – Hotărâre a Guvernului;

MTCR – Regimul de Control al Tehnologiilor pentru Rachete;

NPT – Tratatul pentru Neproliferarea Armelor Nucleare;

NSG – Grupul Furnizorilor Nucleari;

OUG – Ordonanță de urgență a Guvernului;

PESC – Politica Externă şi de Securitate Comună;

PfP – Parteneriat pentru pace;

SALW – Arme de calibru mic şi armament uşor;

UNSCR – Rezoluția Consiliului de Securitate al ONU

WAIS – Sistemul Informatic al Aranjamentului de la Wassenaar;

WMD – Arme de distrugere în masă;

ZC – Comitetul Zangger.